

Museum voor Sierkunst Gent

door Lieven Daenens

Openbaar Kunstbezit
in Vlaanderen
eenendertigste jaargang
oktober/november/december 1993
nr 4
driemaandelijks tijdschrift
voor inwijding in
de beeldende kunsten
door reproducties, teksten
en radiouitzendingen
onder auspiciën van
de Vlaamse provincies
en i.s.m. de BRTN
Afgiftekantoor: Tielt

Oud en nieuw

Binnengezichten van de nieuwbouw, opgetrokken in 1988-'92 op de plaats van het 18de-eeuwse achtergebouw. Architect: Willy Verstraete, Studiebureau Arrow. Inzet: de oude gevel van het achtergebouw van Hotel de Coninck, 1755.

Herkomst van de illustraties

Museum voor Sierkunst, Gent

Met dank aan Drukkerij-Uitgeverij Snoeck-Ducaju, uitgever van 'Museum voor Sierkunst, Gent 1992', 180 blz., volledig in kleur geïllustreerd. Verkrijgbaar in het Museum voor Sierkunst, Gent en in de betere boekhandel.

Met dank aan Studiebureau Arrow voor het plan op pagina 159.

Algemene informatie

Museum voor Sierkunst
Jan Breydelstraat 5
9000 Gent
Tel.: Int/32/(0)9/225.66.76
Fax: Int/32/(0)9/224.45.22

Algemene informatie

Open: van dinsdag tot en met zondag 9.30-17 u.
Gesloten: op maandag, op 1 en 2 januari, op 25 en 26 december

Rondleidingen

De educatieve dienst van het museum zal u graag helpen met geleide groepsbezoeken of bij de organisatie van nocturnes en speciale programma's.

Bereikbaarheid

Vanaf station Gent Sint-Pieters is het museum te bereiken met tramlijn 1, 11 of 12 (tot halte Koornmarkt), vanaf station Gent-Dampoort met lijn 3 (tot halte Koornmarkt). Het museum ligt op 3 min. wandelen van de Koornmarkt

Vormgeving

Rob Buytaert
Annemie Vandezande

Correctie

Els Peeters

Eindredactie en productie

Rudy Vercruysse
Marc Devos
051/42.42.99

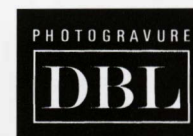
Druk aflevering, Museumkaart en Mededelingenblad

Drukkerij Lannoo N.V., Tielt

Opbergband

De Vooght b.v., Montfoort

De fotogravure voor dit nummer werd vervaardigd door

Kortrijksesteenweg 1142A
9051 Sint-Denijs-Westrem
09/220.40.40

Copyright OKV

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

Inhoudsopgave

Museum voor Sierkunst Gent

door Lieven Daenens

Uit het goede hout gesneden	blz. 123
Een nieuw onderdak: het Hotel de Coninck	blz. 127
De museumcollecties	blz. 136
Gotiek	blz. 136
Renaissance en barok	blz. 138
Rococo en neo-classicisme	blz. 138
Art Nouveau	blz. 142
Konstruktivisme en De Stijl	blz. 152
Hedendaagse collecties	blz. 154
Textielcollectie	blz. 158
Toekomst	blz. 159

Auteursidentificatie

Lieven Daenens studeerde kunstgeschiedenis aan de Universiteit Gent. Hij is directeur van het Museum voor Sierkunst.

Lid van de Unie
van de Uitgevers van
de Periodieke Pers

Uit het goede hout gesneden

Wat bezielde in 1903 een pléiade industriëlen en kunstliefhebbers om in Gent een museum voor toegepaste kunst op te richten?

Deze retorische vraag kan niet meteen beantwoord worden, vermits documenten over de voorbereiding van dit initiatief niet meer beschikbaar zijn. Zekerheid hebben we wel over de doelstellingen van de "Union des Arts Industriels et Décoratifs". In een rondschriven aan scholen en bedrijven verduidelijkt het "Besturend Comité" zijn werking als volgt: "Wij hebben de eer uwe aandacht te vestigen op de verzamelingen welke ons Museum en Bibliotheek bevatten. Ons doel is aan alle oversten van technische leergangen en aan alle kunstnijveraars en hun personeel de specimens van pracht- en andere meubelen te leeren kennen, waarvan den aankoop door onze Vereeniging gedaan is sedert hare stichting ten jare 1903, in groote verkooping en bij bijzonderen. Met u uit te nodigen om ons Museum te komen bezichtigen en onze toegevoegde Bibliotheek te raadplegen, verzoeken wij u, uwe leerlingen, medehelpers, bedienden en werklieden aan te moedigen onze verzamelingen te komen nazien. Het lokaal, nieuw ingericht, in eene bovenzaal der Academie van Schone kunsten, is kosteloos toegankelijk voor het publiek, de Zondagen, van 10 tot 1 uur, en de Donderdagen, van 2 tot 5 uren. De werken en albums die de bibliotheek bevat staan ter beschikking der bezoekers, die er na goeddunken, kopijen, teekeningen, enz., zonder toelating mogen uitnemen... Om de toelating tot het namaken der voorwerpen, en om inlichtingen te bekomen, wende men zich tot den heer A. Heins, bewaarder, Onderstraat, 18 te Gent."

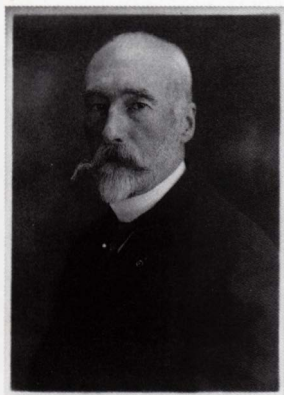
In de "catalogue sommaire", uitgegeven in 1909, kunnen we vaststellen dat de collecties toen reeds 28 grote meubels, 37 zetels, 66 stoelen, 2 canapés, 40 kaders, 2 koffers, 6 spiegels, 21 tafels en 2 horlogekasten omvatten, naast een keramiekcollectie, koper en brons, meubelfragmenten en een grote textielcollectie. De vorming van de textielcollectie is zeker niet bevreemdend wanneer we in het organisatiecomité van het Museum de namen terugvinden van textielindustriëlen als Maurice de Smet de Naeyer, Ferdinand de Hemptinne en Lucien Morel de Boucle St. Denis.

De financiële middelen voor de museale werking werden geleverd door de staat, de provincie en de stad. Onder de comitéleden bevonden zich bekende namen als architect Oscar Van de Voorde, hoogleraar in de kunstgeschiedenis, Georges Hulin de Loo en Joseph Destrée, conservator van de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis. Het dubbel voorzitterschap

werd waargenomen door G. Cooreman, voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, en door Fernand Scribe, "artiste-peintre". Na een voorlopige opstelling van de collecties op het gelijkvloers van de Akademie in de Sint-Margrietstraat verhuisde het Museum naar de tweede verdieping voor een definitieve opstelling.

Terugkerend naar onze aanvankelijke retorische vraag lijkt het nuttig om een mogelijke verklaring te zoeken voor het Gentse museuminitiatief. Het Gentse museumlandschap werd rond 1900 vooral gevormd door het Museum voor Schone Kunsten (toen pas ondergebracht in een nieuwbouw aan het Citadelpark) en door het Oudheidkundig Museum (behuisd in de oude kerk van het klooster van de Ongeschoeide Karmelieten aan de Lange Steenstraat). Hield het Museum voor Schone Kunsten zich uitsluitend bezig met schilder- en beeldhouwkunst, dan beschikte het Oudheidkundig Museum toch over een ruime en interessante collectie toegepaste kunsten. Die verzameling beperkte zich weliswaar in tijd tot het einde van het ancien régime en in ruimte tot de Gentse regio. Het is ons niet bekend of er overleg heeft plaatsgehad tussen de initiatiefnemers van het nieuwe Museum voor Sierkunst en de verantwoordelijken van het Oudheidkundig Museum teneinde de museumaanwinsten en activiteiten van het Oudheidkundig Museum chronologisch en geografisch uit te breiden. In elk geval hebben beide musea vanaf 1903 een eigen weg bewandeld.

Een redelijke verklaring voor het nieuwe Gentse initiatief kan gevonden worden in buitenlandse voorbeelden. In Parijs was in 1864 de "Union centrale des beaux-arts appliqués à l'industrie" opgericht met als doel een museum te creëren waarin modellen en een "bibliothèque d'échantillons" ter beschikking konden staan van ambachtslui, zilversmeden, drukkers en keramisten. Belangrijk uitgangspunt daarbij was het feit dat de Franse suprematie in creatie en produktie van kunstnijverheid dreigde verloren te gaan ten voordele van de Engelse industrie, die overigens in 1862 ter gelegenheid van de wereldtentoonstelling in Londen begiftigd werd met het "Museum South Kensington". De activiteiten van de Parijse "Union Centrale" bestonden, naast collectievorming, overwegend uit het inrichten van tentoonstellingen waarin de promotie van eigentijdse Franse creaties een belangrijk doel was.

Leon Leirens (1852–1931)

Voorzitter van de aankoopcommissie en dynamische bezieler van een eigentijds verzamelbeleid.

Dergelijke promotionele optie is in het Gentse initiatief aanvankelijk niet aanwijsbaar. Immers, de eigentijdse toegepaste kunsten komen slechts matig aan bod in het verzamelbeleid en van tijdelijke tentoonstellingen was er geen sprake. In de catalogus van 1909 staan slechts enkele "moderne meubelen" vermeld; afgaande op foto's betrof het meubels van Franse ateliers, zoals Majorelle en Dumas. Wellicht had die politiek te maken met de aanwezigheid in het "comité général" van enkele vooraanstaande liefhebbers van oude kunst, zoals verzamelaar Fernand Scribe, archeoloog Joseph Maertens en professor kunstgeschiedenis Hulin de Loo.

Pas na de Eerste Wereldoorlog gaat de aandacht zich verplaatsen naar de eigentijdse kunst, vooral door toedoen van Leon Leirens, die van 1913 tot 1931 algemeen voorzitter en voorzitter van de aankoopcommissie was. Deze merkwaardige man was in 1873 afgestudeerd als ingenieur van de "Ecole Spéciale des Arts et Manufactures" aan de Gentse universiteit. Nadien leidde hij samen met zijn broer in Ledeberg een scheikundige fabriek en was hij ondermeer "administrateur" bij de Banque de Flandre, bij de S.A. La Lys, bij de suikerfabrieken van Brugelette en van Moerbeke, bij de "Agence Maritime Gantois" en bij de distillerie en malterij "Lion d'Or" in Aalst. Wellicht via zijn betrokkenheid bij de Wereldtentoonstelling 1913 te Gent is hij aangezocht als voorzitter van de "Union des Arts Industriels et Décoratifs". Tijdens die manifestatie had hij ondermeer samengewerkt met Fernand

Scribe, medestichter en grote promotor van het Museum voor Sierkunst. Wanneer Scribe in augustus 1913 plots overlijdt op zijn buitenverblijf in Bottelare is Leon Leirens dan ook de aangewezen opvolger. Meteen krijgt hij een zware taak opgelegd: de verwerking en integratie van het legaat Scribe.

Fernand Scribe (1851–1913) had overigens het ingenieursdiploma in de "Arts et Manufactures" van de Gentse universiteit met Leirens gemeen. Scribe had zich daarna toegelegd op schilderkunst aan de Gentse Akademie en zich verder "bekwaamd" in de ateliers van Cluysenaer, Portaels en de Lalaing. De combinatie rentenier-vrijgezel-kunstschilder had Scribe in staat gesteld om een uitmuntende kunstcollectie bijeen te brengen, waarin naast schilderkunst ook toegepaste kunsten en archeologica een belangrijke plaats hadden. In een testament, opgesteld enkele maanden voor zijn dood, had Scribe volgende beschikking neergeschreven: "Je lègue et donne à la ville de Gand tous mes objets d'arts anciens et modernes, tableaux, sculptures, dessins, pastels, aquarelles, antiquités, bibelots, curiosités, meubles anciens, tapis et tapisseries. Je veux qu'une commission composée de Messieurs Delvin, Heins, Hulin éliminent au profit de mes héritiers légaux, les objets indignes de figurer dans un des musées de la Ville de Gand." Op 25 augustus, 3 en 6 september 1913 selecteerden Hulin de Loo, Armand Heins en Jean Delvin, bijgestaan door Maurice De Weert, Schepen van Schone Kunsten, een ellenlange lijst kunstvoorwerpen uit de nalatenschap van Scribe.

Balthazar Beschey (1708–1776)
Portretten van Ferdinand Jean de Coninck en zijn echtgenote Terese Scholt

De portretten hingen in de erehal van het woonhuis aan de Jan Breydelstraat, waar ze ingepast waren in de supra-porta's. Vandaar de wat bizarre vormgeving van de omljstingen. Het echtpaar de Coninck liet zich portretteren in een statige houding. Hun kledij is een weerspiegeling van de welstand die ze met hun textielhandel hadden opgebouwd.

Hoewel het Museum voor Sierkunst strictu sensu geen stedelijk museum was, bepaalde een statuut uit het reglement van de "Union des Arts Industriels et Décoratifs" toch dat alle voorwerpen en modellen die voor het Museum verworven werden aan de Stad Gent toebehoorden. Vandaar dat zonder al te veel bokkesprongen ook het Museum voor Sierkunst in aanmerking kwam om een deel van het legaat Scribe te ontvangen. Aanvankelijk werd de geselecteerde lijst nog zwaar gecontesteerd door twee zusters en twee neven van Fernand Scribe, die blijkbaar vonden dat de selectieheren de vermelding "indigne de figurer dans un des musées de la Ville de Gand" te eng interpreteerden en voor de familie haast niets overlieten. In elk geval ontving het Museum voor Sierkunst begin 1914 enkele honderden objecten uit het legaat Scribe: overwegend meubelen, keramiek, koper, tin, brons, en textiel. De omvangrijke hoeveelheid schilderijen kwam in het Museum voor Schone Kunsten terecht.

Door het volumineuze legaat werd ook de behuizing van het Museum in de Akademie opnieuw acuut. Op de jaarvergadering van de "Union des Arts Industriels et Décoratifs" in december 1913 greep ondervoorzitter August Bruggeman de kans aan om het Gentse stadsbestuur aan te zetten tot enige spoed bij het zoeken naar een nieuw en beter onderkomen voor het Museum. "L'importance du legs Scribe est telle que désormais la question de nos locaux est virtuellement résolue. On ne conçoit pas en effet que la Ville de Gand, dont le patrimoine artistique vient de s'accroître dans des proportions considérables, hésite encore à mettre à la disposition de notre Union les locaux que nous réclamons depuis si longtemps." De collecties waren daarenboven nog aanzienlijk uitgebreid door aankopen in de diverse paviljoenen op de Gentse Wereldtentoonstelling van 1913. In zijn verslag van 1913 vermeldt conservator Armand Heins aankopen in de afdelingen van Groot-Brittannië, Frankrijk ("des merveilles de Lalique et de Daum"), Denemarken, Duitsland, Oostenrijk, naast objecten uit China, Japan en Indonesië.

17 MAERTE 1762

Ferdinand Jean de Coninck en Terese Scholt lieten hun huwelijksdatum (17 MAERTE 1762) vereeuwigen in een eikehouten sculptuur boven de grote toegangspoort tot de binnentuin.

De huwelijksymboliek werd trouwens herhaald in het beeldhouwwerk van de eetzaal, waar elkaar bekkende duiven zijn gesneden in een voor-spiegeldecoratie.

Het zou uiteindelijk nog tot 1922 duren vooraleer het Museum een nieuwe behuizing kreeg en wel in het enkele jaren voordien door de Stad Gent aangekochte Hotel de Coninck aan de Jan Breydelstraat.

Gezicht op de binnenplaats van Hotel de Coninck, toestand circa 1930

De vier gevels rondom de binnenplaats hebben over twee verdiepingen verticale ramen. De tweede verdieping was bestemd voor het dienstpersoneel en heeft ovale ramen. In tegenstelling tot de natuurstenen gevel van de straatkant zijn de gevels op de binnenplaats bepleisterd en wit geschilderd. Het 18de-eeuwse voorgebouw is opgetrokken boven de gotische kelders van "De Gulden Appel".

Hotel de Coninck

De ritmiek van de voorgevel aan de Jan Breydelstraat wordt centraal doorbroken door een inspringende middenpartij met toegangspoort en balkon.

De boogvormige dakbekroning wordt herhaald in de gevel van het achtergebouw. De aanblik van het Hotel de Coninck is sinds het einde van de 19de eeuw veranderd door het dempen van het kanaal (Oude Houtlei) dat rechts naast het gebouw liep en enkele meters verder uitmondde in de Leie en de Lieve.

De voorgevel van dit pand is opgetrokken in Balegemse zandsteen en heeft de jongste decennia zwaar geleden onder zure regen. Samen met de Dienst Monumentenzorg wordt thans een oplossing gezocht voor reiniging en restauratie.

Een nieuw onderdak: het Hotel de Coninck

De Jan Breydelstraat was tot in 1898 in tweeën verdeeld door het kanaal van de Oude Houtlei. De brug die over het kanaal liep heette de Appelbrug en de straat zelf droeg de naam Appelbrugstraat. Op de plaats van het huidige museumgebouw stond in de late middeleeuwen een groot hotel: "De Gulden Appel". Dit complex, later gesplitst in "den cleen ghulden Appel" en "den grooten ghulden Appel", herbergde voornamelijk gasten zoals de Prins van Oranje, de ambassadeur van Engeland, de koning van Perzië, en volgens de traditie zelfs Voltaire.

In 1754 werd een aanvraag tot verbouwing ingediend. Het ontwerp dat bij de aanvraag ingediend werd, is bewaard gebleven (Stadsarchief Gent, Serie 535, bundel 40) doch maakt geen vermelding van de architect. Algemeen wordt aangenomen dat de gevel door David 't Kindt zou ontworpen zijn, doch tot nu toe kan geen enkel document als bewijsvoering aangebracht worden. De uitvoering moet kort daarop gebeurd zijn: de zijgevel draagt in de ankers het jaartal 1755. Een deel van de grondvesten van het gesloopte huis bleef dienen voor de nieuwe woning. Zo ziet men in de kelders nog de keuken van "de Gulden Appel": ze bevat onder andere een renaissanceschouw met een broodoven, en de met houtskool gestookte "stoven".

Het gebouw zelf is zeer indrukwekkend: de voorgevel is 34 meter breed, de binnenplaats meet 27 bij 24. Deze woning, waarvan de voorgevel opgetrokken werd in Balegemse steen, vormt een bijzonder merkwaardig voorbeeld van de typisch Vlaamse burgerlijke bouwkunst uit de 18de eeuw. De opdrachtgever van het bouwwerk kan niet met zekerheid aangeduid worden. De bouwaanvraag werd in 1754 ingediend door een zekere De Brauer, doch blijkt uit een inscriptie in de zaal J.F. Allaert was het huis in 1761 reeds in het bezit van F. de Coninck.

Toen F. de Coninck in 1762 huwde met Terese Scholt liet hij dit feit vereeuwigen in een buitengewone sculptuur. Ze is te zien boven de buitenzijde van de deur die toegang verschaft tot de binnenplaats: twee handen (links, die van een man; rechts, die van een vrouw) omvatten een boomtak. Een banderol, waarin naast hun huwelijksdatum (19 MAERTE 1762) ook de namen van Ferdinand Joan de Coninck en Terese Fr. Scholt werden gesculpteerd, doorloopt dit tafereel. F.J. de Coninck werd in 1728 te Gent geboren. Hij behoorde tot een familie uit de gegoede burgerij: zij waren groothandelaars in linnen en dreven handel met Holland, Spanje en overzeese gebieden. Het huis in de Jan Breydelstraat leende

zich uitstekend voor hun handel: de voorvleugel en de drie aanpalende huisjes in de Drabstraat deden dienst als stapelplaats. De nabijheid van de loskaaien aan de Koomlei zullen aan deze keuze niet vreemd geweest zijn. Blijkbaar gingen de zaken uitstekend, want zoals het de rijk geworden kooplieden en nijveraars paste, kocht F.J. de Coninck zich een adellijke titel: op 17 november 1782 werd hij tot de ridderstand verheven. Tot 1791 bleef het huis eigendom van de familie de Coninck. In 1820 verkocht J.B. Soenens, die het huis door erfenis verkregen had, het goed aan de familie Hye-Hoys. Deze familie zou het huis gedurende een eeuw bezitten en het in 1920 verkopen aan de Stad Gent.

De nieuwe behuizing betekende natuurlijk een oplossing voor het acute plaatsgebrek van de museumcollecties, maar stelde terzelfdertijd een museologisch presentatieprobleem. Het indrukwekkende 18de-eeuwse huis was immers allesbehalve uitgerust om museumcollecties te presenteren: kleine salons en kamers, verwarming met open haarden, slecht circulatieplan. Daarenboven was het huis door erfenissen in twee

De eretrap

De grote eretrap die het gelijkvloers verbindt met de eerste verdieping, werd pas in 1921-22 geïnstalleerd en is niet origineel voor het Hotel de Coninck gemaakt. Getuige het feit dat de trap een aantal vensters van de binnenplaats nogal brutaal doorbreekt. Vermoedelijk was de originele trap versleten en werd hij bij de inrichting van het gebouw als museum vervangen door een trap uit 1780, afkomstig uit het Hotel Hopsommer. Dit huis aan het Sint-Michielsplein werd rond 1920 gesloopt.

**Eetsalon Jan Frans Allaert,
1761**

De eetzaal van Hotel de Coninck werd vlak voor het huwelijk van Ferdinand Jean de Coninck ingericht met olme houten lambrizeringen en met beeldhouwwerk van Jan Frans Allaert. De plafondschildering en de vier bovendeurgrisaïles worden toegeschreven aan Pieter Norbert Van Reysschoot (1738–1795). Op het plafond zijn de goden van de Olympos voorgesteld, een voorstelling die door Van Reysschoot later herhaald werd op het plafond van de balzaal in het Hotel d'Hane-Steenhuysen aan de Veldstraat.

stukken verdeeld. Het duo Armand Heins-Leon Leirens wist echter spoedig een deel van de materiële problemen op te lossen, in zoverre dat in 1922 het Museum voor het publiek kon opengesteld worden. De verhuizing van de collecties uit de Akademie naar de Jan Breydelstraat vond plaats tussen juli 1921 en maart 1922. Het circulatieplan verliep per verdieping rond de binnentuin, de indeling van het vroegere woonhuis werd hersteld en in plaats van een oude trap werd een eretrap in Lodewijk XVI-stijl geplaatst. Deze trap, gedateerd 1780, was afkomstig uit het gesloopte Hotel Hopsommer aan het Sint-Michielsplein en vertoonde op het bordes een médaillonportret van Josef II, keizer van de Oostenrijkse Nederlanden.

De opstelling van de collecties zelf gebeurde overwegend encyclopedisch en thematisch. Schilderijen, gravures, tekeningen, vitrineobjecten, textilia en meubels stonden kriskras door elkaar in een min of meer chronologisch verband: links vooraan de "section moderne", gevolgd door de oude kunst en de afdelingen oosterse kunst. De museuminventaris van mei 1923 bevat een summier beschrijving van circa 2000 geëxposeerde voorwerpen. Door ons onbekende oorzaken zijn voor 1973 meer dan de helft daarvan uit de collecties verdwenen en niet meer te achterhalen. Het aankoopbeleid van het Museum had na de aanstelling van Leon Leirens in 1913 inmiddels ook vleugels gekregen. Vooral door zijn actieve inzet werd resoluut geopteerd voor het aankopen van hedendaags werk. Zo kocht Leirens in 1921 te Parijs werk van Lachenal, Rumèbe, Majorelle, Sala, Mayodon, Goupy.

Maar ook de oude kunst kon zijn interesse opwekken. Zo kon, dankzij zijn doorzettingsvermogen en relaties, in november 1925 de kroonluchter "De Vier Werelddelen" van Jan-Frans Allaert in bruikleen verkregen worden voor expositie in de eetzaal (1761) van het Hotel de Coninck. Tot op heden is nog steeds niet duidelijk of dit, uit 1770 daterende, meesterwerk van Vlaamse beeldhouwkunst eigenlijk uit het Hotel de Coninck afkomstig is. Zeker is dat de kroonluchter in de verzameling Joan Norbert D'Huyvetter was opgenomen en op veiling in 1852 door diens zoon Norbert werd verworven voor de som van 2.200 frank. Van de erfgenamen van Norbert D'Huyvetter kon Leirens de luchter in bruikleen krijgen. Hoe en wanneer het kunstwerk terug uit het Museum voor Sierkunst geraakt is, kon tot op heden niet achterhaald worden. Zeker is dat het meesterwerk in 1961 in de kunsthandel opdook en toen definitief voor de museumcollecties verworven werd.

De verhuizing naar het Hotel de Coninck impliceerde niet enkel een beter en ruimer onderkomen voor de permanente collecties. Achter de binnentuin kon in het oude koetshuis ruimte gevonden worden voor tijdelijke exposities. Een gelegenheid die dankbaar aangegrepen werd om enkele markante manifestaties op te zetten. Zo werden in 1925, 1926, 1928 en 1930 geselecteerde verkooptentoonstellingen georganiseerd onder de titel "Salon d'Art Décoratif" met op elke expositie een pléiade van gerenommeerde Belgische kunstenaars. Het tweede salon in 1926 gaf trouwens aanleiding tot de

**Kroonluchter
"De Vier Werelddelen"
Jan Frans Allaert, 1770**

De Gentse beeldhouwer Jan Frans Allaert (1703–1779) maakte deze lindehouten luchter als een allegorie op de vier toen bekende werelddelen: Europa, Amerika, Afrika en Azië. Elk werelddeel is gesymboliseerd door een kinderfiguur met attributen. Europa wordt afgebeeld als een kind getooid met pluimhelm, halssnoer van het Gulden Vlies en kanon. Amerika is een als indiaan verkleed kind met krokodil, Afrika een kind met olifantskop-hoofddekseel en leeuw, en Azië een kind op een kameel.

oprichting van de kunstenaarsgroepering "Artisans d'Art Belges Contemporains". Het 5de salon van 1930 werd omgevormd tot een "salon de l'art du mobilier". Kort na 1930 vielen de tentoonstellingsactiviteiten enigszins stil, wellicht door het wegvallen van Leon Leirens die in 1931 overleed. Daarna verliet ook Armand Heins het Museum.

Armand Heins werd als conservator opgevolgd door historicus Henri Nowé, die terzelfdertijd de functies van stadsarchivaris en conservator van het Oudheidkundig Museum en van de Historische Monumenten combineerde. De feitelijke vereniging "Union des Arts Industriels et Décoratifs" werd in 1936 omgevormd tot een vereniging zonder winstoogmerk. De doelstellingen bleven grotendeels dezelfde als die welke bij de oprichting in 1903 werden vooropgesteld. De komst van Henri Nowé betekende meteen een versterking van de greep op het museumgebeuren door het Stadsbestuur. Daar waar voordien de Stad Gent enkel met een vertegenwoordiger in het museumbeheer was vertegenwoordigd, werd de museumpolitiek nu grotendeels door een hooggeplaatst stadsambtenaar gedirigeerd. Het mag gezegd dat Henri Nowé vrij snel een duidelijke stempel op het Museum voor Sierkunst heeft gedrukt. Zo maakte hij resoluut komaf met de encyclopedische opstelling van het museum. Die verving hij door een sfeeroproepende presentatie, waarbij in elk van de salons min of meer stijlzuiver meubilair werd opgesteld. Vermits het museumgebouw 18de-eeuwse interieurs had, lag het voor de hand dat overwegend 18de-eeuws meubilair werd gepresenteerd.

De aandacht van Nowé ging zeker niet uit naar 19de- en 20ste- eeuwse kunst. Zo werd de omvangrijke en hoogst interessante collectie Art Nouveau en Art Deco niet meer gepresenteerd. Uit het oog, uit het hart en ... uit de collecties? Een ander deel, overwegend ouder meubilair en keramiek, verhuisde deels naar het Oudheidkundig Museum en naar het Museum voor Schone Kunsten, waar een aantal koffers en commodes dienst mochten doen als decoratiestukken bij de gepresenteerde schilderijen.

Teneinde zijn omvangrijke taken wat te verlichten kon Henri Nowé vanaf eind 1938 beschikken over een adjunct in de persoon van René Bruynseraede. Die bleek al heel snel de aangewezen man te zijn om het verwaterde tentoonstellingsbeleid op te krikken. Van vorming architect was René Bruynseraede sinds 1933 leraar in toegepaste kunsten aan de Koninklijke Akademie voor Schone Kunsten te Gent. Daarnaast was hij verdienstelijk als kunstschilder, tekenaar en grafisch ontwerper. Door zijn inbreng werd de

"Nabije en Verre Oosten"

Bij de museale inrichting van het Hotel de Coninck werd in 1922 geopteerd voor een opstelling per regio. Hier een gezicht op de afdeling "Nabije en Verre Oosten".

"China en Japan"

Gezicht op de afdeling "China en Japan". De samoerai-koffer is afkomstig uit het Japanse Kanazawa; de stad die later een zusterstad van Gent zou worden. Recent werd een aanvang gemaakt met de verkoop, via officiële veiling, van een deel van de oosterse collecties. Bedoeling is om met de opbrengst nieuwe kunstwerken aan te kopen die beter passen in de collectievorming.

*Melles de Saedeleer. — Bilsen, frères. — Aubry —
Lacoste. — Alexis. —*

“Salons d’Arts Décoratifs”

De organisatie van de “Salons d’Arts Décoratifs” in 1925, 1926, 1928 en 1930, was een poging om de eigentijdse toegepaste kunsten van eigen bodem te stimuleren. Op het salon van 1926 was ondermeer belangrijk werk te zien uit de ateliers van de gezusters De Saedeleer.

De afdeling “keramiek”

Gezicht op de afdeling “keramiek” (circa 1922) waarin een overzicht wordt gegeven van de 20ste-eeuwse keramiekcollectie. Naast superieure Art Nouveau-werken ook een reeks gildeborden (thans bewaard in het Museum voor Volkskunde).

verwaarloosde tentoonstellingsruimte op een esthetisch verantwoorde manier heringericht en werd terug aangeknoopt met de expositietraditie van eigentijdse decoratieve kunst. Onder de nazi-bezetting werd de tentoonstellingsagenda volgemaakt met weinig gewaagde onderwerpen, zoals grafiek, binnenhuisdecoratie, kunstspeelgoed, fotografie.

Na de bevrijding werden nieuwe thema's zoals stedenbouw en volkshuisvesting aangesneden, maar ook een heuse antiekbeurs kon in de museumruimtes een onderkomen vinden. In 1946 greep een merkwaardige tentoonstelling plaats onder de titel "Hollandse Sierkunst". Architect Gerrit Rietveld zorgde zowel voor de samenstelling als voor de presentatie.

In 1951 gaf Henri Nowé zijn ontslag als conservator van het Museum voor Sierkunst. Het Gentse Stadsbestuur opteerde toen voor een universitair geschoolde kunsthistoricus, zodat René Bruynseraede uit de boot viel en meteen ook zijn museale werkzaamheden staakte. Niettemin bleef zijn passie voor kunst verder leven, wat zich ondermeer uitte in het aanleggen van een indrukwekkende antiekverzameling. Samen met zijn echtgenote Vera De Witte collectioneerde hij schitterende meubels, porselein, zilverwerk en schilderijen. Na zijn overlijden in 1991 schonk mevrouw Bruynseraede een dertigtal werken, overwegend uit renaissance en barok, aan het Museum voor Sierkunst. Die gift betekende een bijzonder waardevolle aanvulling van de 16de- en 17de eeuwse collectie uit het legaat Scribe.

Na de periode Nowé-Bruynseraede volgde nog een korte periode met overwegend tijdelijke manifestaties over eigentijdse toegepaste kunsten. In 1958 was de financiële last voor de inmiddels vernederlandste (in naam althans) "Vereniging voor Nijverheids- en Decoratieve Kunsten" te zwaar geworden en nam het Gentse Stadsbestuur de volledige zorg voor inhoud en werking over. Een eerste beslissing die daaruit voortvloeide was de onmiddellijke sluiting van het Museum wegens geplande restauratiewerken aan het 18de-eeuwse gebouw in de Jan Breydelstraat. Dit betekende het begin van een ware odyssee van de verzamelingen. Uiteindelijk werd het Museum in 1973 terug voor het publiek opengesteld op dringend bevel van burgemeester Gerard Van den Daele en dit nadat in de pers zware bedenkingen waren geuit over zowel het lot als het gebruik van de museumcollecties. De opstelling van 1973 was grotendeels dezelfde gebleven als de sfeeroproepende presentatie van Henri Nowé uit de dertiger jaren. De enige restauratie die eigenlijk gebeurd was, bestond in het vernieuwen van stoffen muurbehangsels en overgordijnen. In 1975 gaf opnieuw burgemeester Van den Daele opdracht om een grondige

restauratie van de achterbouw te bestuderen. Die opdracht werd toevertrouwd aan architect Willy Verstraete. Snel bleek toen dat het gebouw, waar destijds koetsen en paarden een onderkomen vonden, volledig onstabiel was (de voorgevel was bovenaan meer dan 30 cm achteruitgezakt) en daarenboven museologisch niet op een verantwoorde manier te exploiteren viel.

De enige goede oplossing bleek te bestaan uit een terreinuitbreiding, slopen en nieuwbouw. De terreinuitbreiding werd gevonden in de Drabstraat, waar twee huizen en een fabrieksloods werden aangekocht. De fabrieksloods, één van de huizen en de achterbouw werden gesloopt, het grote renaissancehuis (1577) werd opgeknapt en doet verder voortreffelijk dienst als administratief gebouw van het museum. Op het vrijgekomen terrein ontwierp Willy Verstraete een luchtig, multifunctioneel museumgebouw waarin de uitgangspunten, zoals functionaliteit en mobiliteit optimaal gerealiseerd werden. De grote struikelsteen in het ontwerp bleek de 18de-eeuwse gevel van de oude stallingen te zijn. Om kunsthistorische redenen diende de binnentuin van het Hotel de Coninck immers zijn esthetische eenheid te bewaren, terwijl anderzijds de achteruitgezakte gevel niet te redden viel. Uiteindelijk werd met de diverse instanties van monumentenzorg geopteerd voor slopen en heropbouw van de 18de-eeuwse gevel.

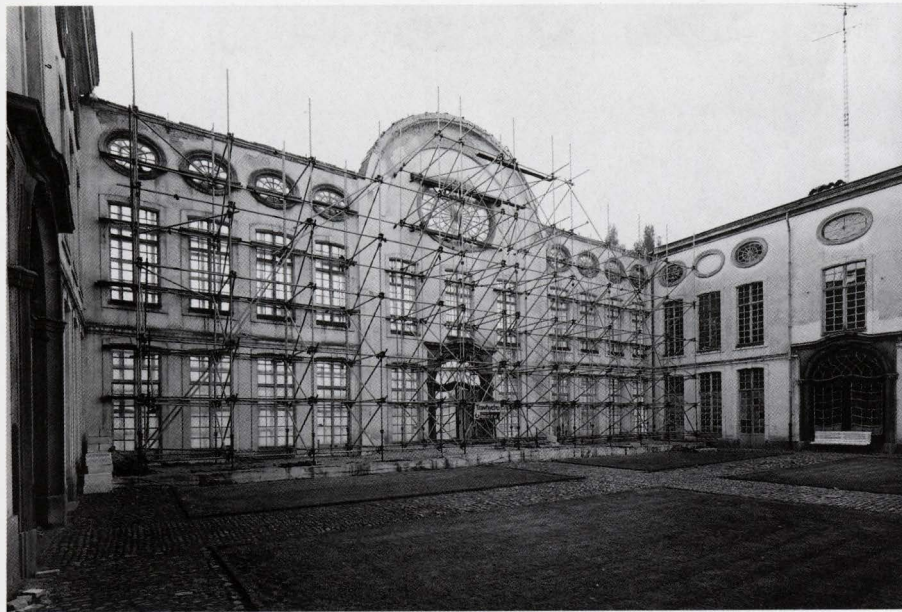
Enigszins teruggetrokken van de nieuwe gevel staan over twee verdiepingen verspreid de collecties 20ste eeuw opgesteld, dit in een wisselende presentatie. Twee verdiepingen zijn permanent voorbehouden aan tijdelijke tentoonstellingen over 20ste-eeuwse toegepaste kunsten. Dergelijke exposities zijn sinds 1977 overigens traditie geworden in het Museum voor Sierkunst. In het tentoonstellingsbeleid wordt een evenwicht gezocht tussen progressieve maar inmiddels geschiedenis geworden kunstenaars en kunststromingen en beloftevolle jonge creatieve krachten. In die zin kwamen Henry van de Velde, Gaston Eysselinck, Philippe Wolfers, Huib Hoste, Albert Van Huffel en Geo Henderick met monografische tentoonstellingen aan bod, naast levende kunstenaars als Yvette Lauwaert, Armand Blondeel, Emiel Veranneman, Pieter De Bruyne, Siegfried De Buck, Frank Steyaert, Piet Stockmans en vele anderen.

Siervaas met deksel

Italië, 16de eeuw
Albast
Schenking Bruynseraede-
De Witte

De vaas is versierd met gesculpteerde reliëfs, waarop een voorstelling van landschappen met figuren in antieke kledij (onder andere Diana met Akteon en Jupiter met Juno). Deze taferelen zijn wellicht afkomstig uit de Metamorfosen van Ovidius.

De oude gevel

Met het oog op de constructie van de nieuwbouw werd in 1981 het bouwvallige achtergebouw van het Hotel de Coninck samen met een aanpalende fabrieksloods gesloopt. Een fetisjistische reflex van "Monumentenzorg" leidde ertoe dat de oude gescheurde en achterover hellende gevel nog jarenlang in een buizenstelling bleef hangen. Uiteindelijk haalde logica het

op gevoel en werd ook de 18de-eeuwse gevel omvergehaald en vervangen door een stevig gefundeerde kopie.

In de toekomst zal het tentoonstellingsbeleid meer en meer internationaal geïntendeerd worden, waarbij een symbiose maar tevens een confrontatie zal ontstaan tussen de beste creaties van eigen bodem met de betere produktie uit het buitenland. In die zin moet ook de samenwerking met andere instanties en beleidsverantwoordelijken gezien worden, zoals bijvoorbeeld met de Administratie Kunst en Musea van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Doelstelling is uiteindelijk de ontwerpers van betere vormgeving, zowel in unica als serica, de plaats te geven die hen op het internationaal forum toekomt. Daartoe wil het Museum voor Sierkunst bijdragen door een toonaangevende pioniersrol te vervullen. Wanneer over enkele jaren de nieuwe inkomvleugel aan de Drabstraat zal gerealiseerd zijn, dan kan die politiek in werkelijk optimale condities gebeuren.

De laatste decennia is in de museumwereld het bewustzijn gegroeid dat het museum naast wetenschappelijk en conserverend instituut ook een educatief medium is. Waar voorheen zeer sterk de klemtoon lag op het verzamelen, beschrijven, bestuderen en restaureren van de museumobjecten, wordt nu een nieuw accent gelegd op de informatie en de begeleiding van de bezoeker. Vanzelfsprekend dient er een subtiel evenwicht te bestaan tussen de diverse museumfuncties. Zo wil de Edukatieve Dienst van het Museum voor Sierkunst kinderen, jongeren, maar ook volwassenen, op een boeiende wijze laten kennismaken met het waardevol kunsthistorisch patrimonium.

Nieuwbouw

Achter de nieuwe gevel bouwde architect Willy Verstraete een functionele en verfrissende nieuwbouw die in dialoog en harmonie staat met het 18de-eeuwse Hotel de Coninck.

"Modernisme"

De presentatie "Modernisme" toont ondermeer werk van Le Corbusier, Eysselinck, Breuer en Huib Hoste. Een selectie toegepaste kunst uit de jaren vijftig suggereert de invloed van het modernisme op de naoorlogse vormgeving in Italië en Scandinavië.

De tweede verdieping

Gezicht op de tweede verdieping van de nieuwbouw waar op het centrale platform werk gepresenteerd wordt van Emiel Veranneman, Pieter De Bruyne, Jean Lemmens en Tsjok Dessauvage. Bij het ontwerp werd rekening gehouden met het principe dat de collecties overdag met natuurlijk licht konden bekeken worden. Vandaar de grote centrale koepel van waaruit het licht zenitaal verspreid wordt via glazen bevoeringen over de onderliggende verdiepingen.

Toen in 1986 in het Museum voor Sierkunst het educatief werk echt van start ging, bestond één van de eerste taken van de Educatieve Dienst erin om groepen bezoekers in het Museum rond te leiden. Zowel voor grote manifestaties als voor de permanente collectie groeit het aantal rondleidingen, vooral sinds het openstellen van de 20ste-eeuwse collectie in mei 1992. Getracht wordt om de museumverzamelingen bij een zo ruim mogelijk publiek bekend te maken en het op een positieve manier te sensibiliseren. Hierbij wordt vooral thematisch gewerkt: een afdeling, een tijdperiode, een bepaalde discipline wordt toegelicht. Het publiek wordt ook actief betrokken bij het museumgebeuren. Vandaar dat de werkvormen veelzijdiger zijn geworden. Naast de traditionele rondleidingen zijn er wandelvoordrachten door kunstenaars, educatieve publikaties, speciale programma's voor onderwijs, jongerenateliers...

Vooraf kinderen en jongeren zijn erg belangrijke museumbezoekers; met hen groeit immers een publiek dat ook later als volwassene veel nauwer bij het museum betrokken blijft. Het aangaan en onderhouden van een relatie met museum-school, museum-jongeren is voor de Educatieve Dienst dan ook een belangrijke opdracht. In dit kader moeten speciale projecten zoals "De Klapbank der Juffers", en het organiseren van creatieve ateliers voor jongeren gezien worden. Deze laatste zijn niet zomaar het bezighouden van de jongeren met één of andere handvaardigheid. De activiteiten worden zo georganiseerd dat de deelnemers zowel inhoudelijk als praktisch iets hebben bijgeleerd. Het thema van deze ateliers sluit uiteraard aan bij de museumdisciplines.

De Educatieve Dienst ziet er op toe dat er gekozen wordt voor een verantwoorde didactische presentatie, of het nu gaat om een tijdelijke tentoonstelling of om de permanente museumcollectie. De Educatieve Dienst kan gezien worden als de onmisbare schakel, de noodzakelijke "vertaaldienst" tussen wetenschapper, historicus, kunstenaar aan de ene kant en het publiek aan de andere kant.

Educatieve werking

De bedoeling van het museumatelier is kinderen en jongeren te leren kijken naar toegepaste kunst. Het is geen atelier waar men schilderen, tekenen of andere technieken aanleert. Het kunstwerk staat in het museumatelier steeds centraal.

Door het contact met het kunstwerk worden de kinderen en jongeren gestimuleerd om zelf creatief met allerhande materialen en expressiemiddelen om te gaan.

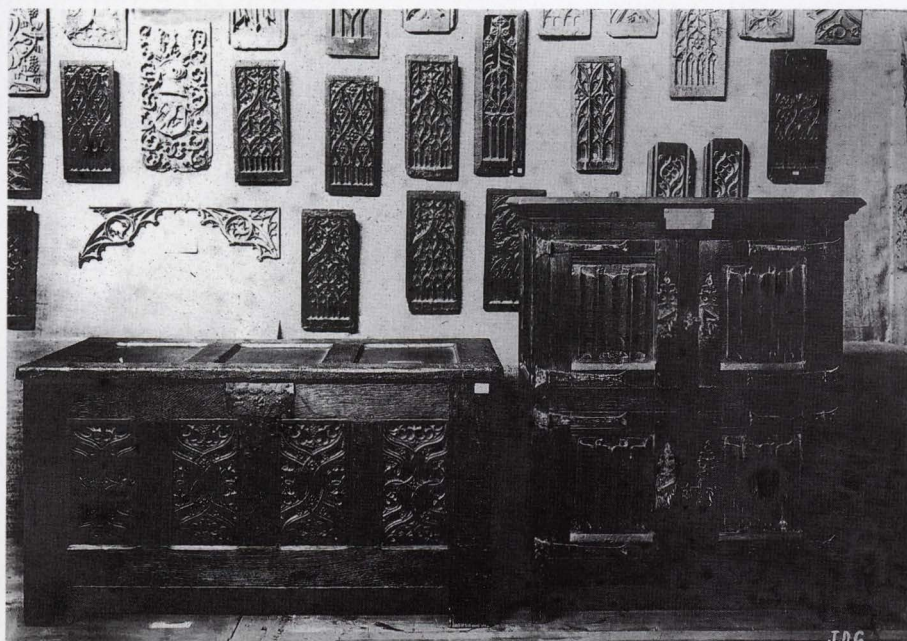
De museumcollecties

Gotiek

Zoals hiervoor reeds aangehaald, ging de aandacht van de oprichting van het Museum voor Sierkunst lange tijd uit naar de oude collecties, waarbij met name de 18de eeuw een belangrijke plaats kreeg. Kunstwerken uit gotiek, renaissance en vroege barok werden minder verzameld. Een belangrijke reden daarvoor is wellicht te vinden in het feit dat kenners als Fernand Scribe en Armand Heins originaliteit vooropstelden en zich niet lieten verleiden tot verwervingen van kopieën of vervalsingen. Al is een gezonde kritische benadering van hun aanwinsten geboden. Volledig originele gotische en renaissancemeubels zijn er in de museumcollecties, op enkele uitzonderingen na, niet te vinden. Des te interessanter is de verzameling meubelfragmenten, vooral dan koffer- en kastpanelen.

De gotische meubelkunst maakt gebruik van de skeletbouw: een geraamte van stijlen en regels die met een pen- en gatverbinding werden samengevoegd. De niet-constructieve delen werden opgevuld (door inlassing in een groef) met betrekkelijk dunne panelen, die meestal op de buitenzijde versierd werden. Het is tot op heden niet duidelijk of de skeletbouw in de meubelkunst ontstaan is onder invloed van de architectuur. In vergelijking met de romaanse meubels zijn de gotische meubels aanzienlijk eleganter en lichter. De romaanse meubels werden immers geconstrueerd met dikke massieve houten planken die in koudlas verbonden werden en waarbij overvloedig gebruik werd gemaakt van ijzeren beslagwerk om de constructie te verstevigen.

Algemeen wordt aangenomen dat het gebruik van relatief dunne panelen - 2 à 3 cm - het gevolg zou zijn van de uitvinding van de houtzaagmolen (gepubliceerd ca. 1250 door Villard de Honnecourt). Nochtans vertonen de meeste 14de- en begin 15de-eeuwse meubels nog een romaanse constructie. Evenmin is het duidelijk wanneer de skeletbouw in de meubelkunst voor het eerst werd toegepast. De paneelschilderkunst uit de vroege 15de eeuw levert nochtans een aantal voorstellingen van meubels waarvan de technische details en de constructie duidelijk zichtbaar zijn en haast zonder uitzondering een skeletconstructie vertonen. Dient de opkomst van de skeletmeubelconstructie ergens rond de wisseling van de 14de en 15de eeuw gezocht? Verder onderzoek kan dit wellicht bevestigen.

**Presentatie gotische
meubelcollectie, circa 1910**

Het Museum voor Sierkunst bezit weinig volledige gotische meubels. De collectie gotische en renaissance meubelfragmenten daarentegen is uitstekend uitgebouwd. Dit wetenschappelijk hoogst interessant materiaal zal later gepresenteerd worden in de gotische kelders van het Hotel de Coninck.

**Collectie 16de-eeuws
aardewerk met tinglazuur**

Tinglazuur vormt een zeer geschikte ondergrond voor beschildering. Albarellos danken hun model aan de Islam-cultuur en waren vooral in gebruik als artsenijpotten. Ze werden in de 15de en vooral 16de eeuw in Italië geproduceerd. Via Moors Spanje raakten de albarellos bekend in Europa.

De twee schotels zijn in Spanje gemaakt en zijn typische voorbeelden van de Hispano-Moorse keramiek met goudglans.

Renaissance en barok

Naast enkele meubels en meubelfragmenten bezit het Museum voor Sierkunst geen 15de- of 16de-eeuwse stukken. Enkel wat merkwaardige 16de-eeuwse albarellos en Hispano-Moreske keramiek hebben de ontwikkeling van de museumcollectie overleefd.

De 17de-eeuwse toegepaste kunsten zijn ruimer vertegenwoordigd. Ook hier is de grootste aandacht naar de meubelkunst gegaan. Eigenlijk is dat niet verwonderlijk, vermits zeker in de eerste helft van onze eeuw nog voldoende kwalitatief meubelaanbod uit de 17de eeuw voorhanden was. Overigens bestond een van de doelstellingen van het museum precies in het aanleggen van "modellen en voorbeelden", en aangezien een deel van de burgerij zich graag omringd zag met "antiek" spreekt het als vanzelf dat menig 17de-eeuws meubel uit de collecties van het Museum voor Sierkunst gekopieerd is door vakbekwame meubelmakers. De passie voor het 17de-eeuws meubel was zelfs zo groot dat conservator Armand Heins in 1921-22 in het pas verworven nieuwe museumgebouw Hotel de Coninck een origineel 18de-eeuws interieur liet slopen om het te vervangen door een reconstructie van wat archetypisch moest doorgaan voor een Vlaams 17de-eeuws interieur: eikehouten zoldering, betimmering tot op halve kamerhoogte, een haardvuur met in de haardschoot een bezetting met polychrome tegels, geput uit de museumcollectie.

De verzameling 17de-eeuws meubilair van het Museum voor Sierkunst is in hoofdzaak onder te brengen in de laat-renaissance en de vroeg-barok uit de eerste helft van de 17de eeuw. Sterke nadruk ligt daarbij op het meubilair uit de Noordelijke en Zuidelijke Nederlanden.

Zitmeubilair, vooral dan de zogenaamde Spaanse stoel, is in talrijke varianten aanwezig. Maar vooral de collectie kasten is merkwaardig. Zowel cantoren, kussenkasten, troonkasten als scribanen zijn geleidelijk in het museumbestand binnengeraakt. Die meubels illustreren stuk voor stuk het gedegen vakmanschap en de originaliteit in versiering en constructie van de 17de-eeuwse schrijnwerkers uit de lage landen.

De verzameling werd in 1992 op een uitzonderlijke manier verrijkt door de schenking René Bruynseraede-Vera De Witte. Een vijftal schitterende 17de-eeuwse cantoren, kasten en koffertjes hebben de representativiteit van de verzameling aanzienlijk verhoogd. Een paar hoogst zeldzame laat 16de-eeuwse koffertjes uit Römheld (Thüringen) en een 17de-eeuws koffertje in zogenaamd "Ruinenmarmor" uit Augsburg maken de collectie ook internationaal interessant. In de schenking Bruynseraede-De Witte wordt de Renaissance nog geïllustreerd door een koppel

siervazen in albast met voorstellingen uit de Metamorfosen van Ovidius en door drie marmeren sculpturen uit de Italiaanse Renaissance, vermoedelijk gebeeldhouwd naar antiek model. Stuk voor stuk echte meesterwerkjes die getuigen van de grote verfijning die het echtpaar Bruynseraede manifesteerde bij het aanleggen van hun collectie.

Cantoor

Vlaanderen (Antwerpen?),
17de eeuw
Schenking Bruynseraede-
De Witte

Dit cantoor is een uitstekende illustratie van het technische vakmanschap van de 17de-eeuwse Antwerpse schrijnwerkers. Diverse rijke materialen als schildpad, ebbehout en ivoor worden hier gecombineerd in een voorstelling van jachtaferelen.

Rococo en neo-classicisme

De 18de-eeuwse toegepaste kunsten komen in de collecties van het Museum voor Sierkunst wellicht het best aan bod. Vooral de 18de-eeuwse meubelkunst heeft decennia lang een bijzondere aandacht genoten van de museumbeheerders. Zowel de rococo als het neo-classicisme komen ook vandaag nog behoorlijk aan bod in de sfeeroproepende presentatie van het Hotel de Coninck. Vooral de Lodewijk XV-stijl is goed vertegenwoordigd. In die periode (ca. 1730-ca. 1755) was het kleine salon een oase van

raffinement met een grote voorkeur voor kostbare en verfijnde meubels. Gebogen lijnen en vormen, gedecoreerd met asymmetrische rocaillemotieven en voluten versierden de meubels.

Voor elke huiselijke bezigheid werden aparte meubeltjes ontworpen. Vooral het zitmeubilair kende een grote vormelijke diversiteit. Behalve de gewone stoel was er nog de "fauteuil" (armstoel), de "bergère" (een zetel waarvan zitting, rug en het deel tussen armleuning en zitting met kostbare zijden stoffen bekleed zijn) en de "canapé" (een brede zetel met zitplaats voor verschillende personen). Het ontbreken van H- of X-vormige verbindingen tussen de slanke S-vormige gebogen stoelpoten betekende een belangrijke typologische verandering in de geschiedenis van het zitmeubel.

Ook de commode, meestal uit kostbare houtsoorten vervaardigd, was een typisch Lodewijk XV-meubel. Schitterende marqueteriën, lakwerk en vergulde slotplaatjes en trekkers versierden de meubels. Naast hoekkastjes en commodes droegen ook kristallen kroonluchters, kandelaars, klokken en haardschermen bij tot de verrijking van het interieur. De meubelcollecties van het Museum voor Sierkunst mogen dan heterogeen zijn samengesteld, zij bevatten enkele merkwaardige meubels die de transitiestijl vormen tussen de Lodewijk XV- en XVI-stijlen.

Zetel

Frankrijk, midden 18de eeuw

De collectie zitmeubilair bevat meer dan 400 verschillende types. Omwille van de slijtage werden een groot aantal zetels en stoelen ontdaan van hun originele bekleding.

Draagstoel

Frankrijk (?), midden 18de eeuw

In de achttiende eeuw een courant beeld in het straatgebeuren, vandaag een zeldzaam curiosum.

Was de rococo luchtig en speels, dan is de Lodewijk XVI-stijl strakker en strenger. De soms overdadige en drukke rococo-elementen, zoals onregelmatige accolades, krullen en rocailles ruimen plaats voor een sobere vormgeving met als belangrijkste kenmerk een grote symmetrie, dikwijls ondersteund door het gebruik van geometrische vormen zoals ovaal, rechthoek, vierkant en cirkel. De commode bleef het belangrijkste bergmeubel in het interieur, maar werd eenvoudiger van vorm en lijn. Het front werd terug vlak, de poten rond, balustervormig of vierkant naar onder toe verjongend. Marqueterie en beslagwerk waren rijkelijk aanwezig. Consoletafeltjes, hoekkastjes, secretaires en kleine werktafeltjes voltooiden het interieur.

Tijdens het Directoire en Consulat, een vrij korte stijlperiode tussen de elegante Lodewijk XVI-stijl en het statige Empire, versterkte het classicisme zich door een ruimer gebruik van klassieke versieringselementen zoals pijlenbundels, sfinxen, lotusbloemen en papyrusbladeren.

Secrétaire
Frankrijk (?), Lodewijk XVI-stijl,
ca. 1780–85

In dit elegante neo-classicistische meubeltype manifesteert zich de zin voor decoratie van de meubelontwerpers uit de tweede helft van de 18de eeuw. Diverse houtsoorten zijn als marqueterie gebruikt in een polychrome compositie met typische Lodewijk XVI-decoratie: bloemen, trofeeën en linten in een symmetrische compositie.

Halfronde commode met lakwerk
Lodewijk XVI-stijl, circa 1780

In de decoratie van deze commode blijkt duidelijk de grote drang naar vernieuwing in de laat 18de-eeuwse meubelkunst. Hoewel vanaf 1737 de Japanse lakkunst werd toegepast in de Franse meubelkunst (een kabinet van B.V.R.B. voor de Franse koningin) werd de laktechniek pas vanaf 1755–60 in ruimere mate toegepast. De motieven op het lakwerk van de commode uit het Museum voor Sierkunst zijn duidelijk ook van oosterse inspiratie.

Kamer met Empire-meubilair
Circa 1810–15

Het laat 18de-eeuwse neo-classicisme werd rond 1800 gekenmerkt door een intens gebruik van klassieke decoratiemotieven zoals pijlenbundels, sfinxen, laurierkransen en lotusbloemen. Dit decor vond vooral zijn oorsprong in de woelige strijdcampagnes van Napoleon Bonaparte langs de boorden van de Nijl. Na 1805 vonden de kunstenaars inspiratie in de Romeinse kunst en in de renaissance (kolommen, kariatiden, guirlandes, liermotieven, grotesken). In de meubelkunst werd vooral gebruik gemaakt van gefineerd mahoniehout, een materiaal

dat echter schaars werd na 1806 tengevolge van Napoleons blokkade van de import uit Britse en Amerikaanse kolonies.

Tussen 1804 en ca. 1830 ontwikkelde zich de stijlzuiverste vorm van het classicisme. De Empire miste echter het speelse van de 18de-eeuwse stijlen. De nadruk lag meer op monumentaliteit en comfort ruimde plaats voor representatie. Mahoniehout werd zowel massief als voor finer en marqueterie gebruikt. Het overvloedige bronsbeslag ontleende zijn motieven overwegend aan de klassieke oudheid, maar naast sfinxen vonden bijvoorbeeld ook fabelachtige figuren een gretig aangewende decoratievoorstelling. In tegenstelling tot de 18de-eeuwse meubels uit het Museum voor Sierkunst, die haast alle van Franse produktie zijn, bezit het Museum voor Sierkunst enkele Empire-meubels die uit Gentse ateliers stammen.

Rond 1830 verdiepte men zich overal in Europa in het verleden. Vooral het roemrijke uit de eigen geschiedenis trachtte men te doen herleven. De nationale tradities en karakteristieken werden in

ere hersteld en vormden de inspiratiebronnen. Ook de meubelen waren geïnspireerd door de stijlen uit het verleden. Toch was het geen "zuivere" navolging. Vormen werden ontleend aan gotiek, renaissance, barok of rococo en gecombineerd tot volledig nieuwe composities. Dikwijls werden de verschillende elementen in één enkel meubelstuk samengebracht. Deze "stijloze" periode, met het hoogtepunt tussen ca. 1835 en 1890, is vaak toegeschreven aan de machinale produktie. Veeleer dient de oorzaak gezocht te worden in het feit dat de bourgeoisie haar meubels liet vervaardigen aan de hand van voorbeelden uit gotiek, renaissance of barok al naargelang van de algemene en persoonlijke waarde. Tegen het einde van de 19de eeuw diende zich een grondige verandering in dit esthetische denkproces aan.

Art Nouveau

De geschiedenis van rond 1900 is gekend. Althans de feitelijke geschiedenis: herhaalde oorlogsdreigingen, anarchistische aanslagen, de Boerenoorlog, de Boxersopstand, de Russisch-Japanse oorlog, de koloniale veroveringen, de Russische revolutie van 1905, en uiteindelijk de eerste grote wereldbrand van 1914. Europa en de wereld vormden een gistende smeltkroes.

De sfeer in Europa valt niet onmiddellijk af te lezen uit de feitelijke gebeurtenissen. Er was op de eerste plaats de zelfgenoegzame burgerij die zonder enige argwaan en met vertrouwen de toekomst tegemoet zag dankzij haar geloof in de gestadige vooruitgang van wetenschap en industrie. Rond 1900 worden immers de fundamenteën van de wetenschappelijke techniek gelegd. De kinegraaf van Edison (1891) en de daaropvolgende synthese van Louis en Auguste Lumière (1895) verruimden het visueel cultuurmedium. Het gesproken en geschreven woord kregen nieuwe en in afstand onbepaalde mogelijkheden door Hertz en Marconi die, door de ontdekking van de hertzgolven en door de draadloze telegrafie, rond 1896 de uitvindingen van Morse (telegraaf) en Bell (telefoon) aanzienlijk wisten uit te breiden. De geneeskunde beleefde tussen 1895 en 1910 hoogtepunten met de ontdekking van Röntgen (X-stralen, 1895), met de bloedgroepbepaling van Landsteiner (1901), de tuberculoseverklaring van Calmette (1900), zonder de psychoanalyse van Sigmund Freud te vergeten (1901).

Het geloof in een bestendige vooruitgang van de wetenschap weerspiegelt zich in het burgerlijk dagelijks leven: tea-rooms, restaurants, clubs, bals, elegante mode, sport, jacht, recepties, casino's, concerten, wedrennen, auto's. In deze kringen ontplooit de "stijl 1900" zich uitstekend, niet in de arbeidersklasse. Die is zich volop aan het organiseren om haar rechtmatig deel van welvaart en welzijn te verkrijgen. Via arbeidersbewegingen, syndicaten, coöperatieven wordt gepoogd om de nefaste invloeden en gevolgen van de 19de-eeuwse industrialisatie op te ruimen.

In België bestaat op het einde van de 19de eeuw een gunstig klimaat voor een "nieuwe" cultuur: de burgerij heeft sinds de oprichting van de Belgische Staat (1830) voldoende rijkdom en macht verworven om de leidinggevende positie van de adel over te nemen. Die gunstige sociale en economische positie was derhalve een geschikte voedingsbodem voor kunst en cultuur. Doch niet de volledige burgerij streefde naar een nieuwe vorm van kunst. De grootste groep zocht haar macht te manifesteren in een kunst die voor haar uitdrucksmiddelen teruggreep naar de oude

glorie van het eigen nationaal verleden. Architectuur en ornament steunden op een revaluatie van vormen uit gotiek, renaissance, barok, rococo en neo-classicisme. De kunstenaars die in dit conformistisch en conservatief deel van de burgerij opereerden, werden geacht om elke innovatie uit de weg te gaan: geen avontuur, geen inbreuk op gevestigde orde, op familie, religie of moraal.

In dezelfde conservatieve rol opereert het Belgische vorstenhuis, samen met de adel, wiens leidinggevende positie definitief tot het verleden behoorde. Koning Leopold II trachtte de stedenbouwkundige vernieuwingen van zijn vader verder te zetten in Brussel. Hij laat er, geholpen door belangrijke inkomsten uit de kolonie, nieuwe wijken, lanen en parken aanleggen in een echt academische en klassieke stijl. Zijn vaste ontwerper was de Parijse architect Girault, die in zijn opdracht ondermeer het museum van Tervuren en de gebouwen van het Jubelpark had opgetrokken. De opdrachten van Leopold II hadden evenwel niets vooruitstrevends in zich. Eén enkele keer komt de moderne strekking toch aan bod, met name wanneer Leopold II het Belgisch staatsbestel wil overtuigen van het belang van "zijn" kolonie. Daartoe laat hij door de Secretaris van de Onafhankelijke Kongostaat, Edmond van Eetvelde, in 1897 te Tervuren een tentoonstelling inrichten met als doel promotie te maken voor de grondstoffen uit Kongo. Van Eetvelde was de Art Nouveau wel genegen en slaagde erin een combinatie van progressieve kunst en exotische materialen te realiseren. Zo ontwierpen Paul Hankar, Georges Hobé, Gustave Serrurier-Bovy en Henry van de Velde interieurs en meubilair in exotische houtsoorten, terwijl beeldhouwers als Philippe Wolfers, Charles Van der Stappen en Arthur Craco progressieve sculpturen uitvoerden in ivoor.

De progressieve burgerij daarentegen, vooral terug te vinden in kringen van breeddenkende liberalen, trachtte naar een nieuw maatschappijbeeld waarin een echte democratisering voorop staat en waarin een nieuwe kunst kan bloeien. In dit nieuwe maatschappijbeeld is een belangrijke plaats voorzien voor de arbeidende klasse. Maar zij komen nauwelijks in het "Art Nouveau"-stuk aan bod. Projecten om de arbeiders nauwer bij de kunst te betrekken faalden: de afstand tussen de materiële noden van de arbeidende klasse en het intellectualisme van de kunst bleek onoverbrugbaar. Meer concrete resultaten werden bereikt in de woningbouw, waar getracht werd om tot een hygiënischer en gezonder leefklimaat te komen. Rond 1900 ontstaan zowat overal in België maatschappijen voor het bouwen van arbeiderswoningen. Echt tastbare resultaten van die politiek zullen zich echter pas na de Eerste

Vaas
François Emile
Decorchemont (1880–1971)
Circa 1910
Glaspasta

Deze kunstenaar, geboren in een kunstenaarsgezin en aangetrokken tot de impressionistische schilders, waagt zich eerst aan de schilderkunst. Van 1901 tot 1903 gaat zijn interesse echter uit naar het maken van aardewerk. Weinig succesrijk in deze techniek legt hij zich vanaf 1903 toe op het vervaardigen van licht doorschijnende dunne glaspasta met mat oppervlak. Opmerkelijk hierbij is dat hij geen gebruik maakt van gekleurd glaspoeder maar van een mengeling van zand, gekleurde oxyden en een smeltmiddel. Het geheel wordt in een vorm gebakken, opnieuw gemodelleerd en tenslotte herbakken doch zonder gebruik van een vorm. Het is een erg precies en moeilijk procédé dat hij tot 1910 in het atelier van zijn vader beoefent. Zijn florale en animale decoraties, in de naturalistische zin van John Ruskin en door het Japonisme beïnvloed, evolueren naar een persoonlijke stijl, waarbij reminiscenties aan Romeinse en Egyptische vormen merkbaar zijn. Omstreeks 1907–1908 gebruikt hij kristalpoeder dat gekleurd met oxyden, en zorgvuldig gemengd en gebakken, het gewenste effect van picturale en genuanceerde pasteltinten oplevert. De stukken worden tenslotte gepolijst met het kurkwiel. Zodoende kan hij vrij doorzichtige dikke glaspasta vervaardigen.

Wereldoorlog uiten, ondermeer in de bouw van tuinvijken. Collectieve arbeidersvoorzieningen daarentegen worden met de regelmaat van een klok in een vernieuwende kunststijl opgetrokken, met als grootste blikvanger en voorbeeld het Socialistische Volkshuis te Brussel (Victor Horta, 1895-1899). Maar ondanks het vertrouwen in de progressieve architecten van de Art Nouveau willen de socialistische voormannen zich eerder affirmeren door inspanningen voor wetenschappelijke vooruitgang, voor nieuwe sociale instellingen, voor volksopleiding en minder voor ontwikkelingen in architectuur en stedenbouw. Het grote ideaal van Arts and Crafts en van zijn idealistische voorman William Morris, met name de eenheid van kunst en leven en de daaraan verbonden integratie van toegepaste kunst in het alledaags leven, geniet onder de Belgische Art Nouveau-ontwerpers wel grote aandacht maar weinig effect.

Het sociale meubel, bestemd voor brede lagen van de bevolking, is enkel aanwezig in de productie van Serrurier-Bovy en, in essentie, in de meubels van Henry van de Velde. Hoe goed de bedoelingen en hoe groot de inzet van beiden ook waren, toch slaagden ze niet in hun opzet. Het intellectualistisch en filosofisch karakter van de nieuwe kunst maakte ze slechts in theorie

toegankelijk voor de massa. In de praktijk betekende dit dat de Art Nouveau-kunst slechts werd besteld en gekocht door intellectuele en kapitaalkrachtige burgers. De Art Nouveau-kunstproductie in België is derhalve geen gemeenschappelijk produkt van de arbeidersklasse en burgerij. Eerder dient de Belgische Art Nouveau gezien te worden als verbonden met ongelovigheid, anticlericalisme, vrijzinnigheid en uiterst links.

Vaas
Albert-Louis Dammouse
(1848-1926)

Circa 1900
Geglazuurd steengoed

Na een keramische vorming in Sèvres bij Marc-Louis Solon, wijkt Dammouse in 1870, bij het uitbreken van de oorlog tussen Frankrijk en Duitsland, samen met zijn leermeester, uit naar Engeland, waar hij ondermeer in de Minton's Art Pottery Studio gaat werken. Bij zijn terugkeer in Frankrijk opent hij een eigen atelier te Parijs. Vanaf 1875 werkt hij er samen met Bracquemond en vanaf 1882 met Haviland. Onder leiding van Chaplet modelleert hij de "grès brun" en brengt de "pâtes colorées" aan. Later neemt hij de artistieke leiding over te Sèvres, waar hij in 1892 met zijn broer Edouard reeds een speciale oven voor faïence en steengoed had gebouwd.

Vooraf een aantal liberalen zoals Van Eetvelde, Solvay, Frison, Aubecq en Hallet waren bezielde met nieuwe idealen en zochten daaraan gestalte te geven. Zij moesten dus wel in de ban geraken van een nieuwe stijl, die resoluut brak met alle voorgaande stijlen. In hun geest betekende progressiviteit op de eerste plaats een absolute weigering van elke nabootsing, wat tevens inhield dat een grote creativiteit in de plaats diende te komen. Deze progressieve burgerij werpt zich op als stuwende kracht in de maatschappij en wil een, bij haar ideeën passende levensstijl: dit betekende zonder meer een bevrijding van de belemmeringen die moraal en godsdienst oplegden. Dit manifesteerde zich ondermeer in een hunkeren naar nieuwe sensaties en stemmingen. Directe gevolgen zijn daarvan terug te vinden in de Art Nouveau-kunst: nieuwe woonopvattingen, nieuwe ruimte-ervaringen, gedurfde technieken met grote overspanningen. De progressiviteit betekent ook het resoluut doorbreken van gevestigde waardeverhoudingen, ook in de onderlinge verhoudingen tussen de diverse kunsttakken.

De sinds eeuwen ontstane suprematie van architectuur en schilderkunst wordt vervangen door een integratie van schone en toegepaste kunsten waarbij de creativiteit van de kunstenaar ook aangewend wordt ten voordele van de gebruiksvoorwerpen.

Er is in dat verband reeds herhaaldelijk verwezen naar de relatie die het symbolisme ongetwijfeld heeft met de Art Nouveau. Kunstcriticus Frans Boenders wees er in 1980 reeds op dat het logisch was dat het zich op het niet-zichtbare concentrerende symbolisme uiteindelijk moest overvloeien in een stroomversnellende beweging die dat onzichtbaar aanwezige - het utopische - gestalte trachtte te geven. Op die manier wordt de overgang verklaard die symbolische schilders maakten naar de toegepaste kunsten. Er zijn inderdaad illustere voorbeelden bekend: Walter Crane, Thorn-Prikker, de Feure, Mucha. De Belgische voorbeelden beperken zich evenwel tot twee figuren: Alfred William Finch en Henry van de Velde, beiden evenwel niet te rekenen tot de symbolisten. Mijns inziens opnieuw een bewijs dat de Art Nouveau in België niet met algemene maatstaven kan gemeten worden.

Ik heb hierboven reeds uiteengezet dat er duidelijk pogingen worden gedaan om de kloof tussen de arbeidersmassa en de burgerij ongedaan te maken. Dit streven naar een nieuwe maatschappij manifesteerde zich ook in de betrachtting om kunst voor en door het volk te laten maken. De pogingen in die zin van bijvoorbeeld Octave Maus en Edmond Picard in hun "Groupe des XX", en van de rijke industrieel Ernest Solvay (die in 1912 een fortuin ter waarde van 1 miljoen frank besteedde aan een centrum voor volksopvoeding) slaagden evenmin als

Likeurstel (karaf met stop en 12 glazen)

Circa 1900
Glas en emaildecoratie

Het likeurstel is afkomstig uit het legaat N.F. Havermans en is vermoedelijk geproduceerd in de Boheemse glas- en kristalfabriek MEYR'S NEFFE. Binnen de florale richting van de Art Nouveau toont het likeurstel in zijn decoratie de evolutie van het naturalisme naar de meer organische abstractie.

die van William Morris. Ondanks de goed bedoelde en idealistische edelmoedigheid slaagden de progressieven er niet in om de arbeiders voor hun nieuwe kunstidealten te winnen.

De specifieke invloeden op de Art Nouveau zijn voldoende ruim bekend: de Arts and Crafts bewegingen, het Anti-historisme, de rococo, de keltische kunst, de gotische kunst, de japanse kunst, de natuur. Iedere kenner van de Art Nouveau is ongetwijfeld in staat om er nog enkele nieuwe en voor hem bijzonder specifieke invloeden aan toe te voegen. De Belgische Art Nouveau voert echter een duidelijk kenmerk: het constructieve. Hoeft het gezegd dat de vier pioniers van de Art Nouveau in België, met name Gustave Serrurier-Bovy, Paul Hankar, Victor Horta en Henry van de Velde, een duidelijke relatie hebben gelegd tussen architectuur en toegepaste kunsten.

Voor Paul Hankar (1859-1901) vormde de bouwkunst een synthese van diverse uitdrukkingsmiddelen en omvatte zowel het gebouw, de binnerversiering, als het meubilair. De decoratie in het werk van Hankar vertoont een duidelijke samenhang tussen constructie en versiering; de decoratie toont en accentueert als het ware de verschillende elementen van de constructie. Een grote soberheid van lijn primeert in het werk van Paul Hankar, ontegensprekelijk te verklaren door de duidelijke japanse invloed. Hoewel vaststaat dat Hankar nooit in Japan is geweest, had hij ongetwijfeld via publikaties en japanse voorwerpen kennis gemaakt met het rationalisme van de japanse kunst. De functionele logica in zijn werk is protagonistisch voor de Art Nouveau die weldra de rest van Europa zou gaan veroveren.

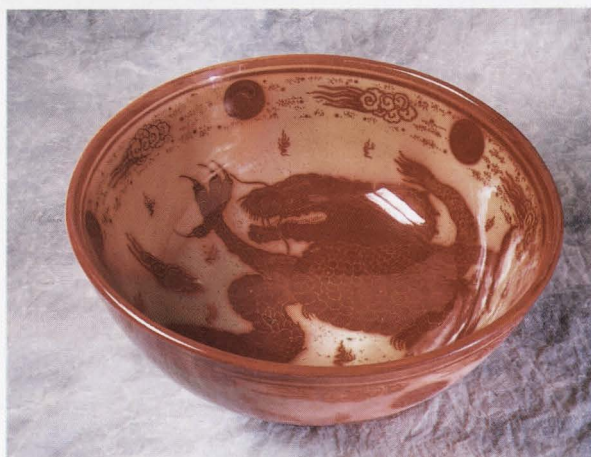
Het Art Nouveau-oeuvre van Henry van de Velde (1863-1957) wordt gekarakteriseerd door een spel van actieve dynamische lijnen. Zo komt er een samenhang tot stand tussen de constructieve idee en het ornament. Het ornament is geen decor op zichzelf maar heeft een bijna didactische functie als functioneel element in de ruimte. In zijn werk

**Vaas in geëst glas met
emaildecoratie**
Emile Gallé

Circa 1890–1895

Emile Gallé is één van de belangrijkste tenoren van de Franse Art Nouveau. Na een opleiding in het pottenbakkersatelier van zijn vader te Nancy, start hij in 1882 met de productie van glaswerk. Zijn eerste glas heeft hoofdzakelijk een doorschijnende of blauwe kleur en is geslepen of geëmailleerd. Zijn eerste productieperiode verloopt eerder in een historiserende stijl. De verzameling glaswerk die hij in 1884 tentoonstelt op de "Union Centrale des Arts Décoratifs" te Parijs vertegenwoordigt een eigen genre waarbij een grondige kennis van de plantkunde gekoppeld wordt aan de verbeelding van de kunstenaar; een gevoelsvolle uitbeelding van organische stoffen op anorganisch materiaal, die vaak een symbolische boodschap dragen, onder de vorm van gegraveerde vazen. Zijn geëmailleerde vazen hebben dikwijls luchtballen, verschillende glaslagen en zijn met goud of platina gehooft.

Kom
Bernard Moore
1910

Geglazuurd aardewerk

Het keramiekbedrijf "The St. Mary's Works", door Samuel Moore in 1830 opgericht te Longton (Staffordshire), werd in 1870 door zijn zonen onder de naam "Moore Bros" overgenomen. Vanaf 1905 ging Bernard Moore werken in een eigen atelier te Stoke-on-Trent. Hij was vooral bekend voor zijn zogenaamde "Flambé-porselein" dat meestal Chinese motieven als decor heeft.

spreekt een duidelijke verzoening tussen functionalisme en logische vormgeving, waarmee hij mijlenver afstaat van het florale symbolisme van bijvoorbeeld de school van Nancy.

De Luikse architect Gustave Serrurier-Bovy (1858-1910) komt de eer toe om in België als eerste zowel het publiek als de kunstenaars in contact te brengen met de Engelse Arts and Crafts-beweging. Zijn eigen werk (vooral het meubilair) laat een bewuste constructieve en architecturale geest zien: een evenwichtige compositie, harmonieuze proporties en evenwichtige volumes. Van een sterke integratie van de decoratie in de opbouw van het werk, zoals bij Van de Velde, is hier geen sprake. Na 1901, onder invloed van het werk van C.R. Mackintosh en van de Weense School, wordt zijn werk nog constructiever en vrij van decoratie.

Het werk van Victor Horta (1861-1947) biedt, ondanks een grote zin voor decoratie, een vrij constructieve cohesie. Architectuur is voor Horta het belangrijkste doel, en daarbij gaat hij, zoals zijn medestrijders, anti-historiserend en anti-eclectisch te werk. Dit bracht ondermeer met zich dat alle elementen die niet harmoniëren met de architectuur geweerd worden. Een van de belangrijkste kenmerken van Horta's architectuur is de ruimtelijke openheid in de compositie. Hetzelfde kenmerk vinden we terug in het meubilair, wat in hoge mate bijdroeg tot de ruimtelijke eenheid van zijn werk.

Een van de grootste verdiensten van de Art Nouveau in België ligt ongetwijfeld in de glorieuze wedergeboorte van twee kunstvormen, namelijk de architectuur en de toegepaste kunsten. Maar volgde de industrie, die moest instaan voor massale kunstproductie, eenzelfde trend? De Belgische glasfabrieken produceerden rond 1900 vooral glaswerk dat in vorm en techniek teruggreep naar voorbeelden uit het verleden. Enkel in de kristalfabrieken van Val-Saint-Lambert (nabij Luik) dringen de ideeën van de nieuwe kunst door. Mede onder aansporing van Henry van de Velde zullen vanaf 1897 nieuwe artistieke creaties geproduceerd worden. Ook kunstenaars als de Brusselse goudsmid en juwelier Philippe Wolfers en Victor Horta laten er unieke creaties uitvoeren. De nieuwe esthetische visie werd echter pas in seriële produkten toegepast vanaf 1906-1907 wanneer de gebroeders Muller uit Nancy aangetrokken worden voor ontwerp van nieuwe modellen en decors. De Art Nouveau was toen echter over haar hoogtepunt heen.

De keramische industrie had al evenmin aandacht voor de nieuwe strekkingen. Zij zocht haar heil eerder in het produceren van imitaties, dit in sterk contrast met de Engelse, Scandinavische, Duitse en Franse industrie, die ontwerpen haalden bij de meest vooraanstaande Art Nouveau-

Luchter uit eigen villa te Cointe-Liège
Gustave Serrurier-Bovy
1905

Koper en messing

Deze luchter illustreert de overgang in het werk van Serrurier-Bovy van de decoratief geïnspireerde vormgeving naar de abstrahering. Gestileerde bladmotieven vormen het decorum van een geometrisch bepaalde constructie.

Peper- en zoutvat
Henry van de Velde
Circa 1905
Verzilverd koper

De enige decoratie wordt gevormd door gestileerde motieven die de constructie van het peper- en zoutvat ondersteunen. Vorm en decoratie vormen als het ware een eenheid.

kunstenaars. In dat verband mag het voorbeeld aangehaald worden van Henry van de Velde die ontwierp voor onder andere Meissen en Royal Copenhagen, doch nooit een ontwerp zag uitgevoerd door de Belgische keramiekindustrie. Het waren veelal plastische kunstenaars zoals Alfred William Finch, Omer Coppens, Arthus Craco en Philippe Wolfers die hun ontwerpen als unica of in kleine serie lieten uitvoeren door kleine keramiekateliers.

Eenzelfde fenomeen deed zich voor in de meubelindustrie: Van de Velde en Serrurier-Bovy hadden een eigen meubelbedrijf waar uitsluitend naar eigen ontwerp werd geproduceerd. Horta en Hankar lieten in kleine werkplaatsen produceren, maar de industrie in België had geen interesse voor de massaproducten van de Art Nouveau. De Art Nouveau zilverwerk- en juweelproductie bleef beperkt tot alweer twee vooraanstaande kunstenaars: de onvolprezen Philippe Wolfers, die tussen 1890 en 1905 een schitterende collectie van gebruikszilverwerk en juwelen produceerde, en tot Henry van de Velde (vanaf 1895).

De Art Nouveau-kunst in België was haast even kort als krachtig. Met het vertrek van Henry van de Velde naar Duitsland in 1900 en de dood van Paul Hankar in 1901 verdwenen belangrijke tenoren van het toneel. De terugkeer van Horta naar het academisme (vanaf 1903) en het feit dat Serrurier-Bovy na 1902 een meer geometrische ornamentatie ging aanwenden, waren reeds de voorbodes van het nakend einde. De bouw van het Palais Stoclet (1905-1909) door de Weense architect Josef Hoffmann in het mekka van de Belgische Art Nouveau (Brussel) markeert de invloed van nieuwe richtingen die weldra de Art Nouveau-stijl zullen verdringen.

De vier tenoren van de Art Nouveau in België zijn behoorlijk vertegenwoordigd in de collecties van het Museum voor Sierkunst en dit door aankopen in de jaren zeventig en tachtig, zowel bij particulieren als op de kunstmarkt.

Henry van de Velde en Paul Hankar zijn elk met een volledig interieur in de collecties aanwezig. Het van de Velde-interieur is afkomstig uit het woonhuis De Craene-Van Mons te Brussel en illustreert de eerste Belgische periode (1895-1900) uit het creatief oeuvre van deze veelzijdige kunstenaar. Meubels en zilverwerk uit zijn Weimar-periode (1900-1917) en een blauw interieur uit 1929 vervolledigen de representativiteit van zijn werk. Het interieur van Paul Hankar is afkomstig uit de cottage "Ter Vaart", de woning die kunstschilder Georges Buysse in 1897 liet bouwen door de Brusselse architect. Van Paul Hankar bezit het museum verder nog werk uit het Hotel Renkin te

Brussel, uit de villa Wolfers te La Hulpe en uit de woning Ciamberlani te Brussel.

Van Serrurier-Bovy bezit het museum vooral werk uit zijn vroege periode: naast twee volledige eetkamer-ensembles is vooral het meubilair uit de "Chambre d'Artisan" uit 1895 belangrijk en illustratief voor de sociale ingesteldheid van deze Luikse ontwerper-producent.

Hoewel Victor Horta Gentenaar van afkomst is, bezit het Museum voor Sierkunst weinig kunstwerken van hem. Deels is dit te wijten aan het feit dat Horta uitsluitend voor opdrachtgevers werkte en zijn productie derhalve als kostbaar familiebezit gekoesterd wordt. Daardoor is het aanbod van zijn werk op de kunstmarkt uiterst gering. Toch kon het Museum voor Sierkunst een stoel uit Horta's eigen Brusselse woning verwerven, naast een salonensemble uit het huis Winssinger te Sint-Gillis-Brussel. Het zou overigens weinig zinvol zijn om een parallel-collectie aan te leggen met het Horta-museum in Brussel.

In de permanente presentatie van de collecties 1880-1940 wordt het werk van eigen bodem ingepast in een internationale context. Het concept van die presentatie werd in 1992, ter gelegenheid van de opening van de nieuwbouw, uitgewerkt door Marc Lambrechts. In twee aparte circuits kan de bezoeker de ambivalentie van de creativiteit in de toegepaste kunsten ervaren. Een eerste circuit illustreert de decoratieve tendens van de Art Nouveau en de Art Deco van de jaren twintig. Aan de hand van selectieve objecten wordt een evolutie geschetst van naturalisme over stilering tot abstrahering.

De invloed van de Oosterse culturen wordt duidelijk gemaakt aan de hand van enkele schitterende keramieken van Félix Bracquemond, Ernest Chaplet, Albert Dammousse, Bernard Moore en glaswerk van Eugène Rousseau en Jean Auguste. De band met de symbolistische kunst wordt geïllustreerd door een glazen masker van Auguste Rodin, enkele keramische plastieken van Kai Nielsen en de vaas "Dante's Inferno" uit de Zsolnay-ateliers van het Hongaarse Pécs. In een vijftal vitrines worden stukken gepresenteerd die de evolutie van het waarheidsgetrouwe naturalisme tot de organisch abstracte Art Nouveau tonen. Daarin ondermeer werk van Emile Gallé, Philippe Wolfers, Ernest Chaplet, Daum, Albert-Louis Dammousse en Richard Riemerschmid. Een verder doorgedreven stilering is merkbaar in de meubels en borduurwerk van de Gentse architect Albert Van Huffel en in het werk van de Weense florale sierstijl met Hoffmann en Pöwlny. De Amsterdamse School wordt geïllustreerd door Jaap Gidding en Theo Colenbrander.

Vaasje
Jean Sala
Circa 1920
Kristal

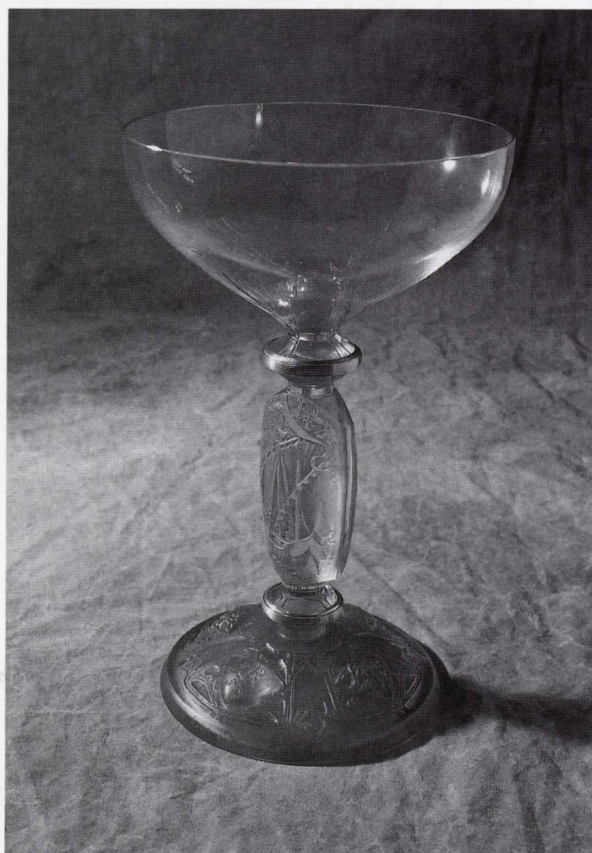
Als zoon van een Catalaans glaskunstenaar leerde Jean Sala het vak in het atelier van zijn vader. Dit vaasje, in 1921 aangekocht door Leon Leirens (toenmalig voorzitter van de aankoopcommissie) te Parijs, getuigt van het grote technisch en artistiek meesterschap van Sala door ondermeer de subtiele gradaties van blauw die in het kristal verweven zijn.

Thee- en koffieservies
"Gioconda"
Philippe Wolfers
1925
Zilver

Philippe Wolfers vervaardigde dit servies (afkomstig uit het legaat N.F. Havermans) voor het totaalensemble dat hij ontwierp voor de "Exposition Internationale des Arts Décoratifs et Industriels Modernes" in 1925 te Parijs. Naast zilverwerk waren er ook door hem ontworpen glazen, keramisch tafelgerei, kant en meubels. Dit alles met hetzelfde inspiratiemotief: een veelhoekige compositie, gebaseerd op driehoeken en rechthoeken.

Beker "Ville de Paris"
René Lalique
1914
Glas, geëtsd, gepatineerd, gepolijst en verguld
(Verworven in 1992 met fondsen uit het legaat N.F. Havermans)

Op de steel staat bovenaan het wapenschild van de Franse hoofdstad: een zeilschip op een achtergrond van Franse lelies. Onderaan de steel staat de wapenspreuk van Parijs: *Fluctuat Nec Mergitur*. Op de voet van de beker staan in reliëf drie Medusakoppen tussen bladranken afgebeeld. Centraal is het wapenschild van de Stad Gent gegraveerd. Het stadsbestuur van Parijs schonk de beker op 6 juni 1914 aan de Gentse burgemeester Emile Braun. Ook musea in andere steden bezitten gelijkaardige bekens (ondermeer Den Haag en Luik).

De luxueuze Art Deco is vooral met schitterende Franse voorbeelden geïllustreerd: keramieken van Jean Mayodon, André Metthey, Henri Simmen, Raoul Lachenal, Auguste Delaherche, Emile Lenoble, Pierre-Adrien Dalpayrat, metaal van Jean Dunand en Claudius Linossier, meubilair van Jacques-Emile Ruhlmann, glas van René Lalique, Marcel Goupy en Maurice Marinot. De Belgische Art Deco is, zoals Marc Lambrechts in de presentatie duidelijk aantoonde, op zijn best in de tapijtkunst. Zo hangen er in het Museum voor Sierkunst tapijten van Albert Van Huffel en Paul Haesaerts, geweven in het atelier van de gezusters De Saedeleer. Het briljante servies "Gioconda" dat Philippe Wolfers ontwierp en produceerde voor het Belgisch paviljoen op de "Exposition Internationale des Arts Décoratifs et Industriels Modernes" te Parijs in 1925 vervolledigt de rijke en esthetiserende Art Deco. Dit servies is afkomstig uit het legaat N.F. Havermans.

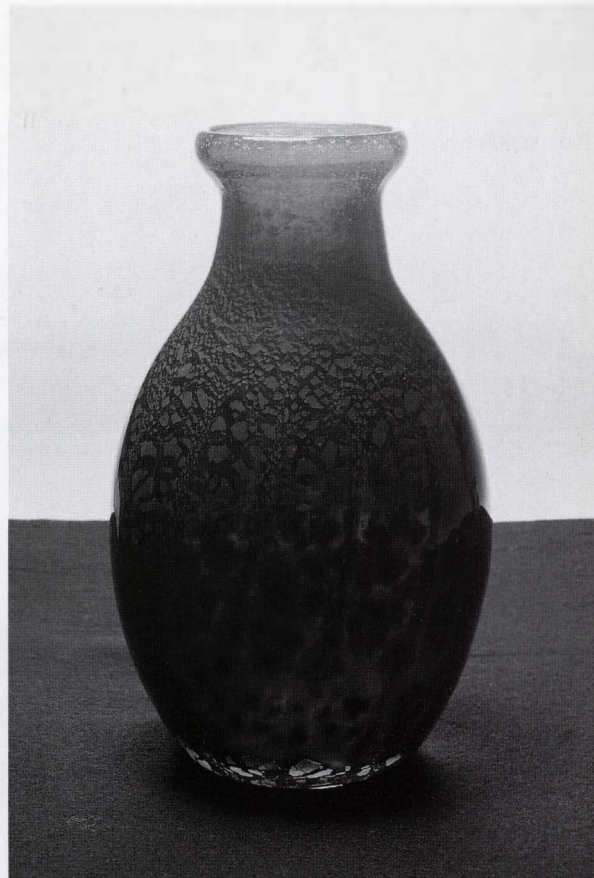
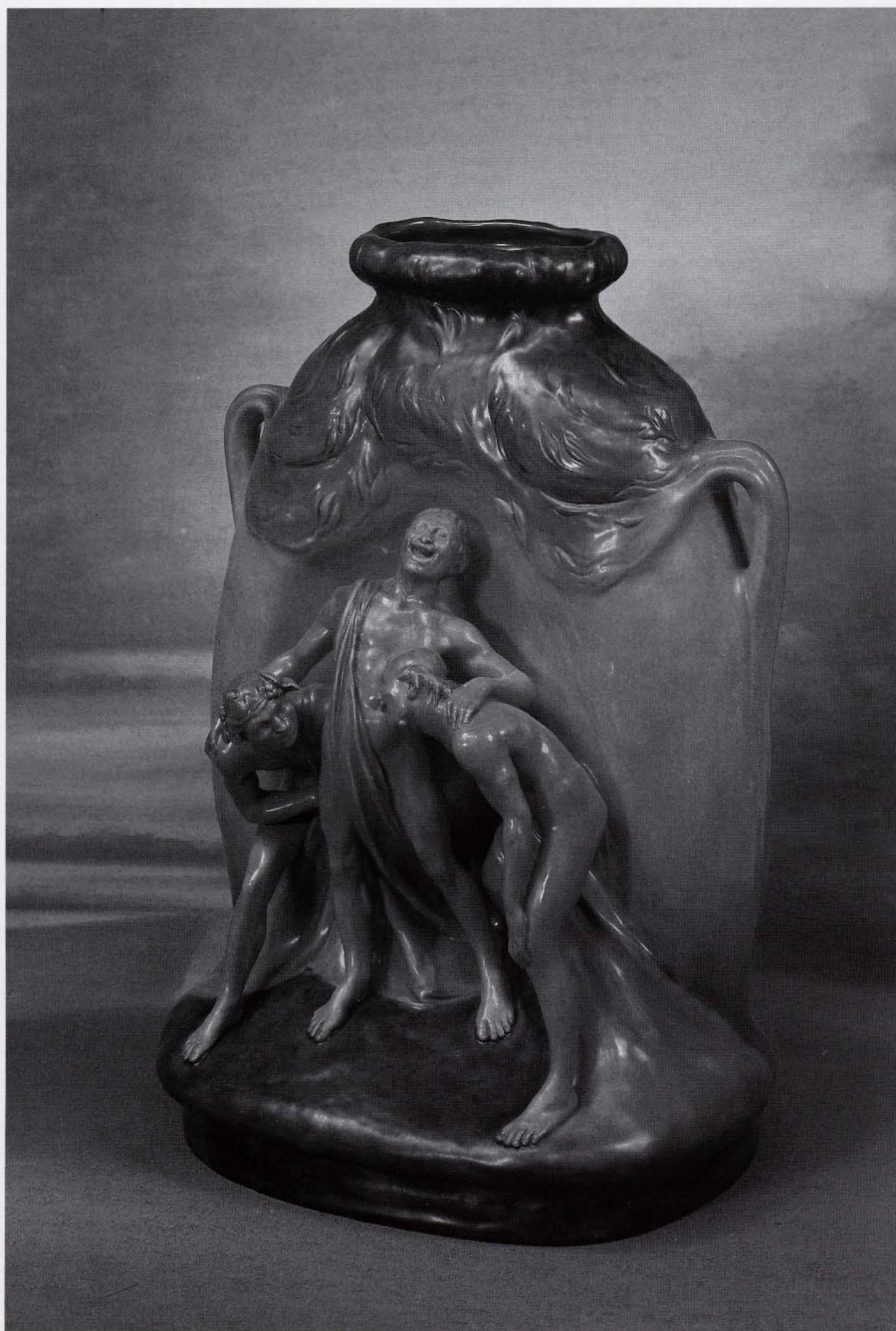

Vaas
Marcel Goupy
Circa 1925
Geëmailleerd glas

Na een begin carrière als edelsmid en juweelontwerper werkt Marcel Goupy vanaf 1909 samen met kunsthandelaar Georges Rouard, voor wie hij modellen en decors ontwerpt voor keramiek en glas. Vooral figuratieve tekeningen vormen het decor, dat erg gestileerd en in fraaie kleurakkoorden wordt weergegeven op een heldere achtergrond.

Deze Vlaming, geboren te Mol in 1909, woonde sinds 1915 in Nederland. Naast zijn commerciële activiteiten werkte hij decennia lang aan zijn verzameling toegepaste kunst. Bij zijn overlijden in 1987 legateerde hij meer dan 1.500 objecten in zilver, keramiek en glas aan het Gentse Museum voor Sierkunst. Een deel daarvan heeft een vaste opstelling in ondermeer het tweede circuit van de toegepaste kunsten 1880–1940, waarin de constructieve richting van de Art Nouveau aan bod komt. Die richting is ondermeer vertegenwoordigd met werk van Christopher Dresser, H.P. Berlage, Josef Hoffmann en Gustave Serrurier-Bovy.

**Vaas "Dante's Inferno"
Zsolnay (Pécs, Hongarije)**

Circa 1900
Keramiek met rouge flambé-
glazuur

Het keramiekatelier Zsolnay werd in 1852 in de stad Pécs in Zuid-Hongarije opgericht. Onder de dynamische leiding van Vilmos Zsolnay kreeg het bedrijf in de jaren negentig van de 19de eeuw een grote expansie. Tussen 1891 en 1897 heeft Vilmos Zsolnay, samen met de keramische kunstenaars Lajos Petrick en Vince Wartha, de techniek van het door reducerend branden aanbrengen van metaalkleuren uitgewerkt (de eozine-techniek).

**Vaas
Chris Lebeau**

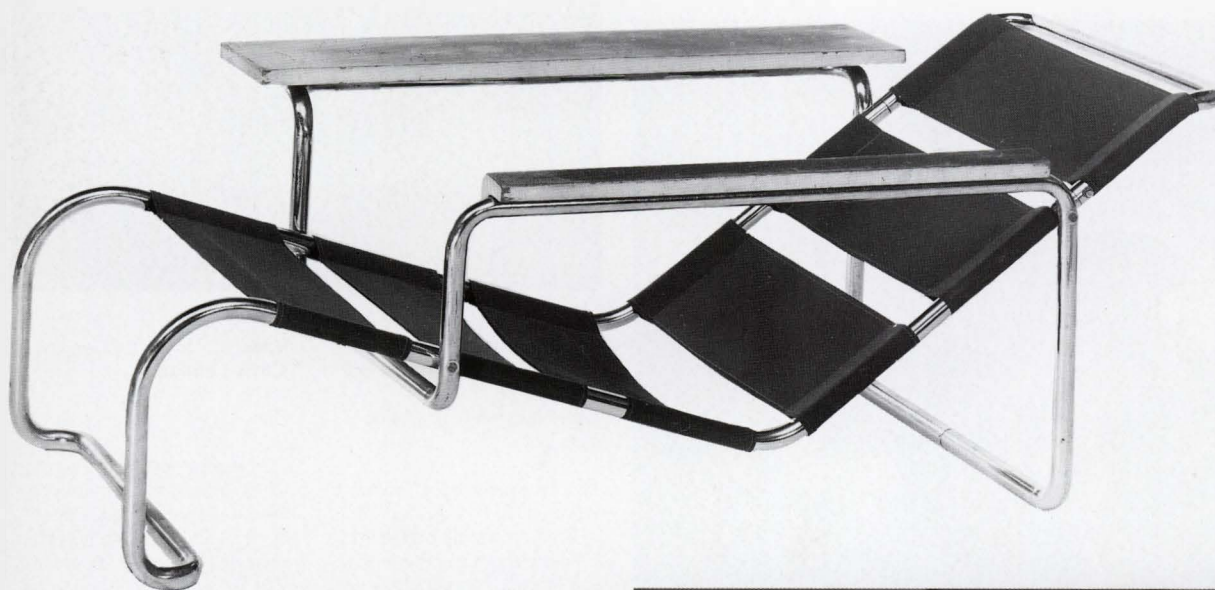
1929
Glas

De Nederlandse kunstenaar Chris Lebeau is vooral bekend als ontwerper van glaswerk. In 1924–25 ontwierp hij vazen voor de glasfabriek "Leerdam". Van 1926 tot 1930 werkte hij bij de glasfabriek "Moser & Söhne" in Bohemen, waar hij vooral Unica maakte. Keramisch werk leverde hij rond 1926 voor de Tegel- en Fayencefabriek "Amphora" in Oegstgeest. In België werkte hij samen met pottenbakker Roger Guérin.

Konstruktivisme en De Stijl

Langs het Konstruktivisme en de invloed van De Stijl, ondermeer met het werk van Huib Hoste, maakt de bezoeker kennis met het Modernisme waarin duidelijk de rationele en functionele vormtaal primeert boven het decoratieve. Naast werk van Belgische vertegenwoordigers van dit experimenterend functionalisme (Hoste, Eysselinck) zijn vooral figuren als Le Corbusier, Marcel Breuer en Mies van der Rohe representatief voorgesteld via enkele schitterende meubelobjecten.

Hiervoor is reeds aangegeven dat de jaren twintig voor het Museum voor Sierkunst een erg vruchtbare periode waren voor het eigentijds verzamelbeleid. Daarbij moet wel gepreciseerd worden dat de aandacht haast uitsluitend gericht was op de Franse Art Deco, terwijl de belangrijke vernieuwende tendenzen volledig werden genegeerd. Zo kon de Esprit Nouveau, genoemd naar het manifest van Le Corbusier en Amedée Ozenfant in het gelijknamige tijdschrift uit 1920, blijkbaar geen genade vinden in de ogen van de museumbeheerders. De esthetiek van Le Corbusier, gebaseerd op de schoonheid van gestandaardiseerde

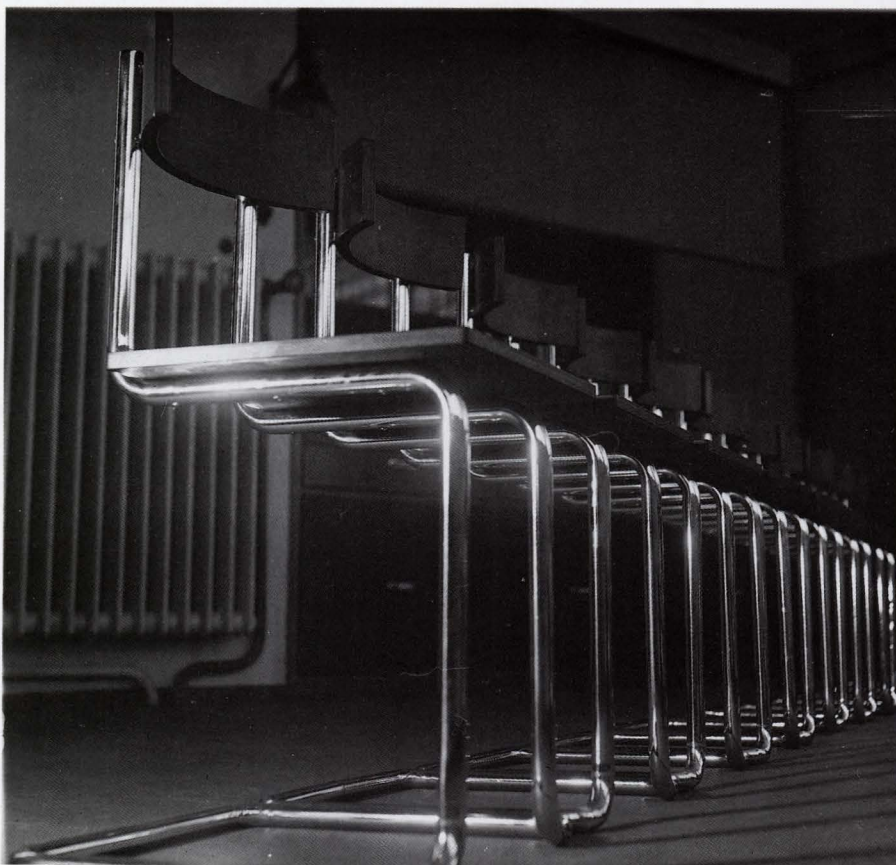
Ligstoel
Gaston Eysselinck
1931-32

Metaalbuis (verchromd),
beschilderd hout en katoen

In dit meubel wordt de invloed
op de Belgische Modernisten
van zowel Le Corbusier als
Breuer gereflecteerd.

Stapelstoelen
Gaston Eysselinck
1931-32

Metaalbuis (verchromd) en
hout

**Meubilair voor de woning
Geerardyn te Brugge
Huib Hoste**

1927

Beschilderd hout

Hoewel Huib Hoste nooit vast lid is geweest van De Stijl-beweging heeft hij steeds de beweging en de Nederlandse architectuurevolutie van op afstand gevolgd. Zijn werk getuigt, zeker tot in de vroege jaren dertig, van een grote schatplichtigheid aan "De Stijl". In het Geerardyn-meubilair zijn de esthetische principes van "De Stijl" duidelijk aanwezig in de felle kleurcontrasten en in ruimtelijke conceptie.

basiselementen, kende in België enkele overtuigde aanhangers, zoals ondermeer de Gentse architect Gaston Eysselinck. Zijn haast volledig archief is naar aanleiding van een aan zijn oeuvre gewijde tentoonstelling in 1978 in het Museum voor Sierkunst terechtgekomen en zal vanaf 1994 toegankelijk zijn, samen overigens met de archieven van Henry van de Velde, Albert Van Huffel en Geo Henderick.

De democratische idealen van het Modernisme bleven, net zoals in de Art Nouveau, echter louter theoretisch: de opdrachten van de modernistische vormgevers bleven beperkt tot kapitaalcrachtige klanten. Een gelijkaardige tendens is waar te nemen bij De Stijl-beweging.

Het Neo-Plasticisme pleitte in essentie voor een totaal concept waarbij bouw-, beeldhouw- en schilderkunst samen met de kunstnijverheid zouden overgaan tot architectuur. Architect Huib Hoste,

tijdens de Eerste Wereldoorlog verblijvend en werkend in Nederland, heeft het esthetisch ideeëngoed van De Stijl in de jaren twintig in België daadwerkelijk toegepast. Maar ook de principes van l'Esprit Nouveau en van het Bauhaus hebben zijn oeuvre in de jaren dertig sterk beïnvloed, getuige ondermeer zijn buismeubelproducties.

Het grote belang van het Bauhaus, opgericht in 1919 door Walter Gropius op de basisprincipes van Henry van de Veldes Kunstgewerbliches Seminar in Weimar, ligt zeker in de stimulans voor een vormgeving die trachtte machinale productie te verzoenen met esthetiek. Dit principe, in feite een permanent strijdpunt in haast alle laat 19de-eeuwse en vroeg 20ste-eeuwse kunstbewegingen, vond na 1945 een perfecte symbiose in het "Skandinavisch model", waar kunstambacht en industrie in dialoog een aanvaardbare esthetiek vonden.

Hedendaagse collecties

De hedendaagse collecties worden in het Museum voor Sierkunst op de tweede verdieping gecentraliseerd rondom het werk van twee markante ontwerpers van avant-garde meubilair: Pieter De Bruyne en Emiel Veranneman. Daarnaast vinden een pléiade jonge kunstenaars uit Vlaanderen een plaats in een internationale confrontatie met de meest vooruitstrevende richtingen uit de hedendaagse avant-garde. Zo is werk van Jean Lemmens, Tsjok Dessauvage, André Verroken, Koenraad De Wulf, Herman Blondeel, Siegfried De Buck en Leo Aerts gepresenteerd naast werk van Mendini, Sottsass, Sipek, Hollein en Rossi.

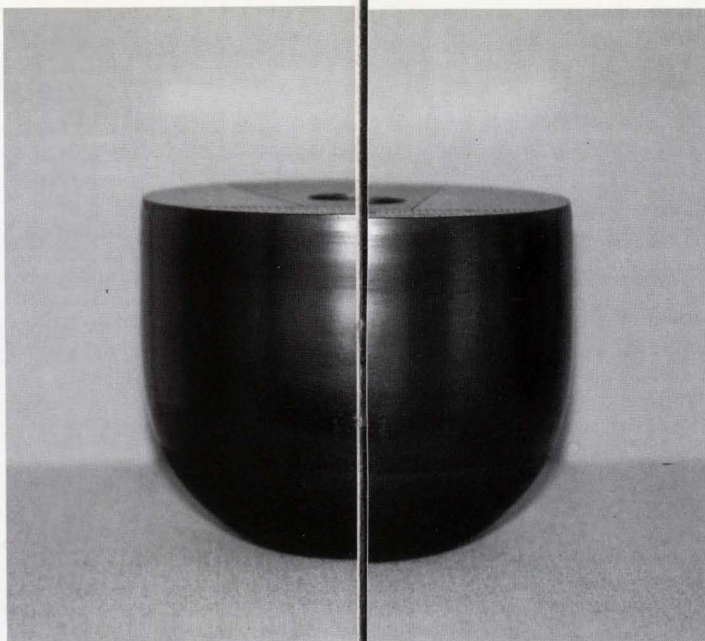
Het werk van onze beste Vlaamse ontwerpers dient zich in de complexiteit van de hedendaagse vormgevers allesbehalve tweederangs aan. Reeds voor het ontstaan van de grote internationale bewegingen uit het einde van de jaren zeventig, zoals Alchimia en later Memphis, hadden Pieter De Bruyne en Emiel Veranneman de grenzen van de design-rationaliteit verlegd van het functionalisme naar een gevoelige, anti-dogmatische esthetiek. Minder goede ervaringen met producenten van serie-meubilair hadden hen weggedreven van het rationalisme van de meubelindustrie. Daardoor gingen beide ontwerpers, los van elkaar en elk geholpen door andere omstandigheden, op zoek naar een eigen unieke beeldtaal die steeds verder weggroeide van de sociale, technische en esthetische uniformiteit van het naoorlogse design.

Vaas
Jean Lemmens
1993

Lakwerk op koperen vorm

Na opleidingen edelsmeedkunst en juweelkunst aan de Antwerpse Akademie, vervolgde Jean Lemmens zich in Japan in de lakwerk-technieken. Naast een absoluut technisch meesterschap bereikt Lemmens ook vormelijk-inhoudelijk een hoge top door de unieke combinatie van oosters-japanse inspiratie met westerse vormgeving.

Kom
Tsjok Dessauvage
1992

Klei, gepolijst

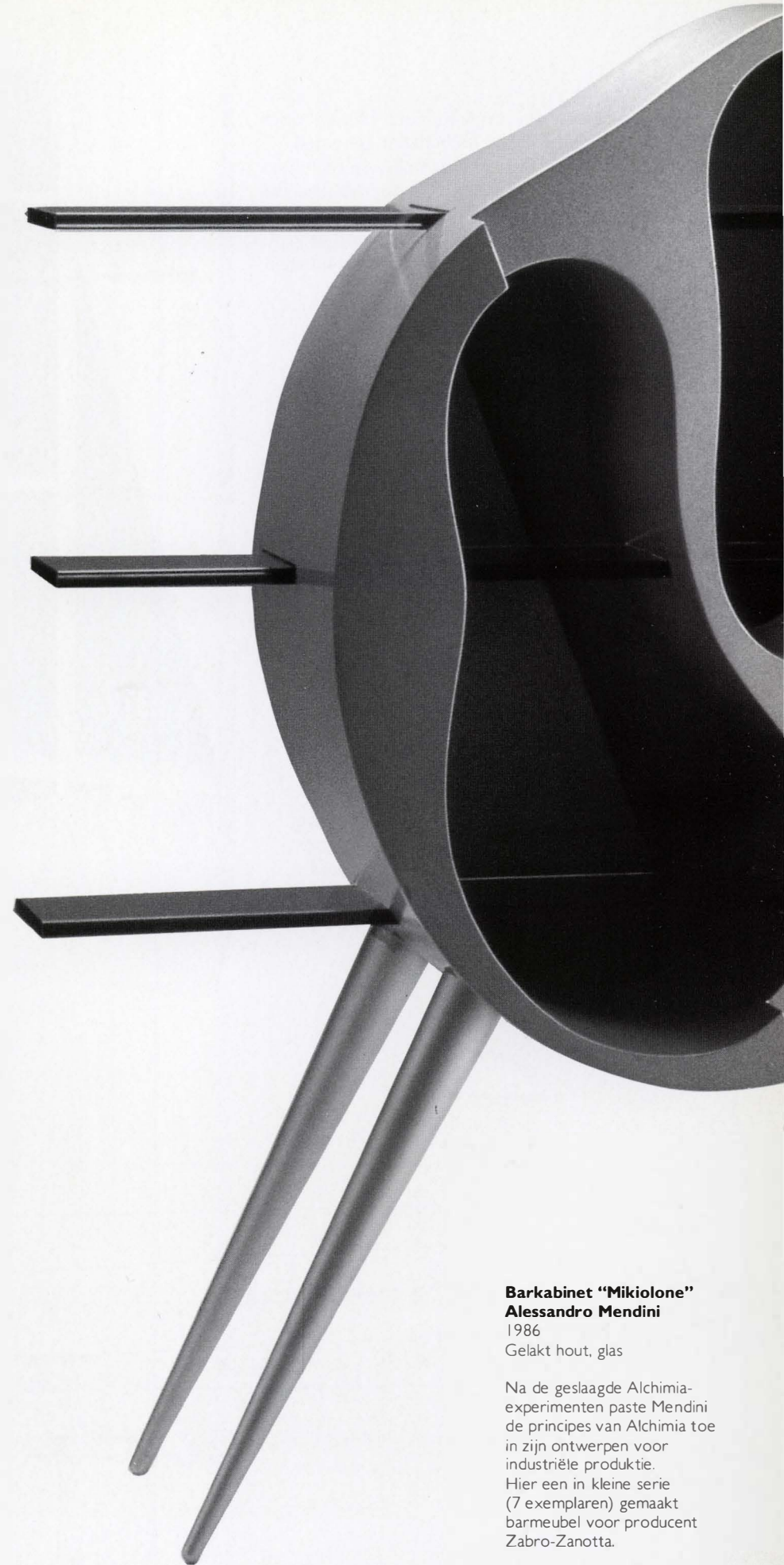
Vormelijk uitgangspunt voor Dessauvages' keramisch werk zijn figuren als halve bollen, cylinders en kegels. Geabstraheerde natuurelementen, bewegingen of elektronische schema's worden als decorum in de structuur geïntegreerd.

Tea and coffee-piazza
Hans Hollein
1983

Zilver

In 1979 startte Alessandro Mendini een experimenteel onderzoeksprogramma voor de Italiaanse metaalproducent Alessi. Bedoeling was om architectuur en vormgeving binnen het debat over neo- en postmodernisme een nieuwe actuele vormtaal te laten ontwikkelen. Uiteindelijk werden elf gerenommeerde architecten geselecteerd, die zich tot dan toe vooral in een architectuur-taal hadden uitgedrukt en minder of niet in de taal van de toegepaste kunst. De uiteindelijke deelnemers aan het gemeenschappelijk programma (het ontwerpen van een thee- en koffiestel) waren de Amerikanen Michael Graves, Richard Meier, Stanley Tigerman, Roberto Venturi; de Engelsman Charles Jencks; de Oostenrijker Hans Hollein; de Japanner Kazumasa Yamashita; de Spanjaard Oscar Tusquets

en de Italianen Alessandro Menini, Paolo Portoghesi en Aldo Rossi. Elk van de kunstenaars kreeg een bijna onbeperkte artistieke vrijheid, waardoor haast automatisch ook de moeilijkheidsgraad bij de uitvoering aanzienlijk steeg. Uiteindelijk werden de werkstukken gerealiseerd in 99 exemplaren waardoor niet meteen het technologische of functioneel aspect van de thee- en koffiestellen werd benadrukt, maar haast uitsluitend het artistieke. Zo kwamen de meeste exemplaren dan ook terecht bij collectioneers of in de verzamelingen van musea voor toegepaste kunst. Naast het "vliegdekship" van Hans Hollein bezit het Museum voor Sierkunst ook de gerealiseerde projecten van Aldo Rossi en Richard Meier.

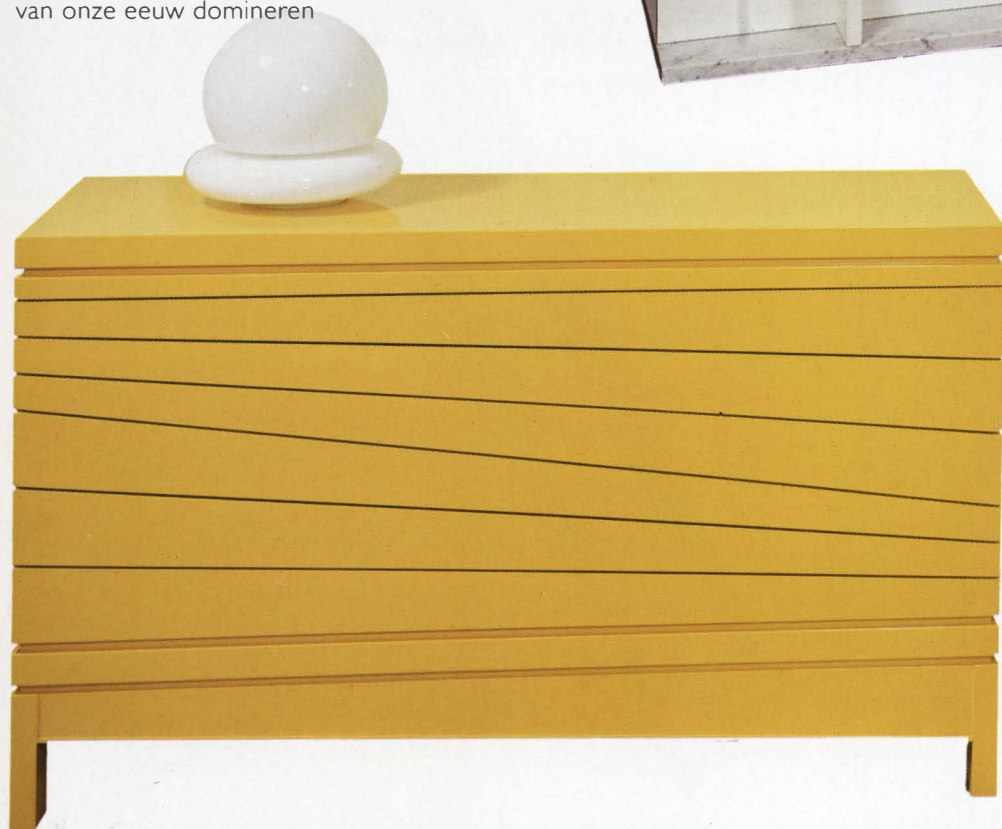

Barkabinet "Mikiolone"
Alessandro Mendini
1986

Gelakt hout, glas

Na de geslaagde Alchimia-experimenten paste Mendini de principes van Alchimia toe in zijn ontwerpen voor industriële productie. Hier een in kleine serie (7 exemplaren) gemaakt barmebel voor producent Zabro-Zanotta.

Het feit dat er in ons land, noch officieel noch door privé-initiatief voldoende initiatief genomen werd en wordt voor promotie van nieuwe realisaties op gebied van vormgeving, heeft ervoor gezorgd dat hun werk niet de nodige internationale aandacht en weerklank heeft gekregen. De Chantilly-kast uit 1975 van Pieter De Bruyne mag met recht en reden aanzien worden als het allereerste post-modernistisch meubel, en dit ruim twee jaar voor de eerste praktische realisaties van Studio Alchimia. Die groep werd in 1976 opgericht te Milaan door Alessandro en Adriana Guerriero en kende vooral onder de leiding van architect Alessandro Mendini absolute hoogtepunten. De naam zelf refereert naar de alchimie die zowel het verhevene als de banaliteit van het leven moet en kan vermengen. Kort daarop, in 1980, richt Ettore Sottsass als reactie tegen het overdreven functionalisme van het hedendaagse design, zijn Memphis-groep op. Een pléiade jonge ontwerpers maken via een vrij chaotische vormgeving een reeks objecten met een bonte mengeling van vormen en kleuren. Het Memphis-fenomeen heeft als geen ander de design-cultus van de jaren tachtig overheerst en vindt ook vandaag nog een aantal epigonen. De aandacht voor de Memphis-groep heeft meteen ook de steeds sterker wordende zucht naar creatieve vernieuwing aangewakkerd en nieuwe design-stars doen groeien, zoals Philippe Starck, Ron Arad en Borek Sipek. Stilaan echter kondigen zich de nieuwe uitdagingen aan van het post-post-modernisme: nieuwe technologieën, een breed universeel cultureel referentiekader en ecologische vereisten zullen zeker de vormgeving van het einde van onze eeuw domineren.

Citroengele commode
Emiel Veranneman

1979
Gelakt hout

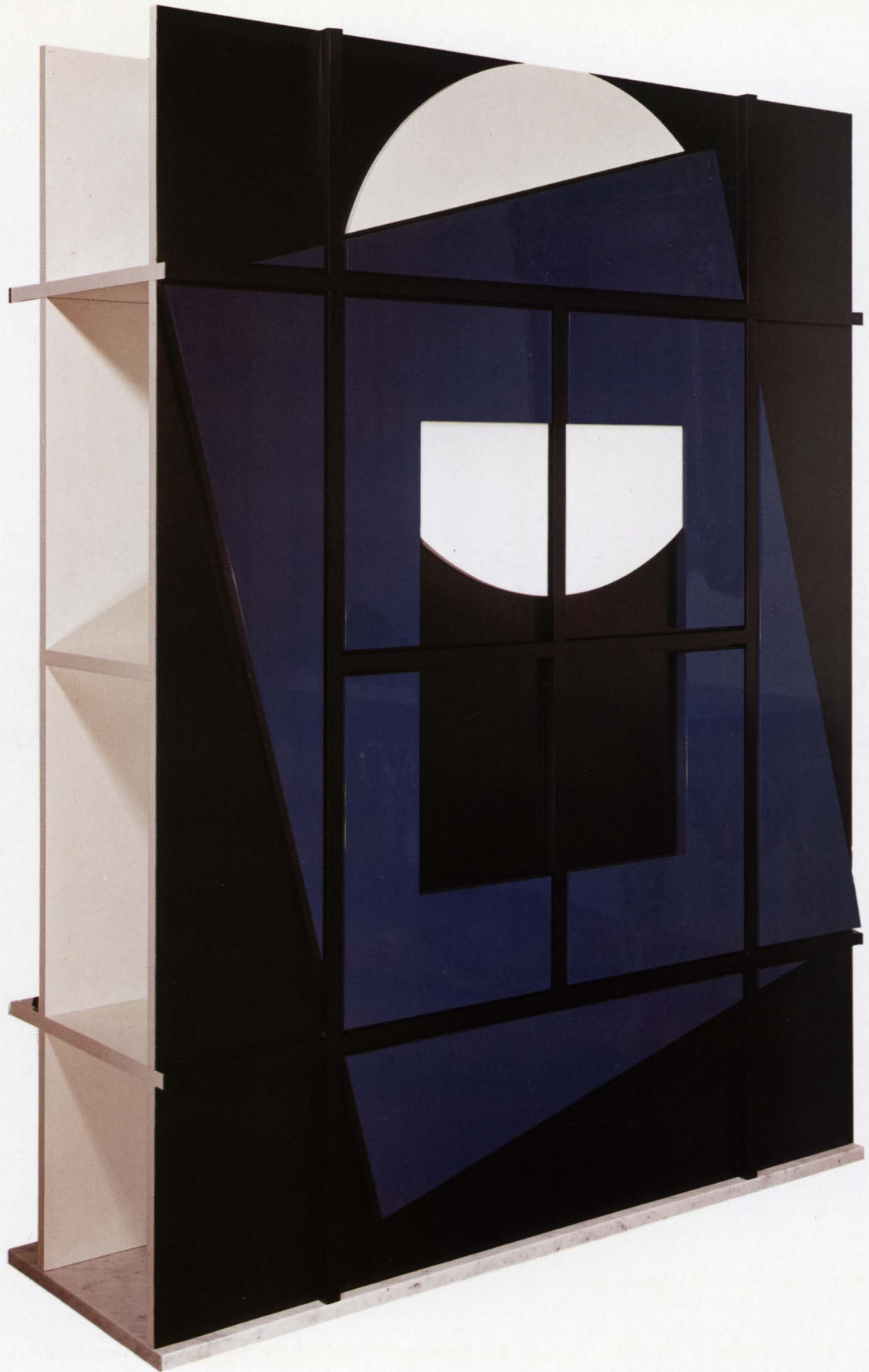
De meubelontwerpen van Veranneman uit de jaren zeventig worden gekenmerkt door een steeds grotere abstrahering van de decoratie. Hoewel in deze commode de ladenindeling duidelijk aanwezig is, wordt de functionele logica geheroriënteerd door een vlot lijnenspel dat de monotonie van een eenvoudige vorm doorbreekt.

Dag- en Nachtkast
Pieter De Bruyne

1982

Gelakt hout

Pieter De Bruyne ontwierp reeds vroeg in de jaren zestig meubels die opvielen door sterk ruimtelijke contrasten. Daarenboven haalde hij het meubel uit de isolerende wand-functie en plaatste het in de vrije ruimte, waardoor het een plastisch element werd in de omgevende ruimte. Symbolische geladenheid speelt een voorname rol in zijn werk. De nadruk komt meer te liggen op de geestelijke functie, eerder dan op het utilair functionalisme.

Textielcollectie

In het Museum voor Sierkunst worden zowel het artistieke als het technische aspect van de verzamelde textilia belicht. Weefsels, kant, borduursels en dergelijke behoren immers tot de toegepaste kunsten en sluiten in hun vormgeving aan bij de tijd waarin ze ontstaan. Op die manier weerspiegelen ze de geest van hun tijd. De typische motieven en patronen van een bepaalde periode worden echter wel vaak aangepast aan een eigen vormtaal, naargelang van de gebruikte techniek.

De borduurkunst is in het Museum voor Sierkunst vertegenwoordigd met voorbeelden te situeren tussen het begin van de 16de en het einde van de 19de eeuw. Verschillende typische technieken als lazurtechniek, applicatiewerk, reliëf, goudborduur, kralen borduren, Berlijns wolborduur, opgelegde draad, kantvoorlopers of -imitaties (doorgestopt filet en net, gesneden werk, tamboereerwerk) worden uitgelegd en/of geïllustreerd. Op school werden deze borduurtechnieken ingeoefend op verschillende soorten oefenlappen, vaak pareltjes van schoolvlijt. In het Museum voor Sierkunst vormen de tentoongestelde borduursels, aangebracht op kledings- en ameublementstextiel, ingelijste composities of taferelen.

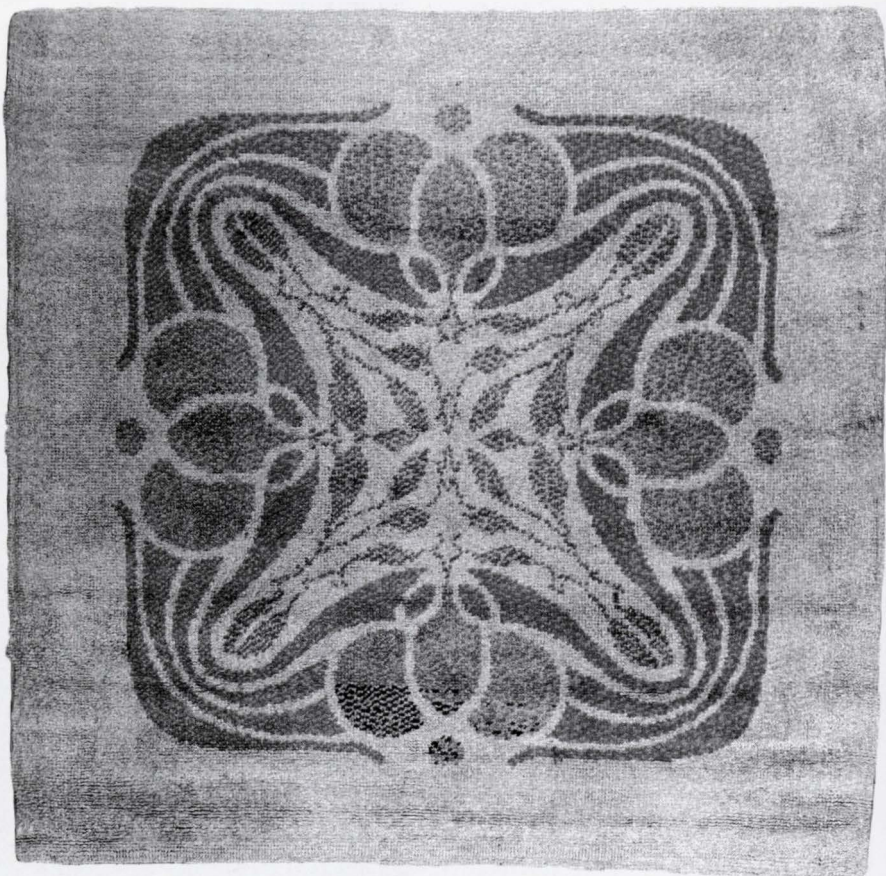
De evolutie van de westerse gefigureerde zijdeweefsels van de 15de tot en met de 19de eeuw wordt uitgebreid geïllustreerd. De meeste van deze weefsels zijn vermoedelijk afkomstig uit de grote Italiaanse en Franse zijdecentra. In het Museum voor Sierkunst is een rijke diversiteit te bewonderen van kleding- en ameublementsweefsels, eenkleurige damasten en weefsels met veelkleurige patronen (soms met zilver- en gouddraad gerealiseerd) en verschillende weefselstructuren. Ook de linnen damastweefsels, waarvoor Vlaanderen sinds de late middeleeuwen zo bekend was, kregen een plaats in de textielcollectie.

Net zoals in de middeleeuwen ontwikkelde Gent zich vanaf het laatste kwart van de 18de eeuw bijzonder snel tot een groot textielcentrum. In het Museum voor Sierkunst is de Gentse katoennijverheid vertegenwoordigd met een aantal staalboeken van bedrukte katoentjes, die indien ze niet alle uit Gentse fabrieken afkomstig zijn, dan toch deze nijverheid tot inspiratie dienden.

Kant ontstond tijdens de 16de eeuw ongeveer gelijktijdig in Vlaanderen en Italië. Het ontwikkelde er zich verder en verspreidde zich over Europa. Gent kende een vrij belangrijke kantproductie. Naar de techniek onderscheidt men twee types: kloskant en naaldkant; hun werkwijze en kenmerken worden in het museum toegelicht.

De collectie bestaat hoofdzakelijk uit kant, vervaardigd in onze streken. Buitenlandse kantsoorten, uit de tweede helft van de 17de eeuw tot het begin van de 20ste eeuw, worden geïllustreerd met stroken aangebracht op kledingsstukken of op fragmenten ervan.

Tenslotte toont het Museum voor Sierkunst een aantal voorbeelden van 20ste-eeuwse textiel en textielkunst. Deze stukken, meestal naar ontwerpen van en/of gerealiseerd door Belgische kunstenaars, worden gepresenteerd naast niet-westerse textilia.

Vloertapijt
Henry van de Velde
Circa 1900
Wol

Dit vloertapijt, ontworpen in de periode wanneer Van de Velde verhuist naar Duitsland (Berlijn-Weimar) wordt gekarakteriseerd door een spel van actieve dynamische lijnen. Anders dan in het meubilair, waar de ornamentiek opgaat in de functionaliteit van de constructie, is het ornament hier een zelfstandige eenheid.

Toekomst

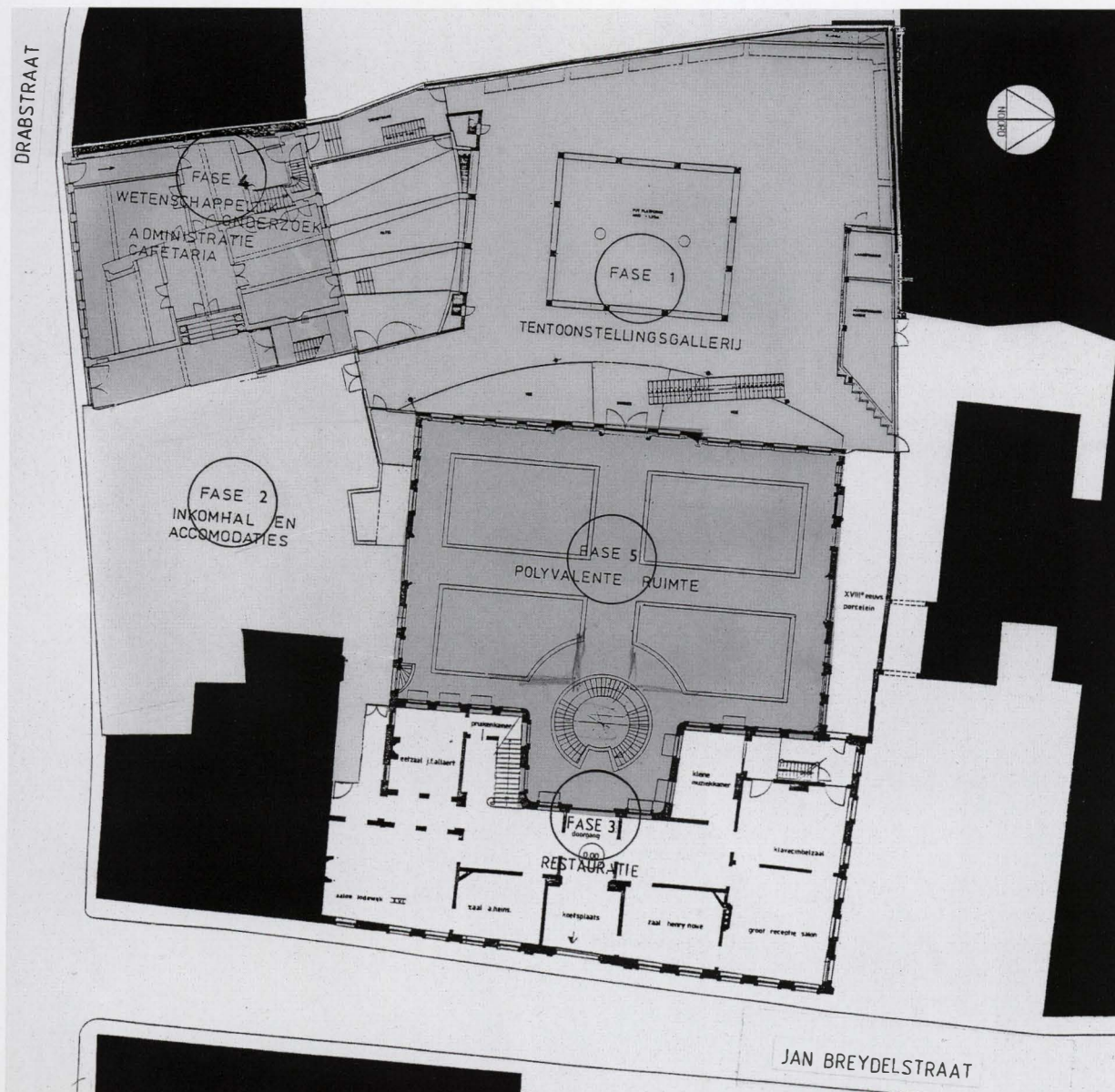
Het huidige Museum voor Sierkunst beschikt thans over 2600 m² expositieruimte. Maar vermits een museum nooit volledig af kan zijn, zal de regelmatige bezoeker van het Museum voor Sierkunst merken dat de hierbij voorgaande opsomming van kunstwerken allesbehalve exhaustief is en met de regelmaat van een klok wisselt. Daartoe kan zowel uit de reserves geput worden als een beroep gedaan op bruiklenen.

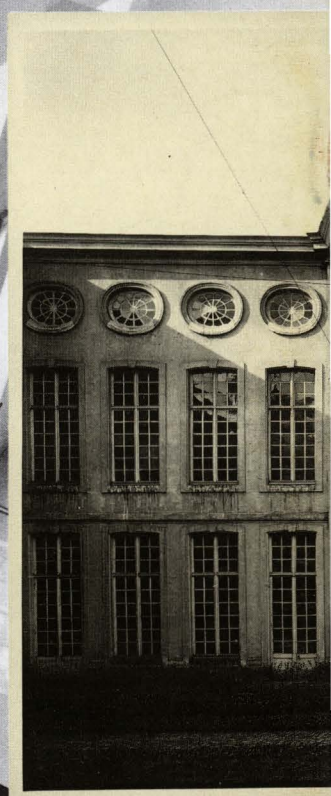
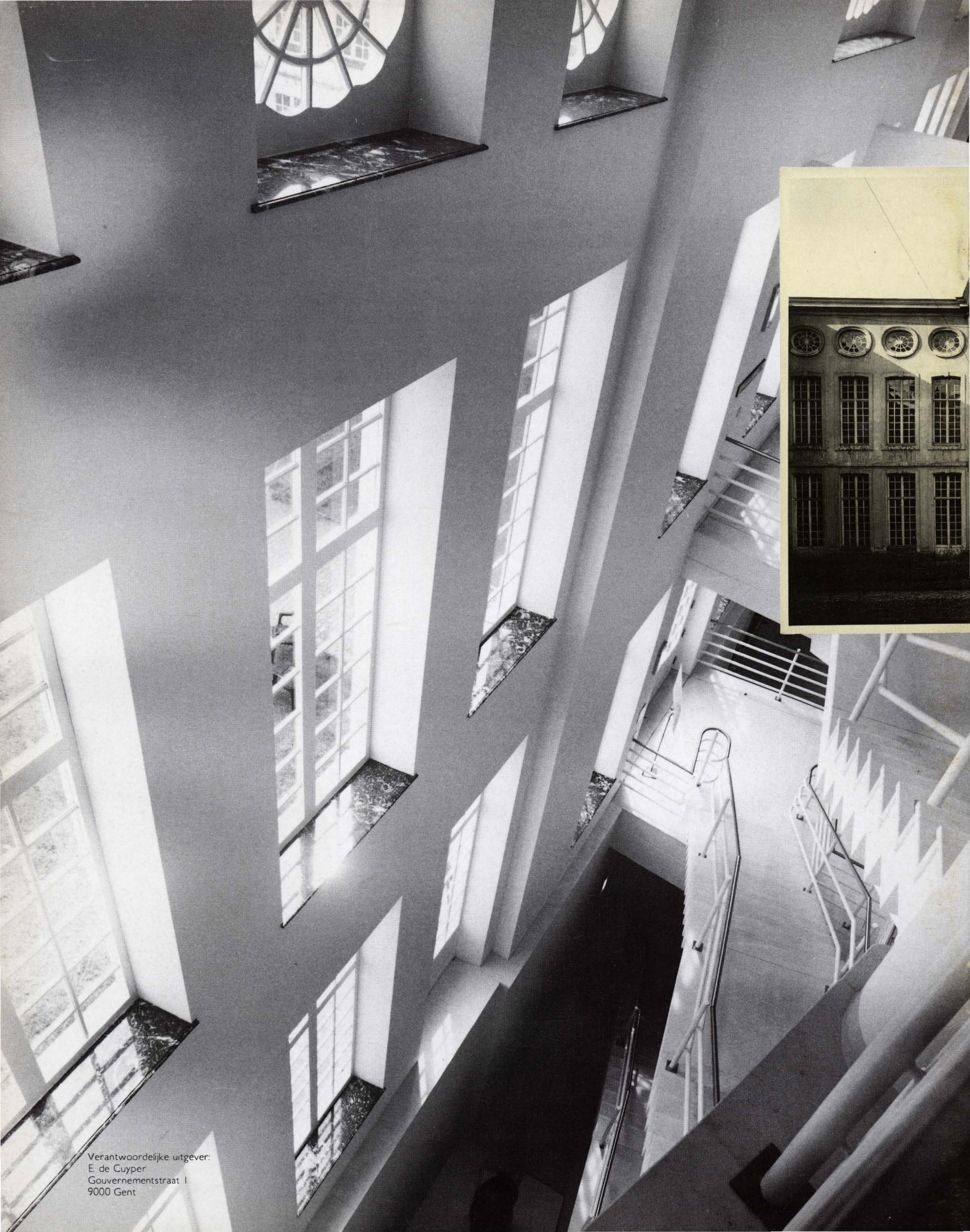
Overigens is de huidige nieuwbouw nog maar de eerste fase in een ruimer bouwprogramma. De tweede bouwfase, waarvan verwacht mag worden dat de werken in 1995 zullen starten, omvat ondermeer een nieuwe inkompartij in de Drabstraat. Daarin zijn accommodaties zoals lift, toiletten, vestiaire en een shop voorzien, naast ontvangstruimte, een klein auditorium, een bijkomende expositieruimte, bibliotheek,

vergaderzaal en documentatiecentrum. Zo zal de museumbezoeker een perfect circuit kunnen volgen van de expositieruimtes rondom de centrale binnenplaats. De inplanting van de nieuwe inkomvleugel zal tevens toelaten om de publiekgerichte lokalen ook buiten de openingsuren van het museum te gebruiken als een autonome entiteit voor socio-culturele doeleinden.

In een derde bouwfase wordt dan de volledige restauratie van het 18de-eeuwse Hotel de Coninck aangepakt, met ondermeer uitbreiding van de expositieruimte in de gotische kelders en op de zolderverdieping. Bedoeling is dat ter gelegenheid van het eeuwfeest in 2003 alle werken beëindigd zullen zijn.

Lieven Daenens
Direkteur Museum voor Sierkunst - Gent

Verantwoordelijke uitgever:
E. de Cuyper
Gouvernementstraat 1
9000 Gent

Bijvoegsel bij OKV 1993/4
OPENBAAR KUNSTBEZIT IN VLAANDEREN
 Eenendertigste jaargang / oktober - november - december
 1993 / nr. 4

driemaandelijks periodiek voor inwijding in de
 beeldende kunsten door reproducties, teksten en
 radiouitzendingen

Uitgave van Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen v.z.w.
 onder de auspiciën van de Vlaamse provincies en in
 samenwerking met de B.R.T.N.

Mededelingen

Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen op BRTN-radio

Door een nieuw akkoord met de
 directie van de BRTN-radio zullen
 uw afleveringen in 1993 besproken
 worden op de vier verschillende
 zenders. De besprekingen bestaan
 uit een commentaar op de editie
 en/of een diepergaand interview
 met de auteur(s).

Wij menen U met deze spreiding
 van zenders en uitzendingen van
 dienst te zijn.

Dank aan de BRTN-directie en aan
 de verschillende programma-makers.

'Museum voor Sierkunst Gent'
 komt nog aan bod:
 bij radio Donna in 'Foyer'
 op maandag 29 december
 tussen 15.00 u. en 17.00 u.

en was te horen
 bij Radio 1 in 'Eenhoom'
 op dinsdag 30 november

bij Radio 2 in 'Het Narrenschip'
 op donderdag 2 december

bij Radio 3 in 'De Kunstberg'
 op woensdag 1 december

Verantwoordelijke uitgever:
 Et. de Cuyper
 Secretariaat, redactie en
 abonnementendienst:
 Kasteelstraat 97 - 8700 Tiel
 tel: 051/42.42.99
 fax: 051/40.11.52

B.T.W.-nummer: 427.190.176

Bankrelaties: 448-0007361-87
 220-0722400-77
 000-0099920-10
 135.20 (NL)

Lid van de Unie
 van de Uitgevers van
 de Periodieke Pers

OKV- Verlotingsactie 1994 Eerste prijs

Sevilla-zitje Frans van Praet Val Saint- Lambert

Sevilla-zitje
 Een ontwerp van Frans van Praet
 Kristal Val Saint-Lambert

Gelimiteerde reeks van 50 stuks,
 beschikbaar in verschillende kleuren
 Waarde: 113.000,- fr.

Dit Mededelingenblad
 werd samengesteld door
 Rudy Vercrusse,
 Marijke Declercq en
 Marc Devos

Frans van Praet
(Sint-Amands aan de Schelde,
1937)

Frans van Praet kan sedert de wereldtentoonstelling in Sevilla (1992) ook voor een breder publiek geen onbekende meer zijn. Deze vormgever, meubelontwerper, binnenhuisarchitect,... tekende daar niet alleen voor de vormgeving van de thematische tentoonstellingen in het Belgisch Paviljoen, maar ook voor het algemene concept en de binneninrichting van dit Paviljoen.

Zo een opdracht is uiteraard geen toeval en Frans van Praet kan een in een indrukwekkend curriculum voorleggen. Al zijn realisaties opnoemen kan hier niet. Een greep door de jaren heen: de inrichting van de kerncentrale in Doel ('73- '78), inrichting van de slaapkamer van de premier ('84), Designprijs van de Vlaamse Gemeenschap, verschillende opdrachten voor het Gemeentekrediet (waaronder Galerie 44 en een monumentale sculptuur voor het gebouw aan de Ommegangstraat), ontwerp en inrichting van de Onthaal- en Schepenzaal en van de Inkom en de Collegezaal in het Antwerpse stadhuis ('89 en '90), de Toren/ Sculptuur voor Stad aan de Stroom ('89), de inrichting van het bureau van Karel van Miert in het Brusselse EG-gebouw ('90), concept Biënnale Interieur Kortrijk ('92), studie Diamantmuseum Antwerpen ('93),...

Frans van Praet stelde tentoon in binnen- en buitenland, individueel of in groep (Miami '81, De Brakke Grond '83 en '87, Antwerpen '84, Interieur Kortrijk

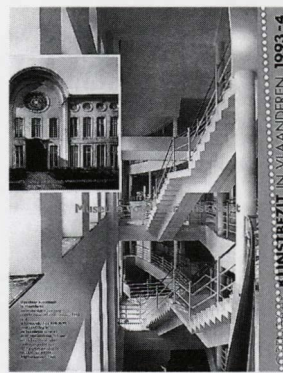
'86, De Zwarte Panter Antwerpen '89, Vlaamse Culturele Centra '91 en een overzichtstentoonstelling in de Stichting Veranneman, Kruishoutem '92.

Speciale aandacht verdienen zijn activiteiten als meubelontwerper. Reeds in 1979 werd het "Atelier Van Praet" opgericht met als doelstelling de ontwikkeling van prototypen voor de meubelindustrie. Naast designmeubels (bestemd voor industriële fabricatie in meerdere exemplaren) ontwerpt Frans van Praet ook objectmeubels: "Mondriaan" ('80), hommagekast Bervoets ('85), objectbarkast "Javati" ('87),... Dit zijn meubels die naast hun functie als meubel vooral de waarde van een kunstvoorwerp hebben. In 1984 wijdde Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen een aflevering aan dit onderwerp (uitgeput). Ook het ontwerp van het Sevilla-zitje moet zo geïnterpreteerd worden.

Sinds 1992 is het Studiebureau F. van Praet gevestigd in het Pand Mercator Orteliushuis in de Antwerpse Kloosterstraat 15. Het Pand werd volledig gerestaureerd onder zijn leiding.

Het Sevilla-zitje

Het zitje is een creatie voor het Belgisch Paviljoen op de Expo 92 in Sevilla waar de bezoekers konden plaatsnemen op verschillende exemplaren in verschillende kleuren. Dit meubelobject is uitgevoerd in kristal en werd, mondbelazen en handgeslepen, vervaardigd door Val Saint Lambert. Kristal associëren wij met vazen en siervoorwerpen en zeker niet met een taboeretje. Gaan zitten op kristal Val Saint Lambert is op zijn minst gezegd origineel, anderen zullen het decadent vinden of gewoonweg grappig. Voor Van Praet speelt humor in deze de combinatie van een duur materiaal en een pretentieloos voorwerp de voornaamste rol. Als designstuk is en blijft het een unicum.

Deze 'Mededelingen' zijn een bijvoegsel bij de OKV-aflevering nr. 4 van de jaargang 1993: 'Museum voor Sierkunst, Gent'

Auteur: Lieven Daenens

Het Gentse museum voor Sierkunst is sedert 1922 gevestigd in het statige 18de-eeuwse hotel De Coninck. Sinds 1975 werd gewerkt aan een uitbreidingsproject dat vorig jaar voltooid werd: een nieuwbouw bestaande uit zes plateaus die door middel van een hydraulische lift kunnen worden verstoeld. Naast een prachtige Art Nouveau-collectie (onder andere Henry van de Velde, Victor Horta, Paul Hankar, Gustave Serrurier-Bovy en Philippe Wolfers) gaat het museum prat op een unie Art Deco- en Interbellum-verzameling (onder andere werk van Albert van Huffel, Huib Hoste, Le Corbusier, Emile Lenoble, Juan Miro,...). De collecties uit de jaren zestig, zeventig en tachtig, laten werk zien van de belangrijkste Belgische ontwerpers Pieter de Bruyne en Emiel Veranneman en van de Italiaanse groepen Alchimia en Memphis.

Losse nummers

Losse nummers kosten 200,- fr. of 11,- NLG portokosten inbegrepen
Bestellen kan door storting op rekeningnr. 448-0007361-87 (in België) of 135.20 (in Nederland) van Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen, met vermelding 'Museum voor Sierkunst, Gent'

BRTN Departement Cultuur **Tekens op TV2, elke donderdag om 20.30 u.**

02.12.93 Janssen en Janssens maken een film (2/2)
09.12.93 Johan Daisne
16.12.93 Tolkien
23.12.93 Cees Buddingh
30.12.93 Velasquez
06.01.94 James Ensor (n.a.v. de tentoonstelling Les XX)
13.01.94 Willy Finch (n.a.v. de tentoonstelling Les XX)
20.01.94 Queens of Beauty: Helena Rubenstein
27.01.94 Queens of Beauty: Elisabeth Arden
03.02.94 Queens of Beauty: Estée Lauder
10.02.94 Jacques Prévert
17.02.94 Prediction fo Fire (kunst en oorlog in het vroegere Joegoeslavië)
24.02.94 The Music Box
03.03.94 Octave Landuyt
10.03.94 Déjà Vu
17.03.94 Dracula
24.03.94 S. Mandelbaum

De Vrienden van...

Onder deze rubriek stellen wij graag de Vriendenkringen van verschillende musea voor. In een artikel kan de werking, de activiteiten, de publicaties, het lidmaatschap,... worden uiteengezet. Indien u graag uw Vriendenkring wil voorstellen, dan stuurt U de nodige informatie naar ons redactie-adres Kasteelstraat 97, 8700 Tielt.

BRTN Departement Cultuur

Affiche

Op TV2, elke donderdag om 22.30 u.
Op TV1, elke zaterdag om 12.30 u. (herhaling)

Affiche bestaat uit de volgende delen:

- **Agenda:** een vlugge en vlotte montage van een tiental komende of lopende tentoonstellingen, concerten, theater- en dansvoorstellingen
- **Accent:** een korte reportage over een actueel kunstgebeuren, waarin de betrokken kunstenaar centraal staat. Interviews door Régine Clauwaert.
- **Apert:** nieuw of bestaand beeldmateriaal over een manifestatie in de (ruime) kunstfeer

Kortom, een actueel en informatief programma over kunst in al haar vormen.

Het programma wordt verzorgd door Jan Blondeel en Marianne Soetewey (regie), Régine Clauwaert (samenstelling, redactie en presentatie), Johan vande Look (samenstelling en produktie), Katrien Wanten (assistentie) en Hilde de Palmaere (grafiek).

Volgende editie

Aflevering nr. 1 van de jaargang 1994:

Het kasteel van Gaasbeek
door Laurens de Keyser, Jos van den Breeden, Herman Van Dormael

verschijnt eind januari 1994

Het Bourlaphlafond van Jan Vanriet

door Marc Ruyters (tekst) en Herman Selleslaghs (foto's)
Ed. Revolver, jaargang 19/2, 1993
25,5 x 20 cm, 16 blz
De Antwerpse Bourlaphlafond is een laat-classicistische monumentale architectuur in 1827 ontworpen en gebouwd door stadsbouwmeester Pierre Bourla. Na jarenlange problemen werd deze culturele hoofdstedelijke schouwburg in 1993 gerenoveerd. De plafondschilderingen in de hall werden uitgevoerd door de Antwerpse kunstenaar Jan Vanriet die hiermee zijn grootste werk realiseerde. In deze editie van Revolver brengt Herman Selleslaghs een fotoreportage van de werkzaamheden. Marc Ruyters schreef een korte duidende tekst.
Revolver kost 800,- fr. voor 4 nummers, te storten op 320-0915923-22;
info: 03/219.55.97.

Kunst in de metro Brussel

door Ludo Bekkers, Marcel Boon, Jaak Fontier, Catherine Jennes, Herman Liebaers en Jacques Meuris
1993, Gemeentekrediet Brussel
30 x 25 cm, 184 blz., 137 illustratie waarvan 94 in kleur, 980,- fr.
ISBN 90-5066-098-3

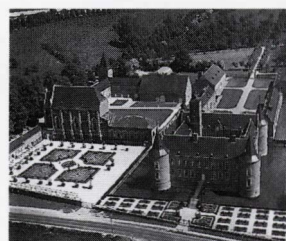

Deze editie sluit aan bij een gelijknamige tentoonstelling in de Passage 44 van het Gemeentekrediet (sept.-okt. 1993). Het boek biedt een overzicht van 50 kunstwerken in de Brusselse metro. Het is na 1976 en 1981 de derde uitgave van de MIVB over dit onderwerp, deze maal opgevat als een echt kunstboek. De collectie metrokunstwerken wil een overzicht bieden van de hedendaagse Belgische monumentale kunst en ook dit

boek kan als dusdanig worden beschouwd. De uitgave wordt ingeleid met een interessant stuk stadsgechiedenis over het Brusselse openbaar vervoer en de bouw van de metro. Hoofdbrok zijn essays door Jaak Fontier over de kunstwerken in de verschillende metrostations ingedeeld in verschillende groepen: kunstwerken die zijn ontworpen los van hun bestemming (bijv. Octave Landuyt in station Thieffry), werken waarvan de kunstenaars met het oog op hun bestemming een schaalvergroting hebben toegepast (bijv. Pol Bury in station Beurs), kunstenaars die inspiratie hebben geput uit historische of topografische elementen van het betrokken station (bijv. een monumentaal schilderij van Jan Burssens in het station Zwarte Vijvers), kunstwerken met referenties naar het tramverkeer en wat daarbij hoort (bijv. Marc Mendelson in station Park) en tenslotte niet-figuratieve werken die zich integreerden in de metro-architectuur (bijv. Luc Peire in station Kunst-Wet). Telkens volgt een duiding van de kunstenaar en van het betreffende metro-kunstwerk met kleurenilustratie(s). Volgen nog: een beschouwing van Ludo Bekkers over metrokunstwerken die nog niet zijn gerealiseerd, maar in een beginstadium van uitvoering verkeren; een essay van Jacques Meuris over het idee "openbare kunst" en een essay van Marcel Boon (lid) en Herman Liebaers (voorzitter van de Kunstcommissie van de MIVB) over het concept, de werking van de Commissie en een verantwoording van wat kunst in de metro moet zijn. Herman Liebaers schreef ook een "Autokritische commentaar" die de structuur van de uitgave verantwoordt en een aanvulling biedt vanuit het standpunt van de Kunstcommissie bij het artikel van Jacques Meuris over het begrip "Openbare kunst". Een Zusammenfassung, Summary, de technische gegevens van de kunstwerken, een overzicht van de stations en hun kunstenaars, een plan van de metro en een naamregister sluiten deze aantrekkelijke (zowel qua inhoud, vorm en prijs) editie af. Het boek is te koop bij het Gemeentekrediet (02/222.45.05) en in het station Naamse Poort.

De balije Biesen in het Maas-Rijngedeb

door Udo Arnold, Clemens Guido de Dijn, Michel van der Eycken, Jozef Mertens, Leo de ren en Suzanne Vanaudenhove
1993, Snoeck-Ducaju & Zoon, Gent
24,5 x 32 cm, 176 blz., genaaid gebonden met stofwikkell, 60 kleuren- en 60 zwart-witillustraties verschijnt ook in het Frans
ISBN 90-5349-089-2

De Landcommanderij Alden Biesen is voor lezers van Openbaar Kunstbezit zeker niet onbekend. In 1990 publiceerden wij een editie over dit monument die bij ons en ter plaatse (ook in het Frans, Duits en Engels) tegen 200,- fr. wordt aangeboden. Ook uitgeverij Lannoo, Tiel (i.s.m. Grenz Echo Verlag, Eupen) bracht in 1988 een verzorgd boek over de Landcommanderij. Deze editie gold als de eerste wetenschappelijk gefundeerde geschiedenis van Alden Biesen en is nu nagenoeg uitgeput. Het historisch onderzoek over de Duitse Orde stond inmiddels niet stil en dat uitte zich in waardevolle catalogi en tentoonstellingen met als jongste in de rij de internationale expositie "Ridders en Priesters. Acht eeuwen Duitse Orde in Noordwest-Europa". Dit nieuwe boek kwam tot stand op initiatief van de Vlaamse Gemeenschap, de Landcommanderij Alden Biesen en i.s.m. het Historisch Studiecentrum Alden Biesen en de Internationale Historische Kommission zur Erforschung des Deutschen Ordens. Deze uitgave vertrekt van een ruimer uitgangspunt dan de Lannoo-editie en bevat veel nieuwe inzichten o.m. over de lotgevallen van de verschillende bezittingen van de Duitse Orde na het verdwijnen van de Orde op het einde van de 18de eeuw. Al moet daaraan worden toegevoegd dat aan de bezitter

van de vorige uitgave ook veel bekend zal voorkomen. De uitgave 1993 telt zes hoofdstukken. Udo Arnold (voorzitter van de Kommission) tekent de geschiedenis van de Duitse Orde van 1190 tot heden; hoofdstuk 2 werpt een nieuw licht op de balijecentra Alden Biesen (Bilzen) en Nieuwe Biesen (Maastricht) en op vele onderhorige commanderijen en parochies en is geschreven door Michel van der Eycken (afdelingshoofd Stadsarchief Hasselt) en Jozef Mertens; Michel van der Eycken schetst ook een beeld van de leden van de Orde: "Ridders, priesters en ambtenaren van de balije Biesen"; in het vierde hoofdstuk wordt door Guido de Dijn (opdrachthouder Monumentenzorg provincie Limburg) en Leo de Ren (conservator Zilvercentrum Sterckshof, Deurne) dieper ingegaan op het wonen en leven van de leden in de balije Biesen; Jozef Mertens onderzoekt in hoofdstuk vijf het roemloze einde van de balije in de Franse Tijd en de lotgevallen van het patrimonium; het laatste hoofdstuk wordt gedeeld door Jules Goffart (adviseur Regie der Gebouwen, Hasselt): over de restauratie van het gebouwencomplex, Herman van de Bossche (inspecteur Monumenten en Landschappen, vakafdeling Historische Tuinen en Landschappen): over de tuinen van Alden Biesen, en door Suzanne Vanaudenhove (directeur Landcommanderij Alden Biesen) over de huidige werking van dit dynamisch internationaal trefpunt. Een degelijk boek dat fraai is uitgegeven en zeker ook een ruim publiek zal kunnen boeien. Met bibliografie. Te bestellen door overschrijving van 1.950,- fr. (+ 90,- fr. port) op rekeningnummer 091-2224016-29 van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap-Landcommanderij Alden Biesen, Kasteelstraat 6, 3740 Bilzen of door een Eurocheque op te sturen; het boek wordt na ontvangst van uw betaling toegezonden.

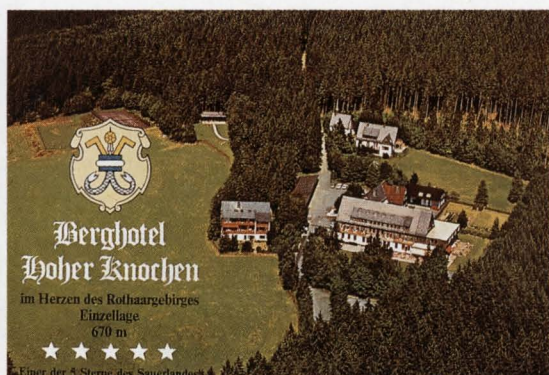
Vlaanderen, jg. 42, nr. 247, sept.-okt. 93

Jacob van Maerlant

Naast de traditionele rubrieken ("In om de kunst" met een bijdrage over Tjaikovski, "Uit het leven van kunst en Letteren",...) brengt dit tweemaandelijks tijdschrift van het Christelijk Vlaams Kunstenaarsverbond onder supervisie van dr. Theo Coun een reeks essays over Jacob van Maerlant (einde 13de eeuw): de betekenis van Van Maerlant in de Europese letterkunde, zijn verhouding met Damme, het Maerlantmuseum zaliger, de miniaturen met strijdfaerelen in handschriften van de "Rijmbijbel" en de "Spiegel Historiae", fragmentarisch bewaarde handschriften, Maerlants verhaaltechniek en een vergelijkend onderzoek tussen de "Rijmbijbel" en de Latijnse "Historia scholastica" van Petrus Comestor. Dit los nummer kost 275,- fr., een abonnement kost 850,- fr. (5 nummers). Te bestellen door storting op rekeningnummer 712-1102147-19 van C.K.K.V.

DE BANK DIE VERDER DENKT
DAN EEN BANK.

HOCHSAUERLAND - SCHMALLENBERG

Schmallenberg is gelegen aan de zonzijde van het 'Roothaar'-gebergte in het Hochsauerland. Tevens ligt het vlak bij de hoogste berg van het Sauerland: de 'Kahlen Asten' (841 m).

Het Sauerland is vooral bekend om zijn loof- en dennenwoud. Uitgestippelde wandelwegen, natuurleerpaden, trimpaden en fietsroutes maken het voor elke toerist hier interessant.

BERGHOTEL, HOHER KNOCHEN****

Romantisch en zeer rustig gelegen hotel, op ongeveer 1,5 km van het dorpscentrum.

Infrastructuur

• Centrale receptie • Lift • Gezellige taverne met open haard • Hotelbar • Fijnproeversrestaurant • Zonneteras met tuinrestaurant • Grillhut • Parking • Overdekte garage • Zonneligweide

Gratis sport- en ontspanningsmogelijkheden

• Uitgestippelde wandelwegen direkt vanaf het hotel
• Overdekt zwembad • Kinderzwembadje • Turks stoombad • Sauna • Whirlpool • Tafeltennis • Openlucht schaakspel • Kinderspeeltuin • 'Kneippstret'-bekken • Klein voetbalveld

Sport- en ontspanningsmogelijkheden tegen kleine vergoeding

• Solarium • Massage • Biljart • Speelautomaten • Openlucht tennisveld

Sport- en ontspanningsmogelijkheden in de omgeving

• Paardrijden • Vissen • Golf: 9 holes in Schmallenberg en in Winterberg • Minigolf • Watersport op de Biggese • Stoombootvaart op de Biggese

Interessante excursiemogelijkheden

• De 'Karl May'-feesten te Elste (van midden mei tot eind september) • Schloss Berkeburg • Fort fun en Panorama • pretparken • Burg Waldeck am Edersee • Sprookjes- en dierenpark te Willingen

Voor meer informatie kan U terecht bij:

Nationale Duitse Dienst voor Toerisme

A. De Boeckstraat 54-56

B-1140 BRUSSEL

Tel. (02) 245 97 00

Reservaties zijn mogelijk bij alle erkende reisbureaus.

Het Tijdschrift van het Gemeentekrediet, jg. 47, nr. 185, 1993/3

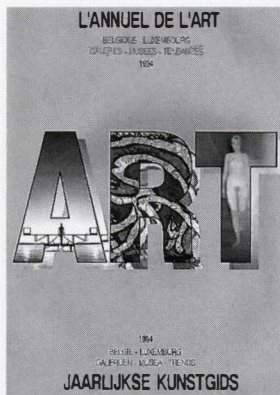
Antwerpen, een geschenk van de Schelde. De Antwerpse haven door de eeuwen heen

Deze themabrochure van dit kwartaaltijdschrift telt 100 pagina's en brengt de geschiedenis van de Antwerpse haven vanuit de Gallo-Romeinse nederzetting tot een toekomstperspectief op de haventrafiek, alsook een artikel over de op 1 oktober opengestelde Scheldezaal in het Nationaal Scheepvaartmuseum. Door de aard van het tijdschrift primeert hier de economisch-historische visie. Duidelijke taal en boeiend geïllustreerd. Info: Gemeentekrediet, Afdeling Publikaties, 02/22.53.07

Jaarlijkse Kunstgids 1994 voor België en Luxemburg

1993, Magellan, Brussel
din A4, 120 pagin's, magazine, geïllustreerd in kleur en zwart-wit

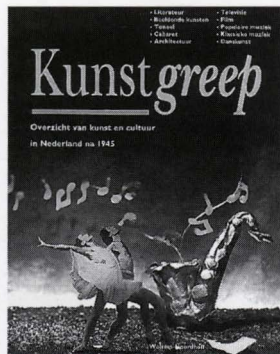

Deze uitgave waar ieder jaar wordt naar uitgekeken brengt een algemene voorstelling van de hedendaagse kunst in België en Luxemburg onder de vorm van repertoire van de galerieën, instellingen (musea en culturele instellingen), evenals van de grote tentoonstellingen en de Belgische en buitenlandse internationale kunstbeurzen.

Er worden een 100-tal exposities besproken, er zijn essays over hedendaagse kunst, teksten over schilderkunst en haar revival, over kunstenaars en kunstwerken. Ook design wordt behandeld, evenals de ontmoeting tussen scenografie en plastische kunsten. Een interessant referentiewerk. De Gids verschijnt in 3 talen (Nl,F,E). In maart '94 wordt een Extra Editie gepubliceerd waarin dieper wordt ingegaan op tentoonstellingen die lopen van maart tot augustus 1994. Gids en Extra Editie kosten samen 400,- fr. Te bestellen door storting op rekeningnummer 310-0917647-16 van Magellan, 02/538.41.08

Kunstgreep

Overzicht van kunst en cultuur in Nederland na 1945
Literatuur. Beeldende Kunst. Toneel. Cabaret. Architectuur. Televisie. Film. Populaire muziek. Klassieke muziek. Danskunst door Ronald Kuipers
1991, Wolters-Noordhoff, Groningen
21 x 17 cm, pocket, 240 blz., talrijke zwart-witillustraties
ISBN 90-01-51257-7

Het doel van deze uitgave is een overzicht te bieden zoals vermeld in de titel en om begrippen uit te leggen, personen en stromingen kort te karakteriseren, ontwikkelingen in een historisch perspectief te plaatsen en daar wordt ambitieus aan toegevoegd dat het een handige houvast zou zijn voor zakenlui, docenten, buitenlandse diplomaten,... al zullen die vermoedelijk koppijn krijgen bij lectuur. Als ze het allemaal onthouden, zullen ze kunnen meepraten. Een TGV overzicht met een interessante literatuurlijst. Prijs: 35,- fl.

De Grote Markt van Brussel:

Centrum van vijf Eeuwen Geschiedenis

door Edgard Goedleven
1993, Lannoo, Tielt
250 x 330 m, gebonden met stofomslag en 280 blz., 300 kleurillustraties
Prijs: 2.950,- fr.

Brussel speelt reeds eeuwenlang een hoofdrol in Europa, met zijn beroemde Grote Markt als uitgelezen, historisch schouwtoneel. De uitgeverij Lannoo bracht deze 500 jaar boeiende geschiedenis samen in een kunstboek dat de lezer als bevoorrechte toeschouwer een kijk biedt op de Grote Markt in tijden van lief en leed. Van de plechtige intrede van Filips de Schone en Johanna van Castilië in 1496 tot het huwelijk van Prinses Astrid en Aartshertog Lorenz in 1984. Van de onthoofding van Egmont en Hoome tot de Wereldtentoonstelling in 1910. Het gebeurde allemaal op de Grote Markt van Brussel! In meer dan 100 verschillende items en aan de hand van zo'n 300 illustraties schetst auteur Edgard Goedleven het wel en wee van de Grote Markt van Brussel. Edgard Goedleven is directeur van het bestuur Monumenten en Landschappen. Hij heeft meegewerkt aan verschillende publikaties, waaronder de reeks *Bouwkundig Erfgoed*, de *Leie* en is auteur van het boek *De Koninklijke Serres van Laken*. Hij is tevens stichter van de Stichting Monumenten en Landschappen.

Let op de voordeelaanbieding in de bijliggende folder
Wie intekent op de editie 'De Grote Markt van Brussel' abonneert zich meteen ook op Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen. Het abonnementsgeld is immers in de prijs van het boek begrepen.
Deze aanbieding blijft geldig t.e.m. 31 december 1993
(dus langer dan vermeld in de folder).

Vivaldi

Wie kent de Vier Seizoenen van Vivaldi niet? Ze zijn al even onafwendbaar geworden als de jaargetijden zelf. Tot in verzoekprogramma's en hitparades toe.

in de lente

Wij hebben veel meer te bieden. Want bij Radio 3 is klassiek geen cliché. We hebben oog en oor voor het boeiendste werk van bekende én onbekende grootmeesters. Maar ook voor nieuwe muziekstromingen. En voor jazz, avant-garde, filosofie, literatuur...

is voor ons

Daarbij durven we regelmatig de begane paden te verlaten. Met de meest ervaren gidsen: toegewijde programmamakers, stuk voor stuk experts in hun vakgebied.

wat te klassiek

Vergeet dus de klassieke patronen. Luister eens wat vaker naar Radio 3.

PARTNERS IN CULTUUR

Wilt u er volgend jaar ook bij zijn ?

Op 26 mei, een mooie zomerse dag, had de prijsuitreiking plaats van de OKV-verlotingsactie. De gelukkige winnaars werden uitgenodigd naar Antwerpen voor een bezoek aan de edelsmeedateliers van de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten en het Sint-Lucasinstituut. In beide kunstscholen werden zij deskundig gegid door kunstenaars-docenten.

In het zilversmeedatelier (Sint-Lucasinstituut) van Siegfried Debusk (rechts).

Hendrik Byl overhandigt zijn werk aan de winnaars de heer en mevrouw Thys. Gedeputeerde Decuyper had best zelf willen winnen.

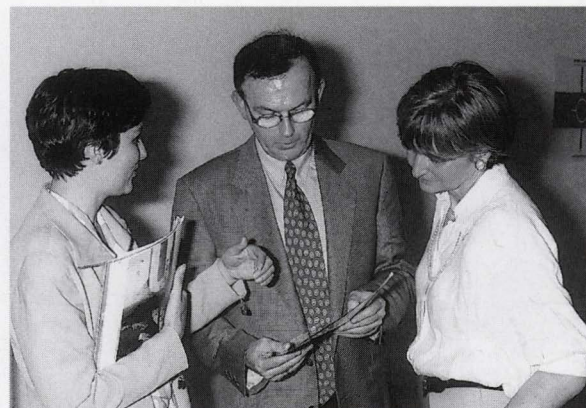
Hoofdprijs van de OKV-verlotingsactie was een spiegel in zilversmeedwerk van Hendrik Byl. Dit schitterende werk werd voor de gelegenheid tentoongesteld naast een aantal andere gebruiksobjecten in zilver, geselecteerd voor de tentoonstelling 'Een Schitterend Feest', een initiatief van het VIZO Dienst Kunstambacht in het kader van Antwerpen 93. Johan Valcke, directeur van deze dienst stelde de kunstenaar voor aan de genodigden.

Gedeputeerde Etienne Decuyper ontvangt als voorzitter van Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen de genodigden.

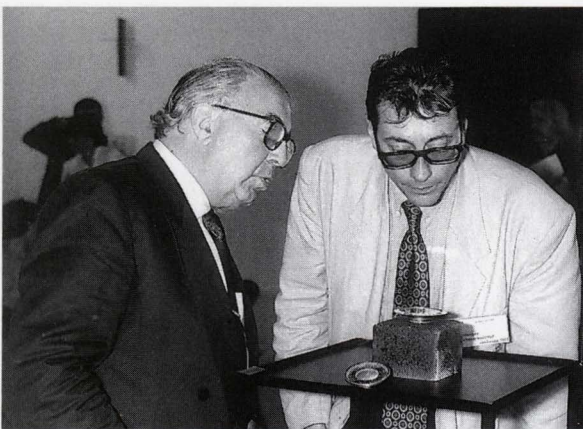
Directeur Johan Valcke (VIZO, Dienst Kunstambacht) gaf een toelichting bij het werk van Hendrik Byl.

Mevrouw Nele Clement (links), sales manager van de firma ASM, biedt aan de heer en mevrouw Lambrechts een hotelcheque aan, één van de prijzen voor steunabonnees.

Naast de hoofdprijs werden in de tentoonstellingsruimte van het Sint-Lucasinstituut ook de prijzen voor de steunabonnees uitgereikt. Drie van de vier winnende families waren aanwezig zijn en mochten een cheque in ontvangst nemen voor een meerdaags verblijf in een Duits luxe-hotel. De afwezigen kregen hun cheque uiteraard toegestuurd.

Na de prijsuitreiking door de heer de Cuyper, voorzitter van Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen, werden winnaars en genodigden vergast op een verzorgde en sfeervolle receptie aangeboden door het Sint-Lucasinstituut.

De heren Decuyper en Valcke onderwerpen de eerste prijs aan een grondig onderzoek vooraleer hem weg te geven.

De winnaars samen, v.l.n.r. mevrouw en de heer Lambrechts, mevrouw de Blauwe, de heer Bouckaert en de heer en mevrouw Thys.

Foto's Joris Luyten, Antwerpen.

Programma 1994

Aflevering 1

Kasteel van Gaasbeek
door Herman Vandormael, Jos
Vandenbreeden en Laurens de
Keyser

Versijnt eind januari

Aflevering 2

Hans Memling
door Dirk de Vos

Versijnt eind april

Het programma werd
samengesteld door de
programmatie-commissie van
Openbaar Kunstbezit in
Vlaanderen die vergadert
onder het voorzitterschap van
de heer Etienne de Cuyper,
gedeputeerde voor cultuur
van de provincie Oost-
Vlaanderen en voorzitter van
Openbaar Kunstbezit in
Vlaanderen v.z.w.

Leden zijn (in alfabetische volgorde):

de heer Willy Bultereys,
professor-directeur en
beheerder van Openbaar
Kunstbezit in Vlaanderen
v.z.w.;
de heer Rob Buytaert,
vormgever, Antwerpen;
de heer Luc Demeester,
directeur-uitgever Lannoo,
Tielt;

Aflevering 3

Provinciaal Gallo-Romeins
Museum Tongeren
door Robert Nouwen

Versijnt midden september

Aflevering 4

Hedendaagse fotografie in België

Versijnt midden november

de heer Robert Hoozee,
conservator van het Museum
voor Schone Kunsten, Gent;
de heer Paul Huvenne,
adjunct-conservator
Rubenshuis, Antwerpen;
de heer Willy Juwet,
directeur-generaal van de
Administratie Kunst,
Departement W.V.C.,
Ministerie van de Vlaamse
gemeenschap;
de heer Rik Sauwen, producer
BRTN, Departement Cultuur;
de heer Johan Valcke,
directeur Vlaams Instituut
voor het Zelfstandig
Ondememen, Dienst
Kunstambacht;
de heer Jos Vandenbreeden,
directeur van het Sint-
Lukasarchief, Brussel;
de heer Rudy Vercruysse,
directeur Openbaar
Kunstbezit in Vlaanderen
v.z.w., Tielt;
de heer Jan Walgrave,
conservator Provinciaal
Veiligheidsinstituut,
Antwerpen;
mevrouw Birgit Waeterloos,
adjunct-uitgever Lannoo, Tielt.

Jaargang 1994 biedt

1. Vier thematische afleveringen

Het programma 1994 vindt u op
pagina hiernaast.

2. Vier

Mededelingenbladen,
ze worden samen met de
afleveringen van Openbaar
Kunstbezit in Vlaanderen
verstuurd, worden eveneens in
kleur gedrukt en tellen 20 tot 24
pagina's.
De Mededelingen brengen u
actuele kunstinformatie:
tentoonstellingskalender,
museum- en
tentoonstellingsnieuws; daarnaast
aanbiedingen van kunstwerken,
kunstboeken tegen
gereduceerde prijzen,
nocturnebezoeken, excursies,
bezoeken aan buitenlandse
musea,...

3. De OKV-Museumkaart 1994

Met deze kaart recupereert u
gemakkelijk uw
abonnementsgeld via allerlei
reducties op tentoonstellingen
(waarvan de toegangsprijzen
steeds hoger worden) en
publikaties;
in zowat 100 Vlaamse musea
mag u met de OKV-
museumkaart gratis binnen of
krijgt u een aangename reductie.

**Abonnement 1994 zonder opbergband:
700,- BF. of 41,5 NLG.**

**Abonnement 1994 met opbergband:
970,- BF of 59,5 NLG**

Hoe kunt u zich abonneren ?

Niets is eenvoudiger dan dat:
u stort 700,- fr. (zonder
opbergband)
of 970,- fr. (met opbergband)
op rekeningnummer
448-0007361-87 van Openbaar
Kunstbezit in Vlaanderen, Tielt.
Graag vermelden: '1994'

Cultureel Jongeren Paspoort

CJP-ers genieten een gunsttarief:
600,- fr. i.p.v. 700,- fr.
De reductie wordt alleen
toegestaan indien u bij betaling
uw CJP-nummer vermeldt.

Vanuit Nederland kunt u ook abonnee worden !

Uitsluitend door storting van
41,5 NLG (zonder opbergband)
of 59,5 NLG (mèt opbergband)
op gironummer 135.20 van OKV
in Tielt.
Graag vermelden: '1994'.

U kunt ook gratis abonnee worden !

Bij aankoop van het boek 'De
Grote Markt van Brussel' bent
U meteen abonnee 1994.
Hoe dat kan leest U in de
folder die U werd
meegestuurd.
U kunt gebruik maken van dit
aanbod t.e.m. 31 december
1993 (dus langer dan de
datum vermeld op de folder).

=OKV 1993=AFGIFTEKANTOOR: TIELT=
AB.NR. 930898 - Oktober/November/D

VERCRUYSSSE R.
KASTEELSTRAAT 97
8700 TIELT

Aandacht

Maak a.u.b. gebruik van bijgaand betalingsformulier
met duidelijke vermelding van uw naam en adres.
U zou ons een dienst bewijzen indien U bij
herabonnering uw abonneenummer zou vermelden.
Dit abonneenummer vindt u op het etiket van de
omslag waarin deze aflevering zit.

**Hernieuw uw abonnement vóór 31 december 1993
en neem deel aan de jaarlijkse verlotingsactie.**

in knack
leest men alles
over
film, teater,
dans, kunst, boeken,
muziek

KNACK DOET IETS VOOR DE KUNST

OKV- verlotingsactie 1994 Eerste prijs

Sevilla-zitje Frans van Praet Val Saint-Lambert

Een exemplaar uit een
gelimiteerde reeks van 50 stuks,
uitgevoerd in kristal, beschikbaar
in verschillende kleuren.
Waarde: 113.000,- BF

Tweede t.e.m. 201e prijs

4 x Henry van de Velde

Een boek met vier reproducties
van werken van Henry van de
Velde, waaronder de *Zesarmige
Kandelaar* (1900).
De posters zijn uiteraard in kleur
gedrukt en hebben een formaat
van ca. 43 x 30 cm.
Zij hebben bovendien allemaal
een witte rand zodat ze kunnen
worden ingekaderd.
Via de verlotingsactie kan u ze
gratis in huis halen.

**Hernieuw uw abonnement
vóór 31 december 1993 en neem deel
aan de jaarlijkse verlotingsactie.**

Extra-verlotingsactie voor steunabonnementen

Een steunabonnement kost **1.000,- fr.** i.p.v. 700,- BF
(met opbergband 1.270,- fr. i.p.v. 970,- BF)

Steunende abonnees die intekenen vóór 31 december 1993 nemen uiteraard ook
deel aan de normale verlotingsactie, maar speciaal voor hen voorziet Openbaar
Kunstbezit in Vlaanderen maar liefst 4 extra prijzen.

In dit en vorige Mededelingenbladen werd U telkens een hotel in Duitsland
voorgesteld.

Steunende abonnees maken kans op een uiterst verzorgd verblijf in één van deze
hotels.

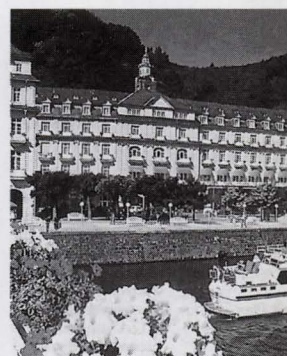
Steunprijs 1

*Berghotel Hoher Knochen te
Schmallenberg*
een verblijf van 2 overnachtingen
met ontbijtbuffet voor 2
personen in een dubbele kamer.

Steunprijs 3

Kurhotel te Bad-Ems:
een verblijf van 2 overnachtingen
met ontbijtbuffet voor 2
personen in een dubbele kamer.

Steunprijs 2

Hotel Fairway te Baden-Baden:
een verblijf van 2 overnachtingen
met ontbijtbuffet voor 2
personen in een dubbele kamer.

Steunprijs 4

*Rema Hotel Bellevue te Traben-
Trarbach:*
een verblijf van 2 overnachtingen
met ontbijtbuffet voor 2
personen in een dubbele kamer.

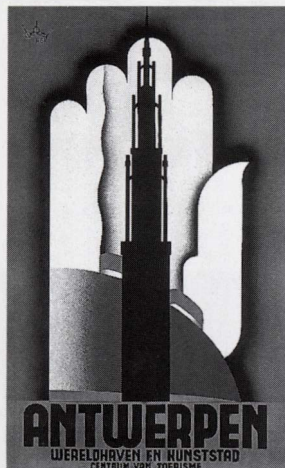
Ongeduldig ?

Alle toeristische informatie over
Duitsland kan u gratis bekomen
op volgend adres:

Duitse Nationale Dienst voor
Toerisme
A. De Broeckstraat 54-56
1140 Brussel
02/245.97.00
1040 Brussel
02/512.77.44
Reservaties zijn mogelijk bij alle
erkende reisbureaus.

**Alle winnaars worden
persoonlijk verwittigd.**

**Antwerpen
Archief en Museum voor het
Vlaamse Cultuurleven
(AMVC)
Antwerpen geplakt.
Vooroorlogse Antwerpse
Afficheskunst**
tot 8 jan. 1994

Aan de hand van een honderdtal affiches wordt de kunsthistorische evolutie geschetst van de beeldaffiches met betrekking tot het Antwerpse socio-culturele leven van het einde van vorige eeuw tot omstreeks 1940. De affiches zijn voor het grootste deel afkomstig uit de verzameling van het AMVC.

Op het einde van vorige eeuw creëerden Alfred van Neste en Emile van Averbek affiches in de Belle Époque-stijl, die fel contrasteren met de streng klassieke voorbeelden van G. Jos. Buschmann. De klemtoon in de expositie ligt op het Interbellum: het anekdotische werk van Robert Hens, het modernisme van Jozef Peeters, Karel Maes, Jos Leonard en Prosper de Troyer. Vervolgens is er het expressionisme van Lode Seghers, het barokke realisme van Alfred Ost en de vernieuwende synthese bij Leo Marfurt en Alfons Marchant. De nieuwe generatie wordt vertegenwoordigd door Lode Sebreghs en Franck Mortelmans. Tegelijk wordt de evolutie van de Antwerpse kunstdrukken belicht. Ratinckx Frères neemt de rol op zich tot na de Eerste Wereldoorlog. In de jaren twintig neemt kunstdrukkerij Fr. de Smet die rol over. J.-E. Buschmann blijft al die tijd voor de Antwerpse elite werkzaam. Archief en Museum voor het Vlaamse Cultuurleven (AMVC), Minderbroedersstraat 22,

2000 Antwerpen, 03/232.55.80
Open: dagelijks van 10 tot 17 u.
Maandag gesloten.
Toegang: 75,-; 30,- voor groepen,
60+, CJP; gratis voor inwoners
van Antwerpen

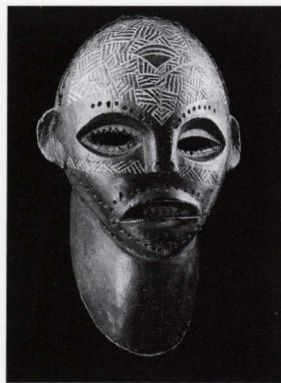
**St.-Jorisland, Centrum
't Elzenveld, Antwerpen
Confrontaties**
2 dec. - 16 jan. 1994

Kunst betekent steeds een confrontatie: kunst zou niet bestaan zonder de confrontatie van de toeschouwer met het kunstwerk. Maar kunst is ook confrontatie van geest en materie, van beeld en techniek, van kunstenaar en publiek, en van ideeën. Confrontatie is het uitgangspunt van deze prestigieuze tentoonstelling die vier jaar lang op verschillende plaatsen in België en het buitenland te zien zal zijn. Zij biedt een overzicht van de hedendaagse Belgische en Luxemburgse kunst tussen de jaren '50 en '80. St.-Jorisland, 't Elzenveld, Lange Gasthuisstraat 45, 2000 Antwerpen
Open: dagelijks van 10 tot 18 u.

**KB-Technocentrum, KB-
Toren, Antwerpen
Technologie in de Kunst**
tot 31 dec.

Welke technologieën worden gebruikt om kunstwerken te bewaren, te beveiligen, te presenteren en te scheppen? Het KB-Technocentrum wijdt een tentoonstelling aan dit uitgebreide en zeer interessante onderwerp, in samenwerking met een veertigtal gespecialiseerde bedrijven. Digitale technologie is tegenwoordig niet meer weg te denken bij de creatie, en de opslag van muziek, fotografie, film en kunstmagazines. Computertoepassingen op het vlak van de creatie van schilderkunst, keramiek, brons, glasramen en bouwkunst zijn in volle opbloei. Bewaking, identificatie en beveiliging van kunst gebeurt via ingenieuze computersystemen. KB-Technocentrum, KB-Toren, Eiermarkt 20, 2000 Antwerpen
Open: dagelijks van 9.00 tot 12.30 en van 13.30 tot 16.30, zat. van 9.30 tot 12.00
Toegang: gratis
Info: 03/202.96.30

**Etnografisch Museum,
Antwerpen
Het gelaat van de geesten:
Maskers uit het Zaire-
bekken**
tot 31 dec.

De beeldhouwkunst van de volkeren uit het Zairebekken geldt als één der hoogtenpunten van de gehele Zwart-Afrikaanse cultuur. Daarbij neemt het gesculpteerde masker een vooraanstaande plaats in. Van de meer dan honderd etnische groepen uit het Zairebekken zijn er minstens 86 die het masker gebruiken binnen een religieuze, magische, sociale en/of economische context. In het gebied van de Zaireestroom kent het masker een ongekende inhoudelijke verscheidenheid, terwijl de diversiteit op vormelijk en stylistisch gebied niet te onderschatten is. De expositie gaat uitvoerig in, op de rol der maskers bij gesloten gemeenschappen, initiatie- en begrafenisrituelen en waarzeggerij. Ter gelegenheid van de expositie wordt een catalogus uitgegeven waaraan erudiete specialisten uit binnen- en buitenland hun medewerking verleenden. Etnografisch Museum, Suikerrui 19, 2000 Antwerpen
Open: 10.00 u.- 17.00 u., woens. tot 21.00
Gesloten op maandag, 1 en 2 nov., 25 en 26 dec.
Toegang: 75,- fr.; 3+, studenten, kinderen 12-18 jaar, groepen: 30,- fr.; inwoners van de stad Antwerpen: gratis
Info: 03/232.08.82

**Hessenhuis, Antwerpen
Russische Avant-garde
schilders, 1900-1930**
tot 30 jan. 1994

Met niet minder dan 56 schilderijen wordt een overzicht gegeven van de vernieuwende stromingen in de Russische schilderkunst tussen 1900 en 1930. Russische kunstenaars reisden de Europese steden af om er kennis te maken met de belangrijkste kunststromingen van het begin van deze eeuw: het impressionisme, het kubisme, het futurisme en het expressionisme; stijlen die geassimileerd werden in hun eigen kunstuiting. Vaak leverde dit een vruchtbare symbiose op van Russische traditionele beeldtaal, met Europese avant-gardistische kunststijlen. De Russische volkscultuur blijft doorwerken in de kubistische werken van Ljontov, Mashkov, Konchalovsky en Falk. Ook de beroemdste avant-garde kunstenaars Malevich en Kandinsky lieten zich in hun beginfase nog sterk inspireren door de populaire cultuur van Rusland.

Traditioneel wordt de Russische artistieke en literaire avant-garde geassocieerd met de Oktoberrevolutie van 1917. Echter al vóór 1917 waren vernieuwende elementen in de schilderkunst aanwezig: Malevich ontwikkelde in 1911 een nieuwe stijl, het zogenaamde "Cubo-Futurisme". En in het jaar 1913 manifesteerde zich zijn "Suprematisme", met de tekening van een zwart vierkant op een wit vel papier. Dit werk kreeg de bijnaam "Icoon van de twintigste eeuw". De "Geometrische Abstractie" vindt dus zijn oorsprong bij Malevich, het "Abstract Expressionisme" start bij Kandinsky. Hessenhuis, Falconrui 53, 2000 Antwerpen, 03/232.84.28
Open: dagelijks van 10 tot 16.45 u., gesloten op maandag, 25 en 26 dec., 1 en 2 jan. 1994, toegangsvoorwaarden, zie onder Gerrit Rietveld.

**Hessenhuis, Antwerpen
Gerrit Rietveld 1888-1964**
tot 1 jan. 1994

Het totale oeuvre van Gerrit Rietveld, architect en meubelontwerper, wordt in deze expositie belicht. In een eerste periode was Rietveld geïnspireerd door het werk van architecten H.P. Berlage en Frank Lloyd Wright. In 1919 wordt hij medewerker van het tijdschrift "De Stijl". Hij breekt met de oude historiserende traditie en gaat op zoek naar nieuwe uitgangspunten voor zijn architectonische ontwerpen. Het "Schröder Huis" te Utrecht, waarvan de constructie lijkt op een constructivistische sculptuur, is daar een mooi voorbeeld van. Vervolgens raakt hij betrokken bij het "Nieuwe Bouwen". Zijn ontwerpen voor volkswoningbouw blijven echter meestal ongebruikt. Na W.O. II wordt hij ingeschakeld bij de "Wederopbouw", maar pas in de jaren 1950 worden zijn plannen uitgewerkt. In de "woningwet-woningen" tracht hij, ondanks alle rigide beperkingen van de Nederlandse woningbouwwetten, functionele en esthetische principes te verwerken. Tot zijn dood bleef Rietveld de belangrijkste architect in Nederland. Een van zijn laatste opdrachten was het "Van Gogh Museum" te Amsterdam, begonnen in 1967. Hessenhuis, Falconrui 53, 2000 Antwerpen, 03/232.84.28
Open: dagelijks van 10 tot 16.45 u., gesloten op maandag, 25 en 26 dec., 1 en 2 jan. 1994
Toegangsprijzen voor de twee tentoonstellingen samen: 200,-; 150,- voor jonger dan 25 jaar, +65 en groepen; 100,- voor scholen en minder dan 18 jaar; gratis voor minder dan 12 jaar
De NMBS biedt speciale treinen- en ingangstickers aan.

Museum Mayer van den Bergh, Antwerpen
De triomf van de Dood
(1626) van Pieter Brueghel de Jonge
 tot 31 dec.

Vijf jaar geleden werd het schilderij "De Triomf van de Dood" ontdekt in het bezit van een Amerikaans multimiljonair. Pas in 1988 stond definitief vast dat deze versie van de "Triomf van de Dood" in 1626 geschilderd werd door Pieter Brueghel de Jonge. De signatuur en datering waren verborgen onder een dikke laag verkleurde vernis. Waarom kopieerde Pieter Brueghel de Jonge dit tafereel naar het originele werk (bewaard in het Prado, Madrid) van zijn vader?

Het paneel is een eerbetoon aan zijn familie. Het herdenkt het overlijden van zijn broer Jan en diens drie kinderen aan cholera in 1625. Het verwijst ook naar de honderdste verjaardag van de geboorte van Pieter Brueghel de Oude.

Het Museum bewaart tevens "De Dulle Griet" en "De Zeven spreekwoorden" en andere befaamde schilderijen van Pieter Brueghel de Oude.

Museum Mayer van den Bergh, Lange Gasthuisstraat 33, 2000 Antwerpen
 Open: 10-17 u, woensdag tot 21 u.
 Gesloten op maandag

Museum Vleeshuis, Antwerpen
Oude Stadsgezichten en Antwerpse retabelfragmenten uit eigen bezit
 tot 31 dec.

Uit het museumbezoek werden prenten, schilderijen, maquettes en objecten geselecteerd die op markante wijze de stad Antwerpen en haar cultureel erfgoed in beeld

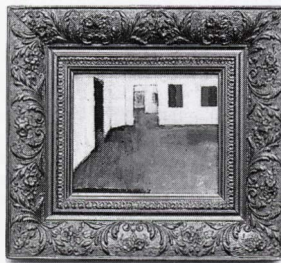
brengen: het Stadhuis, de O.-L.-V.-Kathedraal, het Steen, de Bourla-schouwburg, de Beurs. Een aantal gebouwen zijn in de loop der tijd verdwenen, daar getuigen de oude documenten nog van: de Blauwe Toren, de Kipdorppoort, de Sint-Michielsabdij, de Vierschaar, de Vismarkt en het Tapijsspand. Inspelend op de grote retabeltentoonstelling in de O.-L.-V.-Kathedraal, die eerder plaats had, stelt het Vleeshuis haar eigen bezit tentoon: het Retabel van Averbode (1514). Museum Vleeshuis, Vleeshouwersstraat 38-40, 2000 Antwerpen
 Open: 10-17
 Gesloten: op maandag en feestdagen
 Info: 03/233.64.04

Jordaenshuis, Antwerpen
Bruneau en Koen Broucke
 tot 26 dec.

Bruneau (° 1957, Wilrijk) schildert "klare taal". Personen en voorwerpen tekent hij zoals het ogenblik het hem ingeeft. Met duidelijke belijning en frisse kleuren. Het liefst portretteert hij vrouwen en schrijvers. De portretten worden gekenmerkt door eenvoud en levendige uitstraling. Eén van zijn laatste schilderijenreeksen bracht een hommage aan Betty Page, "star" uit de jaren 1950. Na een groot aantal solotentoonstellingen, o.a. in het Vlaams Cultureel Centrum "De Brakke Grond" in Amsterdam en bij Linea Art Gallery in Gent is zijn werk nu te zien in het Jordaenshuis.

Koen Broucke (° 1965) is een kunstschilder die het praktische bedrijf van het schilderen koppelt aan een intellectuele bezinning over het West-Europese culturele erfgoed, in casu, de Antwerpse schildersschool en de

negentiende eeuwse Antwerpse romantiek. We laten hem zelf aan het woord: "De bezinning genereert een sterk gevarieerde beeldtaal, zich afspelend tussen abstractie en figuratie, minimalisme en barok, kopie en vrije schepping... Het werken in reeksen rond welbewust gekozen thema's en een grote aandacht voor de materiële cultuur behoeden mij voor een stilistische versnippering." Jordaenshuis, Reyndersstraat 6, 2000 Antwerpen, 03/232.84.28

Nationaal Scheepvaartmuseum, Antwerpen
Scheve Schepen. De vormenrijkdom van de Chinese scheepsbouw
 tot 31 dec.

Voor het eerst sinds 1904 wordt deze unieke collectie van 125 Chinese scheepsmodellen in haar globaliteit aan het publiek getoond. Het betreft een verzameling welke in 1904 door de Chinese regering werd ingezonden voor de wereldtentoonstelling in St.-Louis, U.S.A., nadien te zien was in Luik en daarna spoorloos verdwenen. In 1925 werd de collectie per toeval ontdekt in de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis te Brussel. Het betreft de grootste collectie scheepsmodellen ter wereld. De tentoonstelling geeft een goed beeld en een algemeen overzicht van de Chinese scheepvaart op het einde van de vorige eeuw. Niet alleen ontdekken we de rijkdom aan verscheidenheid van inheemse scheepstypes, maar ook wordt duidelijk hoeveel belangrijke technische innovaties in China werden ontwikkeld, zoals waterdichte schotten, eenmalige schepen, speciale roervormen, het traprad, de modderslee...

Nationaal Scheepvaartmuseum, Steenplein 1, 2000 Antwerpen
 Info: 03/232.08.50

Europa aan tafel: een verkenning van onze eet- en tafelcultuur
 tot 31 december

Ongetwijfeld wordt dit de smakelijkste tentoonstelling van Antwerpen '93. Vijf Antwerpse musea, de Horeca-sector, het vakonderwijs en de vakverenigingen bundelen de krachten om u kennis te laten maken met de Europese culinaire cultuur. De exposities en manifestaties onder de noemer 'Europa aan tafel' plaatsen een aantal aspecten van onze eet- en tafelcultuur in een historisch perspectief. Op het menu staan naast de geschiedenis van voedingsproducten (van aardappel tot oester) ook tafelmanieren, etiquette, etymologie van keukentermen, enzomeer. Van 25 september tot 31 december laat Antwerpen u proeven van haar rijke culinaire traditie. Een voorsmaakje!

De Handelsbeurs brengt de kern van het historisch luik. Hier evocert een feestelijk gedekte tafel een feestmaal bij de Antwerpse burgerij anno 1900. Vanuit dit centrale gegeven wordt Antwerpen en zijn rol op culinair gebied toegelicht. Een uitgelezen keur aan voorwerpen schetst de toepassing, de evolutie en het gebruik van specerijen, kruiden, bier, wijn, frisdrank en water. Daarnaast brengt een Europees luik voor elk van de EG-deelstaten één welbepaald culinair facet in beeld kenmerkend voor het land.

Het Museum Plantin-Moretus en het Stedelijk Prentenkabinet tonen in een tweede luik een selectie van kook- en receptenboekjes in manuscript en druk uit de Zuidelijke Nederlanden en het vroegere Prins-bisdom Luik vanaf de late middeleeuwen tot 1650. Foto's van gerechten, aangemaakt door culinaire specialisten op grond van oud bronnenmateriaal, geven de bezoeker een beeld van wat men vroeger at en dronk.

Het Volkskundemuseum evocert een nostalgisch beeld van de Antwerpse restaurants en voedingswinkels omstreeks 1900. Post- en prentkaarten, prenten en tekeningen, affiches en documenten uit bedrijfsarchieven hangen hier een levendig beeld op de inrichting en de organisatie van restaurant te Antwerpen ten tijde van de Belle Epoque.

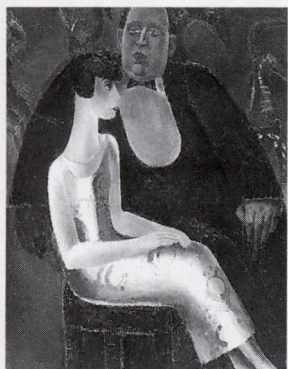

In het Museum Brouwershuis komt vanzelfsprekend het aspect bier aan bod. In dit ideale kader – het gebouw werd in 1553-1554 opgericht als een watergemaal voor de watervoorziening van de Antwerpse brouwerijen en herbergde vanaf 1581 de vergaderzaal van het Antwerpse brouwersambacht – wordt de Antwerpse bierproductie vroeger en nu bevattelijk toegelicht.

In het raam van de manifestatie 'Europa aan tafel' wordt een rijk geïllustreerde catalogus uitgegeven. Twintig specialisten behandelen thema's als tafelmanieren en tafeltgerei, wijnhandel en -verbruik in het Antwerpen van de zestiende eeuw, de handel in koloniale waren, enzomeer. Alle tentoongestelde voorwerpen worden beschreven en in hun context geplaatst. Maar ook proeven van de Antwerpse tafel kan! In de Handelsbeurs zorgen de Horeca-Antwerpen, de vakverenigingen en de gespecialiseerde vakscholen voor demonstraties m.b.t. de bereiding van culinaire specialiteiten. Bovendien wordt op de bovenverdieping een restaurant ingericht waar Antwerpse chefs afwisselende menu's zullen serveren. Smakelijk!

'Europa aan tafel', 25 september tot 31 december.
 Handelsbeurs (Twaalfmaandenstraat, zijstraat Meir), Museum Plantin Moretus en Stedelijk Prentenkabinet (Vrijdagmarkt 22-23), Volkskundemuseum (Gildekammersstraat 2-6), Museum Brouwershuis (Adriaan Brouwersstraat 20).
 Gesloten op maandag (behalve Handelsbeurs), 1 en 2 nov. en 25 en 26 dec.

Koninklijk Museum voor Schone Kunsten, Antwerpen
"In depot - Uit depot". Kunst uit de 19de en 20ste eeuw uit eigen verzameling
 tot 30 jan. 1994

De tijdelijke tentoonstelling "In depot - Uit depot" beklemtoont het historische karakter van een unieke verzameling van 19de en 20ste eeuwse kunst die "Uit het depot" wordt gehaald. Het "In depot" nemen, bewaren en conserveren, is uiteraard de bestaansreden van een museum. Na 1945 verwees het modernisme de vroeger zo gevierde "academische" kunst definitief naar de reserves. Toch zijn deze werken de kern van de verzameling van het Antwerpse museum. Vandaag worden die werken "Uit depot" gehaald. Onder de schilderingen van dit internationaal virtuoos kunstenaarsgezelschap zijn staaltjes van compositorische scenografie en ongeziene profane ernst. Dat werk werd vroeger systematisch aangekocht op de driejaarlijkse tentoonstellingen en salons. In de mate van het mogelijke werd na de jaren 1945 getracht de hiaten in de historisch gegroeide verzameling op te vullen en de collectie met enkele grote buitenlandse namen op te frissen: Van Gogh, Toorop, Modigliani, Zadkine en Grosz. Koninklijk Museum voor Schone Kunsten, Leopold de Waelplaats, 2000 Antwerpen
 Open: alle dagen 10.00 u.-17.00 u.; woe. tot 21 u.; maandag, 25 dec. en 1 jan. gesloten
 Toegang: 100,- fr., 80,- fr. voor CJP, studenten, + 65+ en groepen; 50,- fr. voor scholen; gratis tot 12 jaar
 Info: 03/238.78.09

Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen (MuHKA)
"I AM YOU". Kunstenaars tegen geweld
 tot 31 dec.

Tot het einde van het jaar presenteert het MuHKA "I AM YOU", een actie van kunstenaars tegen geweld. "I AM YOU" is bedoeld als campagne tegen het alras voortschrijdende racisme. Affiches en een dertigtal monumentale reclamepanelen zijn verspreid over de Antwerpse agglomeratie. Met de afbeeldingen rond de thema's tolerantie en discriminatie wil men het publiek confronteren met racisme en sensibiliseren tot verdraagzaamheid. De organisatie is er van overtuigd dat kunst iets kan doen aan de rassenhaat en de onverdraagzaamheid tussen mensen. Onder de Belgische artiesten die meewerkten aan dit project vinden we o.m. Daniël Dewaele, Marie Jo Lafontaine en Ben Vautier. Deze actie wordt gelijktijdig uitgevoerd in München en Odessa. De Duitse kunstenaars zijn o.a. Ulrich Meister, Ulrike Rosenbach en Katharina Sieverding. Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen, Leuvenstraat 32, 2000 Antwerpen, 03/238.59.60

Provinciaal Diamantmuseum, Antwerpen
Diademen en Haartooijuwelen
 tot 31 dec.

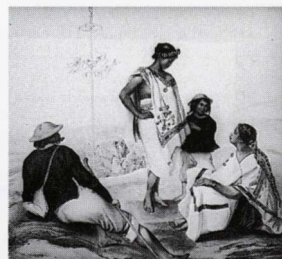
Bescheiden, maar schitterend, is de tentoonstelling "Diademen en Haartooijuwelen". Studenten en leerkrachten van de Antwerpse Academie en het Nationaal Hoger Instituut voor Schone Kunsten, van het Technicum en van het Sint-Lucas paviljoen, alsook een aantal gevestigde juwelendesigners ontworpen deze unieke collectie hedendaagse diantjuwelen. Provinciaal Diamantmuseum, Lange Herentalsestraat 31-33, 2000 Antwerpen, 03/231.86.45
 Toegang: gratis

Bibliotheca Wittockiana, Brussel
Vier eeuwen boekbanden in België van 1500 tot 1900
Serge Anton. Sporen van het Boek
 tot 18 dec.

186 Boekbanden van Belgische herkomst worden tentoongesteld ter gelegenheid van de 15de verjaardag van de boekhandel "Eric Speeckaert". Zijn verzameling bevat vele zeldzame exemplaren vanaf de 16de tot de 19de eeuw. Sommige boekbanden zijn voorzien van het blazoen van beroemde bibliofielen uit de Nederlanden: Aartshertogin Isabella, de prinsbisschop van Luik Jozef-Clemens van Beieren, de hertogen van Arenberg en de gouverneur-generaal Karel van Lorraine. Uit de 18de eeuw stamt een belangrijke verzameling van 27 Luikse kalenderomslagen, uitgevoerd in marokijnleer (geiteleer uit Marokko) of geborduurd met gouddraad en verlucht met miniaturen op "Etrennes mignonnes". Uit het midden van vorige eeuw bezit Speeckaert twee waardevolle exemplaren, ze werden besteld door burggraaf Jean-Baptiste-Théodore de Jonghe en in het atelier van Pierre-Comeille en Josse Schavye vervaardigd.

Daarnaast is er een tentoonstelling van een twintigtal gesigneerde en genummerde foto's van Serge Anton. Zijn fotografisch Œuvre is uiterst zeldzaam. Serge Anton legde zich toe op het fotograferen van boeken. Technische beheersing van het fotografisch medium wordt gecombineerd met een esthetische benadering van alle mogelijke aspecten van het boek. Bibliotheca Wittockiana, Bemelstraat 21, 1150 Brussel, 02/770.53.33
 Open: van di. tot zat. van 10 tot 17 u.
 Toegang: 100,- fr.; 50,- fr. voor groepen en studenten; gratis voor vrienden van de Wittockiana
 Catalogus: 1500,- fr.; 1350,- fr. voor vrienden van de Wittockiana

Galerij ASLK, Brussel
Europalia Mexico: Mexicaanse Klederdracht
 tot 12 dec.

De Mexicaanse klederdracht wordt gekenmerkt door haar felle, levendige kleuren, haar verscheidenheid en multiplicité. Hoe de Mexicaanse klederdracht evolueerde, illustreert de prachtige collectie klederen en accessoires uit het 'Museo de Indumentaria Mexicana'. Aan de hand van boeken en foto's wordt de klederdracht in haar oorspronkelijke context en tijdskader geplaatst. Zo zien we dat de ontwikkeling van de klederdracht werd bepaald door de streek, de minachting voor de Indianen, het klimaat, de oorlogen, de technische innovaties van de Spaanse conquistadores en de westerse godsdienst. Galerij ASLK, Kreupelenstraat 12, 1000 Brussel
 Info: 02/507.85.94

KB-Galerij, Brussel
Grafieten van Zapoteken en Mixteken
 tot 12 dec.

De Zapoteken en de Mixteken waren vóór de komst der Spanjaarden bloeiende culturen in het gebied van de huidige staat Oaxaca, in het zuiden van Mexico. De Zapoteekse cultuur, met als centrum Monte Albán, beleefde haar hoogtepunt tussen

400 en 600 na Chr. De Mixteken-beschaving kwam tot bloei vanaf 1100 tot 1500 na Chr. Het zijn vooral de prachtige grafieten die getuigen van het artistieke talent van de Zapoteken en de Mixteken: kleine sculpturen en sieraden van jadesteent, gouden ringen en lippluggen, fascinerende maskers en schilden met ingewerkt mozaïekwerk van turkoois, malachiet, obsidiaan en parelmoer. KB-Galerij, Grote Markt 19, 1000 Brussel
 Toegang: gratis en alle dagen van 11 tot 18 u., maandag gesloten
 Info: 02/517.56.71

Japanse Toren, Laken
Samurai of De Magie van Japanse Wapens en Wapenrustingen
 tot 27 feb. 1994

De meest fascinerende getuigenissen van de Samurai, of de Japanse krijgersklasse, zijn zeker hun wapens en wapenrustingen. Oorspronkelijk waren de Samurai grootgrondbezitters die hun land rechtmatig met hand en tand verdedigden. Na de restauratie van de keizerlijke macht in 1868, de hervorming van het leger, naar het westerse model, in 1873, en het aldus verdwijnen van de Samurai, kwam een deel van de prachtige wapens en wapenrustingen in Europese verzamelingen terecht. De tentoonstelling is in twee periodes (tot 24 okt. en van 29 okt. tot 27 feb. 1994) opgedeeld, gezien het grote aantal voorwerpen en de grote diversiteit ervan. Japanse Toren, Van Praetlaan 44, 1020 Brussel
 Open: dagelijks van 10.00-17.00
 Gesloten op maandag en feestdagen
 Toegang: 80,- BF; 50,- BF
 Info: 02/741.72.14

**Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis, Etterbeek
Maya - Metropolen**
tot 24 dec.

De Maya's leefden in afzonderlijke metropolen over een zeer uitgestrekt gebied dat het huidige Honduras, Guatemala, Belize en het oostelijk deel van Mexico omvat. De tentoonstelling focust op de fabelachtige stadstaten zoals Uxmal, Chichen Itza, Yaxchilan en Copan. De kunstwerken, – ceramiek, sieraden, codices en andere sculpturen –, die tentoongesteld zijn, dateren van 200 tot 900 na Chr. en komen rechtstreeks uit de verscheidene sites, of uit de museumcollecties van Mexico, Honduras en Guatemala. Aan de hand van meer dan 200 objecten wordt een geografisch én chronologisch overzicht geboden van de Mayacultuur. Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis, Jubelpark 10, 1040 Brussel
Open: alle dagen 10.00 u.-17.00 u.; woe. tot 22.00 u.; gesloten op maandag
Info: 02/741.72.11 of 02/507.85.94

Op vertoon van uw O.K.V.- museumkaart '93 krijgt u een reductie op de toegangsprijs

**Museum voor het Kostuum en de Kant van de Stad Brussel
Kostbare Sjaals, Kasjmier en Kant**
verlengd tot 31 dec.

Het museum bezit een opmerkelijke collectie kostbare kasjmiersjaals die voor het eerst tentoongesteld wordt samen met de verzameling grote kanten sjaals. De kasjmierweefsels werden door de Engelse en Franse kolonistoren in India ontdekt en kenden tussen 1800 en 1870 een enorm succes in Europa. De kasjmiersjaal is geweven van het zachtste dons van wilde geiten uit het Himalayagebied. De weving ervan was zo fijn dat ze bijna niet geëvenaard kon worden door de Europese imitators. De kasjmiersjaal was in de 19de eeuw een absolute 'must' voor de modebewuste dame. Eens de sjaal in de mode kwam, werden er ook grote met bloemen versierde puntsjaals van Brusselse kant, gaaskant en zwarte Chantilly-kant vervaardigd.

Museum voor het Kostuum en de Kant van de Stad Brussel, Violetstraat 6, 1000 Brussel
Info: 02/512.77.09
Open: wekdagen van 10.00-12.30 en van 13.30-17.00 u., vanaf 1 okt. open tot 16.00 u.
Weekend van 14.00-16.30 u.
Toegang: 80,-, 50,- BF

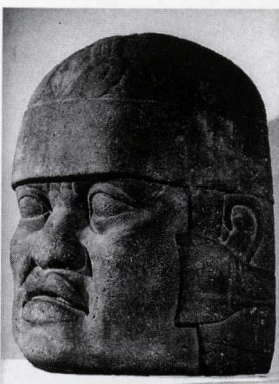
**Nationale Bank van België, Brussel
Europalia Mexico 1993: Van Cacaoboon tot Nuevo Peso. De numismatiek in Mexico**
tot 19 dec.

In de precolumbiaanse tijd werd volop ruilhandel gedreven. Cacaobonen geldden tot in de 20ste eeuw als volwaardig betaalmiddel, de Spaanse kroniekschrijvers noteerden verwonderd daarover: "Hier groeit het geld aan de bomen". Pas met de kolonisatie ontstond de nood aan een geregelde muntslag. De eerste Casa de Moneda (Munt) werd opgericht in 1535. De voorraden edelmateriaal lagen als het ware voor het grijpen. In een eerste fase werden talloze precolumbiaanse voorwerpen en sieraden uit goud en zilver hersmolten. In een tweede fase werd de rijke ondergrond van Midden-Amerika ontgonnen. De inheemse Indianen werden als – goedkope – werkkrachten ingezet. Van de 16de tot de 19de eeuw kende de Mexicaanse munt een wereldwijde verspreiding onder verschillende vormen, zoals het stuk van acht realen, de "reales de a ocho" en de "pillar dollar" of zogenaamde "zuilendaalder". Pas in de 20ste eeuw kwam er eenvormigheid met de Nuevo Peso. Deze munt is nog steeds in omloop en heeft sinds 1993 een nieuw uitzicht, de Nuevo Peso Mexicano. De fraaiste Mexicaanse munten, bijljetten en penningen, van de Conquista tot vandaag zijn tentoongesteld. Nationale Bank van België, Wilde Woudstraat 9, 1000 Brussel

**Paleis voor Schone Kunsten, Brussel
Europalia Mexico: De Arend en de Zon. 3000 jaar Mexicaanse kunst**
tot 19 dec.

Deze centrale tentoonstelling van het Europalia Mexico-festival overschouwt de Mexicaanse kunstproductie vanaf de 'moedercultuur' der Olmeken (1200-600 vóór Chr.) tot aan de moderne meesters van de 20ste eeuw. De Azteken stichtten in 1325 na Chr. de hoofdstad van hun uitgebreide rijk: Tenochtitlán, op de plaats van de huidige Mexicaanse hoofdstad. Een arend, symbool van de zon, met een slang tussen de klauwen zou daar neergestreken zijn ten teken dat daar de stad moest gesticht worden. Met de Spaanse kolonisatie merken we in de Mexicaanse kunst een vruchtbare samenwerking tussen precolumbiaanse en christelijke symboliek en vormentaal. Mexico is vanaf 1821 onafhankelijk. Ook in Mexico evolueert de schilderkunst van een strak academisme naar een vrije individualistische kunst. Typisch is het politiek geëngageerde muralisme. Ook is er werk te zien van een aantal belangrijke Mexicaanse fotografen. Paleis voor Schone Kunsten, Ravensteinstraat 23, 1000 Brussel
Open: dagelijks van 10 tot 17.45 u., gesloten op maandag
Toegang: 250,- fr.; 200,- fr. voor groepen en 65+ en gezinnen; 150,- fr. voor studenten; 80,- fr. voor scholen, –18
Voor geleide bezoeken, info: Educatieve Dienst: 02/507.84.68 of 507.84.69
Algemene info: 02/507.84.80

Op vertoon van uw O.K.V.- museumkaart '93 krijgt u een reductie op de toegangsprijs

**Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België, Museum voor Oude Kunst, Brussel
Les XX - La Libre Esthétique. Honderd jaar later**
26 nov.-27 feb. 1994

Op 28 oktober 1883 plaatsden de kunstenaars Vogels, Ensor, Khnopff, Van Rysselberghe, Pantazis, Du Bois e.a. hun handtekening op een blad papier, waarmee ze de basis legden voor wat op 4 januari 1884 officieel de kring van *Les Vingt* zou worden. Advokaat Octave Maus was de secretaris-bezieler van deze vooruitstrevende kunstenaarsgroep. Tot 1893 werd *Les Vingt* bijgestaan, verdedigd en aangemoedigd door het tijdschrift *L'Art Moderne*. Van 1894 tot 1914 stond het tijdschrift *La Libre Esthétique* achter hun principes. De kunstenaarskring *Les Vingt* bracht vele buitenlandse kunstenaars naar België: Van Gogh, Toulouse-Lautrec, Seurat, Signac, Gauguin, Pissarro e.a. Deze contacten betekenden een levenskrachtige injectie voor de Belgische kunstenaars. Zo zal Théo Van Rysselberghe het pointillisme van Seurat leren kennen, een kunststrekking waarvan hij de belangrijkste vertegenwoordiger is geworden in België. De hulptentoonstelling, 100 jaar na de feiten, brengt alle werken die ooit bij *Les Vingt* of *La Libre Esthétique* getoond werden weer te samen. Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België, Museum voor Oude Kunst, Brussel, 02/508.32.11
Open: dagelijks van 10 tot 17 u., maandag 25 dec. en 1 jan. gesloten

**Gent
Bijloekmuseum, Gent
'Een trekschuit voor koningen, de bargie tussen Gent en Brugge'**
tot 31 december

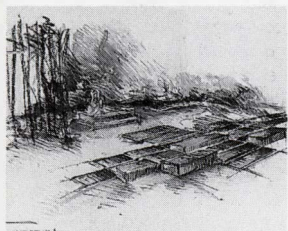
Vanaf de 17de eeuw veroorzaakte de opkomst van de barge of trekschuit een ware omwenteling in het passagiersvervoer in de Nederlanden. Klokvast verbindingen, een hoge graad van veiligheid en de toenmalige bijzonder oncomfortabele landwegen maakten de trekvaart tot hét transportmiddel bij uitstiek in de 17de en 18de eeuw. Diverse iconografische bronnen, authentieke gebruiksvoorwerpen in een gereconstrueerd scheepsinterieur en documenten belichten uitvoering het maritieme, sociale en economische belang van de trekvaart tussen Gent en Brugge. Centraal in de tentoonstelling staat het scheepsmodel van de barge die de Staten van Vlaanderen lieten vervaardigen in 1786. De luxe en goede service aan boord van deze trekschuiten waren befaamd tot ver buiten onze contreien. Ter gelegenheid van deze tentoonstelling verschijnt een wetenschappelijke, rijk geïllustreerde brochure. Bijloekmuseum, Godshuizenlaan 2, Gent
Open elke dag van 9.30 tot 17 u., gesloten op maandag.
Info: 09/225.11.06

**Centrum voor Kunst en Cultuur - St.-Pietersabdij, Gent
"Transfer Brüssel-Düsseldorf"**
tot 20 dec.

Dertien Westfaalse en veertien Belgische kunstenaars nemen deel aan het project "Transfer". Tijdens de maanden september en oktober van vorig jaar leefden en werkten de Duitse kunstenaars in België, de Belgische kunstenaars gingen op hun beurt in maart en april van dit jaar naar de Duitse steden Aachen, Bochum, Düsseldorf, Krefeld, Osnabrück, Recklinghausen en Wuppertal. De groepstentoonstelling "Transfer" vormt de afsluiting van dit uitwisselingsproject tussen jonge Duitse en Belgische kunstenaars. Onder de Belgische kunstenaars vinden we o.m. Alain Géronnez, Joëlle Tuerlinckx en Angel Vergara. Matthias Lanfer,

Gabriele Rothemann en Christian Sery komen uit Düsseldorf.
Centrum voor Kunst en Cultuur,
St.-Pietersabdij, Gent

Museum Arnold Vander Haeghen, Gent
"Bruges-la-Morte" op de Begijnendries te Gent
 24 dec.

Op het einde van de 19de eeuw nam de "Société des Artistes et Ecrivains français" het initiatief tot het oprichten van een monument voor Georges Rodenbach (1855-1898). George Minne ontwierp de monumentale sculptuur "Bruges-la-Morte", naar de gelijknamige roman die G. Rodenbach in 1892 schreef. De steden Brugge en Doornik (geboortestad van G. Rodenbach) weigerden het monument te plaatsen. In 1900 het monument opgericht in het Sint-Elisabethbegijnhof te Gent. Daarmee legde het stadsbestuur van Gent alle tegenkantingen van katholieken en flaminganten naast zich neer. Het Sint-Elisabethbegijnhof en haar omgeving is echter tussen 1900 en 1990 ontelbare keren verbouwd, veranderd, gewijzigd, vergroot en verkleind. Vandaar het succesvolle wedstrijdproject "Bruges-la-Morte", gesitueerd rond de dries met zijn Rodenbachmonument. Tot 24 december wordt dit project aan het publiek voorgesteld. De expositie omvat deze items: "Georges Rodenbach in Gent", "De roman Bruges-la-Morte", "De historiek van het Sint-Elisabethbegijnhof", "Sculpturen van Georges Minne" en de "Ideeënwedstrijd". Museum Arnold Vander Haeghen, Veldstraat 82, 9000 Gent, 09/225.79.37
 Open: dagelijks van 9.30-17 u.
 Gesloten op maandag
 Toegang: gratis
 Catalogus: 550,- fr.

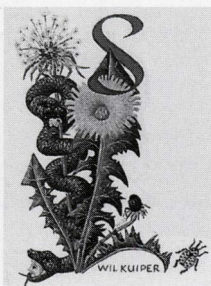
Museum voor Hedendaagse Kunst, Gent
Vierkant

18 december tot 13 februari

De tentoonstelling "Vierkant" toont werk van vijf internationale kunstenaars die hun oeuvre baseren op de relatie tussen woord en beeld, waarbij het verbale deel wordt van de visuele ervaring. Daardoor raakt ze meteen ook de cliché's van beeldvorming die in onze maatschappij gehanteerd worden. Deze problematiek is één van de belangrijkste ontwikkelingen die zich de laatste jaren voordoen in de hedendaagse kunst. Voor de jongste generatie van kunstenaars vormt ze een cruciale vraagstelling in hun positionering ten overstaan van een steeds meer gemediatiseerde werkelijkheid. De titel "Vierkant" moet gezien worden als een metafoor voor de zoveelste betekenissen buiten het vierkant als geometrische figuur. De vijf geselecteerde kunstenaars zijn Kate Burkhart (U.S.A.), Rodrigo Lopez Cuenca (Spanje), Jessica Diamond (U.S.A.), Elisabeth Ewart (Canada) en Anne-Mie Van Kerckhoven (België). Museum voor Hedendaagse Kunst, Citadelpark, Gent
 Gesloten op maandag en op 25, 26 december en op 1 en 2 januari 1994.
 Info: 09/221.17.03

Museum voor Volkskunde, Gent

Versierd. Verluchte initialen en manuscripten van Wil Kuiper
 tot 16 jan. 1994

De Amsterdamse kalligrafe Wil Kuiper (° 1951) streeft naar de perfecte harmonie tussen woord en beeld. Het verluchten van handschriften is een eeuwenoud specialisme, in de middeleeuwen uitgevoerd door monniken. Drie vakmensen werkten toen aan een manuscript: een kalligraaf, een

roodschrijver en een verluchter. Wil Kuiper verenigt de drie vaardigheden in één hand. Zij gebruikt gouache- en aquareltechnieken om gekalligrafeerde teksten en haar eigen gedichten te versieren. Museum voor Volkskunde, Kraanlei 65, 9000 Gent, 09/223.13.36
 Open: dagelijks van 10-12 u. en van 13.30-17 u.
 Maandag gesloten
 Toegang: 50 fr.; 30 fr. voor groepen min. 15 pers.

Universiteitsbibliotheek, Gent
"Versierd". Handschriften van de 9de tot de 16de eeuw
 tot 16 jan. 1994

Ter gelegenheid van de tentoonstelling "Versierd, verluchte initialen en manuscripten van Wil Kuiper", stelt de Universiteitsbibliotheek een selectie van nooit eerder getoonde schriftvoorbeelden van de 9de tot de 16de eeuw ten toon. Zij zijn afkomstig uit de verzameling fragmenten van de handschriftencollectie van de Universiteitsbibliotheek (Hs. 2582). De fragmenten werden ooit gebruikt ter versteviging of bekleding van boekbinden, of voor het inbinden van archiefregisters. Ze stammen uit bijbels, liturgie- en koorboeken. De tentoongestelde stukken werden uitgekozen om het Karolingisch, Gotisch of Humanistisch schrift en hun prachtige initialen. Universiteitsbibliotheek, J. Plateaustraat, 9000 Gent
 Open: dagelijks van 10-12 u. en van 13.30-17 u.
 Maandag gesloten
 Toegang: 50 fr.; 30 fr. voor groepen min. 15 pers.

Museum voor Industriële Archeologie en Textiel, Gent
Koffie en Tabak
 tot 31 dec.

De tentoonstelling evoceert enerzijds een koffiebrandenij, anderzijds een sigarenfabriek. De tabak, *Nicotiana tabacum*, komt oorspronkelijk uit Zuid-Amerika en werd door de Spaanse kolonisatoren overgebracht naar Europa. Het duurde echter tot de 19de eeuw voor het gebruik van tabak doorgedrongen was tot de grote volksmassa's. Hetzelfde geldt voor de koffie,

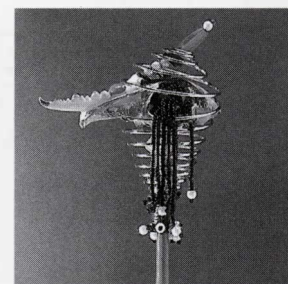
Coffea, oorspronkelijk uit Arabië en in de 16de eeuw in Europa geïntroduceerd. Dankzij machines en voorwerpen geschenken door de koffiebrandenij Antverpia (Sint-Amandsberg) en door de sigarenfabriek Vivalo (Ninove), kon het museum deze tentoonstelling zo levendig en realistisch opstellen. Aan de hand van educatieve panelen wordt ingegaan op de koffiecultuur en de tabaksindustrie. Museum voor Industriële Archeologie en Textiel, Oudevest 18, Gent
 Open: 9.30-17.00 u., maandag gesloten
 Toegang: gratis
 Info: 09/223.59.69

Stedelijk Museum Stellingwerff-Waerdenhof, Hasselt
Met Le Loup op Reis. Limburg door een 18de eeuwse bril bekeken
 tot 19 dec.

Remacle Le Loup (° 1708 of 1711 - † 1746 of 1749), een kunstenaar uit Spa, reisde in de achttiende eeuw door het toenmalige prinsbisdom Luik, waartoe ook het huidige Limburg behoorde. Op zijn reis was hij op zoek naar zichten op abdijen, kloosters, kerken en kastelen. Een gedeelte van de zichten en ontwerpen die hij tekende, zijn later verschenen als gravures in het vijfdelig boekwerk *Les Délices du Pays de Liège* door Pierre Lambert de Saumery en vanaf 1738 tot 1744 uitgegeven bij de Luikenaar Evrard Kints. De begeleidende catalogus behandelt de geschiedkundige context van de tekenaar Le Loup, de uitgever Kints en de auteur de Saumery. Alle tentoongestelde zichten zijn in de catalogus gereproduceerd en voorzien van een historische situering door ter zake bevoegde historici.

Stedelijk Museum Stellingwerff-Waerdenhof, Maastrichterstraat 85, 3500 Hasselt, 011/24.10.70
 Open: dagelijks van 10 tot 17 u., weekend van 14 tot 18 u.
 Gesloten op maandag
 Toegang: 60,- fr.; 40,- fr. voor C.J.P., -16, +65 en groepen; gratis voor Vrienden Stedelijk Musea, -12 en inwoners van Hasselt
 Voor rondleidingen info: 011/25.95.43
 Catalogus: 480,- BF

Dommelhof, Provinciaal Instituut voor Cultuur en Sport, Neerpelt
De Tooi als Sieraad
 tot 19 dec.

"De Tooi als Sieraad" is een expositie georganiseerd door het World Crafts Council - Belgique Francophone (WCC-BF), in samenwerking met het Dommelhof. Het doel van de organisatie is jonge kunstenaars te promoten. Daarom neemt het WCC-BF deel aan internationale kunstmanifestaties en organiseert er ook. "De Tooi als Sieraad" is de leidraad voor een 40-tal internationale kunstenaars uit verschillende disciplines. De tooi wordt door hun opnieuw ingevoerd, uitgedacht en gecreëerd met een ongeziene rijkdom aan materialen: metaalsoorten, rubber, pluimen, leder, glas en hout. De tooi is als dusdanig niet steeds te herkennen, hij wordt een eigenaardige assemblage. Dommelhof, Provinciaal Instituut voor Cultuur en Sport, Toekomstlaan 5, 3910 Neerpelt, 011/64.27.05
 Open: werkdagen van 10-12 u. en van 14-17 u., zondag van 14-17 u. Zaterdag gesloten!

**Provinciaal Museum voor
Moderne Kunst, Oostende
Retrospectieve Henry-
Victor Wolvens**
18 dec. - 7 maart

Terecht werd hij de sterkste colorist van zijn generatie genoemd. Hij pleegde met de verfmatie te 'metselen', en creëerde aldus een eigen stijl vol vitalisme: Henri-Victor Wolvens (1896-1977). Schilderen betekende voor hem geen gevoelsontlading maar eerder een registratie van kleur(licht) en materie. Hem was het te doen om de poëtische ontroering in de dingen zelf die hij soms door een exuberantie in kleur en techniek bereikte. Van de expressionisten - Pemeke beschouwde hem als de enige voortzetter van het expressionisme! - leerde hij hoe verf en kleur te benutten, daarbij weliswaar op een eerder intieme wijze de juiste weergave van de dingen nastrevend. Provinciaal Museum voor Moderne Kunst, Romestraat 11, 8400 Oostende, 059/50.81.18 of 059/50.19.79.

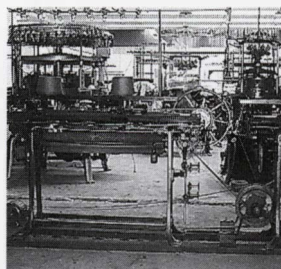
**Provinciaal Museum voor
Moderne Kunst, Oostende
Bert De Beul en Siegfried
De Buck**
tot 7 maart 1994

De schilder Bert De Beul (° 1961) gelooft niet in de mogelijkheid om de werkelijkheid met een onbevooroordeelde blik te registreren. Het "zien" is immers "versluisd" door ervaringen en herinneringen. Het werk van Bert De Beul is dan ook eerder een interpretatie van de werkelijkheid. Zijn landschappen zijn desolaat, zijn geschilderde gebouwen zielloos en zijn figuren hebben geen gezicht. De figuren staan symbool voor vervreemding en anonimiteit.

Siegfried De Buck (° 1949) is juweldesigner en zilversmid. Hij is een zeer veelzijdige juweelkunstenaar, die graag experimenteert met andere materialen dan de klassieke edele metalen: transparant en kleurloos plexiglas, rubber en olifantenhaar. Hij kiest het materiaal in functie van het concept. Goud gebruikt

hij niet om de kostbaarheid, maar om de specifieke eigenschappen van dit edelmateriaal. Tegenwoordig profileert Siegfried De Buck zich meer als zilversmid en ontwerpt en creëert sculpturale juweel-objecten. Provinciaal Museum voor Moderne Kunst, Romestraat 11, 8400 Oostende, 059/50.81.18 of 059/50.19.79

**Stedelijk Museum,
Zwijgershoek, Sint-Niklaas
Breigoedmuseum**
tot 9 januari 1994

De breigoednijverheid is voor de stad Sint-Niklaas steeds een zeer belangrijke factor van welstand en economische groei geweest. Om het industrieel-archeologisch patrimonium te bewaren, te bestuderen en te exposeren werd reeds een belangrijk aantal oude breimachines via schenking en aankoop verworven door het Stadsbestuur. In 1991 werd de v.z.w. Breigoedmuseum opgericht, met als voornaamste doel: de uitbouw van een volwaardige museumafdeling van de breigoednijverheid in het

Stedelijk Museum te Sint-Niklaas. In november en december 1993 stelt de v.z.w. Breigoedmuseum zich een eerste keer aan het brede publiek voor door middel van een tijdelijke tentoonstelling in de Zwijgershoekzaal van het Stedelijk Museum. Een aantal historische breigoedmachines, waaronder een exemplaar van de eerste breimachine ontworpen door William Lee, worden er getoond in hun historisch gereconstrueerde context. Met foto's, teksten en voorwerpen schetst de tentoonstelling een beeld van de geschiedenis van deze voor Sint-Niklaas zeer belangrijke sector.

Abonneer je **NU** op Ons Erfdeel

WIE ZICH NU ALS NIEUWE ABONNEE MELDT VOOR 1993,
ONTVANGT GRATIS ALS WELKOMSTGESCHENK:

VAN NU EN TOEN, STAALKAART VAN ARTIKELEN UIT ONS ERFDEEL

Een unieke bloemlezing van 360 bladzijden, met artikelen uit 32 jaargangen (1957-1989) van het algemeen-Nederlands cultureel tijdschrift Ons Erfdeel.

Uit deze periode is een keuze van veertig artikelen gemaakt. Deze hebben betrekking op een breed scala aan onderwerpen:

de kunsten, media, internationale culturele betrekkingen, geschiedenis, culturele samenwerking, taal- en cultuurpolitiek en diverse algemeen-maatschappelijke vraagstukken.

Daarmee geeft deze staalkaart een adequaat beeld van de veelzijdigheid van *Ons Erfdeel*, dat door zijn algemeen-Nederlands karakter en cultuurpolitiek engagement een eigen plaats verwierf in het culturele leven van Nederland en Vlaanderen.

Dit aanbod geldt uitsluitend voor nieuwe abonnees die het afgelopen jaar geen abonnee zijn geweest. Toezending van het geschenk gebeurt onmiddellijk na ontvangst van het abonnementsgeld.

Stuur de bon (of een kopie) naar:
Stichting Ons Erfdeel,
Murissonstraat 260, B-8931 Rekkem.

ONS ERFDEEL

JA, NOTEER MIJ ALS NIEUWE ABONNEE OP ONS ERFDEEL 1993:
Abonnementsprijs 1.800 BF voor 5 nummers (800 blz.)

NAAM: _____

STRAAT: _____

POSTCODE: _____ PLAATS: _____

☐ IK STORT HEDEN 1.800 BF OP POSTREKENING 000-0907100-53 VAN STICHTING ONS ERFDEEL

☐ IK BETAAL NA ONTVANGST VAN DE FACTUUR.

Datum: _____

Handtekening: _____

Aalbeke

C.C. Aalbeke, Krugerstraat 9
 □ tot 6 jan.: Frank Toussaint
 □ 8 jan. - 3 feb.: Marleen Peeters

Antwerpen

C.C. Luchtbal, Columbiestraat 110
 □ tot 4 jan.: Greet Verlinden
 □ 7 jan. - 1 feb.: Frank Balbao
 C.C. Bornem, St.-Amandsesteenweg 41
 □ tot 3 jan.: Luc Van Muylem
 □ 5 jan. - 31 jan.: Dany Lobe Elcker-ik

□ tot 31 dec.: B. Antkowiak
 □ 3 jan. - 31 jan.: Michel Stevens

Heist-op-den-Berg

C.C. Zwaneberg, Bergstraat
 □ tot 4 jan.: Roger Van Namen
 □ 7 jan. - 1 feb.: Greet Verlinden

Heusden-Zolder

C.C. Heusden-Zolder, Dekenstraat 40
 □ tot 5 jan.: Sylvie Verhaeghe
 □ 7 jan. - 2 feb.: Roger Van Namen

Hoeselt

C.C. Hoeselt, Europalaan 2
 □ tot 5 jan.: Marc Gomme
 □ 7 jan. - 2 feb.: Sylvie Verhaeghe

Knokke-Heist

C.C. Knokke-Heist, 050/61.37.61, Meerlaan 30A
 □ tot 6 jan.: Jean Alleyn
 □ 8 jan. - 3 feb.: Bob Van Den Bempt

Kortrijk

C.C. Kortrijk, St.-Maartenskerkhof 8
 □ tot 6 jan.: Marleen Peeters
 □ 8 jan. - 3 feb.: Janou Slegers

Marke

O.C. Marke, Hellestraat 6
 □ tot 6 jan.: Corneille Driezen
 □ 8 jan. - 3 feb.: Frank Toussaint

Menen

O.C. 't Ghelandt, Waalvest
 □ tot 6 jan.: Nadine Tasseel
 □ 8 jan. - 3 feb.: Corneille Driezen

Sint-Truiden

C.C. De Bogaard, Minderbroedersstraat 29
 □ tot 5 jan.: B. Van Den Bempt
 □ 7 jan. - 2 feb.: Marc Gomme

Strombeek-Bever

C.C. Strombeek-Bever, Gemeenteplein
 □ tot 3 jan.: Frank Balbao
 □ 5 jan. - 31 jan.: Luc Van Muylem

Tielt

C.C. Tielt, St.-Michielsstraat 9
 □ tot 6 jan.: Janou Slegers
 □ 8 jan. - 3 feb.: Jean Alleyn

Turnhout

C.C. Turnhout, Warandestr. 42
 □ tot 3 jan.: Dany Lobe
 □ 5 jan. - 31 jan.: B. Antkowiak

Wevelgem

O.C. Wevelgem, Iepenstraat 20
 □ tot 6 jan.: Dirk Willemen
 □ 8 jan. - 3 feb.: Nadine Tasseel

België

Provincie Antwerpen

Archief en Museum voor het

Vlaamse Cultuurleven
 03/232.55.80, Minderbroedersstraat 22
 □ tot 8 jan. 1994: Antwerpen geplakt. Affiches van Antwerpse drukkers en ontwerpers voor Wereldoorlog II (zie Tentoonstellingsnieuws)

Brouwershuis

03/232.65.11, Adriaen Brouwerstraat 20
 □ tot 31 dec.: Europa aan tafel (zie Tentoonstellingsnieuws)

Centrum 't Elzenveld

03/223.56.28, 't Elzenveld, Lange Gasthuisstraat 45
 □ 28 nov. - 19 dec.: De cultuur van de Abdij van Sankt-Gallen

□ 2 dec. - 16 jan. 1994: Confrontaties (zie Tentoonstellingsnieuws)
 □ tot 31 dec.: "De vergeten taal", iconografie der Middeleeuwen

E Artiste Preuve, grafiekgalerie

03/450.71.33 of 03/237.93.51, Oude Kerkstraat 64
 □ 3-19 dec.: Beniti Cornelis (B)

Etnografisch Museum

03/232.08.82, Suikerui 19
 □ tot 31 dec.: Het gelaat van de geesten. Maskers uit het Zairebekken (zie Tentoonstellingsnieuws)

Galerij Brabo

□ tot 23 dec.: "Colon". Koloniale gezien door Afrikanen

Galerie DB-S

□ tot 24 dec.: Europese Oefeningen, fototentoonstelling

Handelsbeurs

03/232.87.46
 □ tot 31 dec.: Europa aan tafel (zie Tentoonstellingsnieuws)

Hessenhuis

03/232.84.28, Falconrui 53
 □ tot 30 jan.: Russische avant-garde schilders 1900-1930 (zie Tentoonstellingsnieuws)

□ tot 30 jan. 1994: Gerrit Rietveld 1888-1964, een overzicht (zie Tentoonstellingsnieuws)

Jordaenshuis

03/232.84.28, Reyndersstraat 6
 □ tot 26 dec.: Bruneau en Koen Broucke (zie Tentoonstellingsnieuws)

KB-Toren

03/202.90.11, Eiermarkt 20
 □ tot 31 dec.: Technologie in de Kunst (zie Tentoonstellingsnieuws)

□ 13 dec. - 21 jan.: Het Hasseltse Modemuseum te gast

Koninklijk Academie voor Schone Kunsten

03/233.56.19, Mutsaertstraat 22
 □ tot 31 dec.: Kunst met Diamantinspiratie

Koninklijk Museum voor Schone Kunsten

03/238.78.09, Leopold de Waelplaats 1-9
 □ tot 7 jan. 1994: Moderne Kunst (19de en 20ste eeuw) uit de verzameling van het Museum

□ tot 30 jan. 1994: "In depot - Uit depot", kunst uit de 19de en de 20ste eeuw uit de collectie van het KMSK (zie Tentoonstellingsnieuws)

Koninklijk Paleis

03/226.93.00, Meir 50
 □ tot 5 dec.: Eric de Kuyper en zijn "Theatrum Opticum". Videokunst

Cultureel Centrum Luchtbal

03/542.49.40, Columbiestraat 110, Antwerpen 3
 □ tot 19 dec.: Raggas. Recent geschilderde doeken, reliëfs en beeldhouwwerken

I.C.C.

03/226.03.06, Meir 50
 □ tot 12 dec.: Dossier Antwerpen - Club Moral, Ruimte Morguen en Parbleu

Museum Mayer van den Bergh

03/232.42.37, Lange Gasthuisstraat 19
 □ tot 31 dec.: De Triomf van de Dood (1626) van Pieter Brueghel de Jonge (zie Tentoonstellingsnieuws)

Museum Plantin Moretus en Stedelijk Prentenkabinet

03/233.02.94, Vrijdagmarkt 22
 □ tot 31 dec.: De vergeten taal. Het wereldbeeld van Bosch, Brueghel en Dürer

Museum Vleeshuis

03/233.64.04, Vleeshouwersstraat 38-40
 □ tot 31 dec.: Oude Antwerpse Stadsgezichten (zie Tentoonstellingsnieuws)

Museum voor Hedendaagse Kunst Antwerpen

03/238.59.60, Leuvenstraat 32
 □ 11 dec. - 30 jan. 1994: Denkbeeld en werkelijkheid. Zes kunstenaars uit Antwerpen: Bert De Beul, Denmark, Jan Fabre, Philip Huyghe, Mark Luyten en Ludwig Vandevelde

Nationaal Scheepvaartmuseum

03/232.08.50, Steenplein 1
 □ tot 31 dec.: Scheve Schepen. De vormenrijkdom van de

Chinese scheepsbouw (zie Tentoonstellingsnieuws)

Observatorium Open Stad

Info: Antwerpen 93

03/226.93.00

Provinciaal Diamantmuseum

03/231.86.45, Lange Herentalsestraat 31-33
 □ tot 31 dec.: Diademen en haartooijuwelen (zie Tentoonstellingsnieuws)

Prov. Museum voor Fotografie

03/216.22.11, Waalse Kaai 47
 □ tot 5 dec.: Kleuren maken de foto: multicultureel foto-atelier (zie Tentoonstellingsnieuws)

Provinciaal Museum voor Kunstambachten Sterckshof - Zilvercentrum

03/324.02.07 / 03/324.71.76, Hoofvunderlei 160, 2100 Antwerpen
 □ het museum is gesloten tot begin mei 1994.

Stadsbibliotheek

03/233.97.12, Hendrik Conscienceplein 4
 □ tot dec.: Westerse drukken uit St.-Petersburg

Stedelijk Prentenkabinet

03/233.02.94, Vrijdagmarkt 22
 □ tot 31 dec.: Europa aan tafel (zie Tentoonstellingsnieuws)

UFSIA

03/220.44.37, Prinsstraat 13
 □ tot 13 dec.: Installaciones, environments van de Mexicaanse beeldhouwster Helen Escobedo

Volkskundemuseum

03/220.86.53, Gildekamerstraat 2-6
 □ tot 31 dec.: Europa aan tafel (zie Tentoonstellingsnieuws)

Zoo-museum

03/231.16.40, Koningin Astridplein 26
 □ 1-12 dec.: Dierentema's

Berchem

C.C. Berchem, 03/239.59.08
 □ 27 nov.-22 dec.: "Paradise Regained?", met James Lee Byars (NY), Hugo De Leener (B), Robert Garcet (D), Anne-mie Van Kerckhoven (B) en Hans Lemmen (B)

Edegem

Gemeentelijk Kunstcentrum, Huis Hellemans
 03/457.22.44, Strijdersstraat 14, 2650 Edegem

□ 27 nov. - 19 dec.: Jeannine Van Dume en Roland Coene

Geel

Kunstencentrum De Slijperij
 014/58.27.51 Doelenstraat 41
 □ tot 19 dec.: Jef Gysen, schilderijen

□ 8 jan. - 30 jan.: Hilde Keunen, schilderijen

□ 12 feb.- 6 maa.: Philip Vanhoof, recent werk

Mechelen

Speelgoedmuseum

015/55.70.75, Nekkerspoel 21

□ tot 13 maart 1994: Blikken speelgoed uit Spanje (Paya)

Sint-Niklaas

Stedelijk Museum Zwijgershoek
 03/777.29.42, Regentiestraat 61-63

□ 27 nov. - 9 jan. 1994: Een sociaal-historische schets van de breigoedindustrie te Sint-Niklaas

□ jan. - feb. 1994: Het keramisch Œuvre van Achiel Pauwels

Provincie Brabant

Brussel

Europalia 93, de XIIdde Kunst-en Cultuurbiënnale, is gewijd aan México. Het Festival loopt van 23 september tot 19 december. Europalia México tracht een zo volledig mogelijk beeld van alle artistieke disciplines in dit land te geven: plastische kunsten, muziek, literatuur, dans, theater en film. México bezit een ongemeen rijke artistieke traditie en dat is te ontdekken dankzij de tentoonstellingen in Brussel, Gent, Brugge, Hasselt, Oostende, Namen, Luik en in Nederland. Het programmaboekje Europalia 93 México is gratis verkrijgbaar bij Europalia, Koningsstraat 10 te 1000 Brussel en bij de agentschappen van de banken, partners van Europalia (BBL, ASLK, Generale Bank en de KB), bij de verkooppunten van de Nationale Loterij en bij Belgacom. De NMBS biedt interessante trein- en ingangstickets aan. Met de Expocard Europalia 93 México (650,- BF) kan de bezoeker 4 tentoonstellingen bezoeken tegen een gunstig tarief. Op vertoon van deze Expocard geniet men van 10 % korting op alle catalogi van de exposities. Europalia-infolijn: 02/507.85.94

Bibliotheca Wittcockiana

02/770.53.33, Bemelstraat 21-23,
1150 Brussel

□ tot 18 dec.: Vier eeuwen
boekbinderij in België van 1500
tot 1900 (zie

Tentoonstellingsnieuws)

□ tot 18 dec.: Sporen van het
Boek. Tentoonstelling van een
tuintigtal gesignde en
genummerde foto's van Serge
Anton (zie Tentoonstellings-
nieuws)

Centre d'Art Contemporain

02/735.66.49 Nerviërsaan 63

□ tot 18 dec.: Stefan De Jaeger

**Espace Photographique
Contretype**

02/538.42.20, Verbindingslaan 1,
1060 Sint-Gillis

□ tot 19 dec.: Ralph Eugene
Meatyard

Galerij ASLK

Kreupelenstraat 12, 1000 Brussel

□ tot 12 dec.: Europalia Mexico:
Mexicaanse Klederdracht (zie
Tentoonstellingsnieuws)

Galerij van het

Gemeentekrediet

02/222.45.05, Passage 44

□ tot 16 jan. 1994: "China op
waaiers" - Sierkunst op
waaiersbladen van de Ming tot

heden, verzameling van het
Museum van Nanking

Japanse Toren

02/268.16.08, Van Praetlaan 44,
1020 Brussel

□ tot 27 febr. '94: Samurai. De
magie van Japanse Wapens en
Wapenrustingen (zie
Tentoonstellingsnieuws)

KB-Galerij

02/517.56.72, Grote Markt 19,
1000 Brussel

□ tot 12 dec.: Europalia 93:
Grafteken van Zapoteken en
Mixteken (zie
Tentoonstellingsnieuws)

**Koninklijke Musea voor Kunst
en Geschiedenis**

02/741.72.11, Jubelpark 10, 1040
Brussel

□ tot 24 dec.: Europalia Mexico:
Maya-Metropolen (zie
Tentoonstellingsnieuws)

□ tot 24 dec.:
Fototentoonstelling over de
Belgische archeologen in Mexico

**Koninklijke Musea voor Schone
Kunsten van België, afdeling
Oude Kunst**

02/508.32.11, Regentschapsstraat
3, 1000 Brussel

□ 26 nov. - 27 feb. 1994: De
kunstenaarskring van "Les XX"

of "La Libre Esthétique".

Honderd jaar later (zie
Tentoonstellingsnieuws)

**Koninklijk Museum voor
Midden-Afrika**

02/769.52.11, Leuvense
steenweg 13, 3080 Tervuren

□ tot 18 nov.: Toeareg 1:
fototentoonstelling

□ tot maart 1994: Toeareg 2:

etnografische tentoonstelling

Museum van Elsene

Jean Van Volsemstraat 71, 1050
Brussel

□ tot 12 dec.: Beeldhouwwerk
van Philippe Vindal

□ tot 12 dec.: Van Giorgione tot
Tiepolo: Italiaanse tekeningen

van de vijftiende tot de
achttiende eeuw

Het Museum voor Blinden

02/741.72.11, Jubelpark 10, 1040
Brussel, ingang Nerviërsaan

□ tot 20 mei 1994: De Samen
(Lappen), autochtonen uit
Fennoscandia (zie
Tentoonstellingsnieuws)

**Museum voor het Kostuum en
de Kant**
02/512.77.09, Violetstraat 6

□ tot 31 dec.: Kostbare sjaals,
kasmier en kant (zie
Tentoonstellingsnieuws)

Nationale Bank van België

Wilde Woudstraat 9

□ tot 19 dec.: Europalia Mexico:

Van Cacaofoon tot Nuevo Peso.

De numismatiek in Mexico (zie
Tentoonstellingsnieuws)

**Paleis voor Schone Kunsten
(hall)**

02/507.84.66, Ravensteinstraat

23-Koningsstraat 10

□ tot 19 dec.: Europalia Mexico:

De Arend en de Zon (zie

Tentoonstellingsnieuws)

VUB - Galery'

02/641.23.25, Gebouw Y',

Pleinlaan 2, 1050 Brussel

□ tot 23 dec.: 'Mexico... Anders'
(Centrale Bibliotheek)

□ 8 dec. - 8 jan.: Jo Voets, 30
vluchtige ontmoetingen op de
stoepen (Galery' en KK)

□ 12 jan. - 10 feb.: Eli Peeters -
Brussel en zijn mensen (foto's)

Hoegaarden

Bier- en Streekmuseum

't Nieuwhuys

016-76.62.94, Ernest Ourystraat
2-4

□ tot 1 maart 1994: België
Bierland

Leuven

ABB-galerij

Hoekgebouw Diestsevest-

Diestsestraat

□ tot 17 dec.: Cyr Frimout

Neder-over-Heembeek

C.C. Oude Sint-Nikolaaskerk

□ tot 12 dec.: Jose Deprez

Provincie Limburg

Beringen

Casino Beringen

011/42.15.26, Kioskplein 25

□ 7-30 jan. 1994: Kunstkring
Beringen

Hasselt

Cultureel Centrum

011/22.99.31, Kunstlaan 5

□ tot 19 dec.: Europalia Mexico
1993: Mexicaanse fotografie,

1920-1992 (zie
Tentoonstellingsnieuws)

□ tot 19 dec.: Appenzell 1985-
1991 Peter Maurer (fotografie)

en Jac Leduc (schilderijen)

□ 7 jan. - 20 feb. 1994: Foto's
van Roland Castro

Nationaal Jenevermuseum

011/24.11.44, Witte

Nonnenstraat 19

□ tot 23 dec.: Jeneverproducent
Y. Fovel bvba, Schaarbeek te gast

H.V. Wolvens, 'Groot stilleven', 1934 © P.M.M.K.-Oostende

HENRI-VICTOR WOLVENS

retrospectieve

18.12.'93 - 7.3.'94

MUSEUM VOOR MODERNE KUNST
Romestraat 11 - 8400 Oostende - Tel. (059) 50 81 18

Provinciaal Museum en Actualiteitscentrum

011/21.02.66, Zuivelmarkt 33
□ tot 16 jan. 1994: Philippe Van Snick
Stedelijk Museum Stellingwerff-Waerdenhof
011/24.10.70, Maastrichterstraat 85
□ tot 19 dec.: Met Le Loup op reis - Limburg door een 18de eeuwse bril bekeken (zie Tentoonstellingsnieuws)
Provinciaal Natuurcentrum
011/21.02.66 Zuivelmarkt 33
□ tot 16 jan.: Herbaria van uitgestorven en zeldzame planten uit Limburg. Installatie van Bob Verscheuren naar aanleiding van de Limburgse Plantenatlas
Herentals
Lakenhalle (oude Stadhuis)
014/21.28.27, Grote Markt
□ 12-31 dec.: Spaanse Kerststallen-tentoonstelling door V.V.V.
Neerpelt
Dommelhof, Provinciaal Instituut voor Cultuur en Sport
011/64.27.05, Toekomstlaan 5
□ 27 nov. - 19 dec.: "De Tooi als Sieraad", 45 kunstenaars illustreren wat de tooi kan zijn (zie Tentoonstellingsnieuws)

Provincie Oost-Vlaanderen

Aalst
C.C. De Werf
053/76.13.11, Molenstraat 51
□ tot 12 dec.: 5 jaar Muze in De Werf: Aalstse kunstenaars waaronder Frans Wauters
□ 18 dec. - 19 jan. 1994: De geschiedenis van de psychologische test
Deurle
Museum Dhondt Dhaenens
091/82.51.23, Museumlaan 14
□ tot 12 dec.: Danny Matthys
Gent
Campe Santokapel
Antwerpsesteenweg, St.-Amandsberg, Gent
□ tot 5 dec.: "De Kruisigingen", schilderijen van Philippe Vandenberg (zie Tentoonstellingsnieuws)
Centrum voor Kunst en Cultuur - St.-Pietersabdij St.-Pietersplein
□ tot 20 dec.: "Transfer Brüssel-Düsseldorf", een uitwisselingsproject tussen jonge Duitse en Belgische kunstenaars (zie Tentoonstellingsnieuws)
Galerie F17
09/222.00.33, Fortlaan 17
□ 19 nov. - 23 dec.: Recente fotowerken van Ursula Mumenthaler
Museum Arnold Vander Haegen
09/225.79.37, Veldstraat 82

□ 20 nov. - 24 dec.: Een beeld in een stad: "Bruges-la-Morte" op de Begijnhofdries te Gent (zie Tentoonstellingsnieuws)
Museum van Hedendaagse Kunst Gent
09/221.17.03, Citadelpark
□ vanaf 18 dec.: "Vierkant", vijf internationale kunstenaars: Kate Burkhard (USA), Lopez Rodrigo Cuenca (Sp), Jessica Diamond (USA), Elisabeth Eward (Canada) en Annemie Van Kerckhoven (B)
Museum voor Industriële Archeologie en Textiel
09/223.59.69, Minnemeers 9
□ tot eind '93: Leder: geloooid van huid tot riem
□ tot 31 dec.: Koffie en tabak (zie Tentoonstellingsnieuws)
Museum voor Schone Kunsten
09/222.17.03, Citadelpark
□ tot 12 dec.: Europalia Mexico: De Mexicaanse Muralisten: Rivera, Orozco en Siqueiros (zie Tentoonstellingsnieuws)
Museum voor Sierkunst
09/225.66.76, Jan Breydelstraat 5
□ tot 12 dec.: Europalia Mexico: Zilver uit Mexico: Oude en Hedendaagse edelsmeedkunst (zie Tentoonstellingsnieuws)
□ 17 dec. - feb.: Glas uit de eigen collectie
Museum voor Volkskunde
09/223.13.36, Kraanlei 65
□ tot 15 jan.: Verluchte initialen en manuscripten van Wil Kuiper (zie Tentoonstellingsnieuws)
Oudheidkundig Museum van de Bijloke
091/25.11.06, Godshuizenlaan 2
□ tot 31 dec.: Een Trekschuit voor Kinderen. De Barge tussen Brugge en Gent
Stedelijke Openbare Bibliotheek
09/225.33.30, Graaf van Vlaanderenplein 40
□ tot 31 dec.: Gilbert Van Geert, Gents illustrator
Universiteitsbibliotheek Gent
□ tot 16 jan. 1994: "Versierd". Handschriften uit de negende tot de zestiende eeuw (zie Tentoonstellingsnieuws)
Oosteeklo
Galerie William Wauters
09/373.70.06, Antwerpse Heirweg 5
□ tot 12 dec.: Enk De Kramer, Christian Verhelst
□ 16 dec. tot 16 jan. 1994: Werken op papier. Wim Biewenga, Theo Kuipers, Lismonde, Marc Mendelson, Heike Pilleman, Servi van Grinsven
Sint-Niklaas
Stedelijk Museum, Zwijgershoekzaal
03/777.84.00, Zwijgershoek
□ tot 9 jan. 1994: Het breigoedmuseum, tijdelijke tentoonstelling van historische breigoedmachines

Provincie West-Vlaanderen

Bredene
Kultureel Centrum Anto Diez
059/32.13.28 Bosduivestraat 22
□ 5 dec. tot 18 dec.: Liliane Passchyn
Kortrijk
BBL
056/23.24.42, Grote Markt 50
□ 17 dec. - 17 jan. 1994: Glasreflecties
Cultureel Centrum
056/22.07.68, Hazelaarstraat 7
□ 27 nov. - 19 dec.: Hendrik Vermeulen (project installatiekunst 2)
□ 27 nov. - 19 dec.: Wit over zwart
Menen
Ontmoetingscentrum 't Ghelandt
056/51.58.91, Waalvest
□ tot 26 dec.: Erotische Filmaffiches
Oostende
Museum Ensorhuis
059/80.53.35, Vlaanderenstraat 27
□ tot 31 mei 1994: De huizen van Ensor: foto's en documentatie over diverse huizen waar Ensor woonde
Museum voor Schone Kunsten
059/80.53.35, Wapenplein
□ 4 dec. - 3 jan. 1994: Jan De Lee, Kunstschilder
□ tot 30 jan. 1994: Beeldend Oostende. 200 Jaar Schone Kunsten te Oostende
Prov. Museum voor Moderne Kunst
059/50.81.18, Romestraat 11
□ 18 dec. - 7 maart 1994: Retrospectieve H.V. Wolvens
□ 18 dec. - 7 maart 1994: Bert De Beul en Siegfried De Buck (zie Tentoonstellingsnieuws)

Wallonië

Charleroi
Palais des Beaux-Arts
071/31.44.20 Place du Manège
□ tot 19 dec.: "La terre et le paradis" - Mexicaanse maskers (Europalia 93)
Morlanwer-Mariemont
Musée royal de Mariemont
064-21.21.93
□ tot 13 maart: Au Temps de Diderot et de l'Encyclopédie: présence de l'Édition française de 1750 à 1775 dans les collections.

Nederland

Amsterdam
Joods Historisch Museum
00-31-20-625.42.29, Jonas Daniël Meijerplein 2-4
□ 10 dec. - 10 april 1994: IZIS fotografeert CHAGALL. De schepping van een wereld
Rijksmuseum
00-31-20-673.21.21, Stadhouderskade 42
□ tot 30 jan. 1994: De stadhoudelijke atlas Ottens "teruggevonden"
□ 11 dec. - 7 maart 1994: Dageraad der Gouden Eeuw. Noordnederlandse kunst 1580-1620
Stedelijk Museum
00-31-20-573.29.11, Paulus Potterstraat 13
□ tot jan. 1994: Donald Judd, keuze uit Nederlandse collecties t.g.v. Sikkenprijs 1992
□ tot jan. 1994: Georg Herold, overzichtstentoonstelling
□ tot jan. 1994: Aanwinsten prenten, o.a. uit de donatie Reader's Digest 1992-1993
□ 11 dec. - 16 jan. 1994: Gerard Verdijk, schilderijen en tekeningen vanaf 1960
□ dec. - jan. 1994: Zuidafrikaanse Kunstenaars i.s.m. Stichting Thami Mnyele
Tropenmuseum - Koninklijk Instituut voor de Tropen
00-31-20-56.88.200, Linnaeusstraat 2
□ tot 4 jan.: Oud-Javaans Goud
□ tot 10 jan. 1994: Foto-tentoonstelling over Sumatra Tabak
□ tot 30 jan. 1994: Vietnamese moderne kunst
□ 17 dec. - 28 aug. 1994: "Lieve Lasten", of hoe kinderen gedragen worden
Van Gogh Museum
00-31-20-570.52.00, Paulus Potterstraat 7
□ 26 nov. - 13 feb. 1994: De schilder en etser Félix Bracquemond (1833-1878) en de fin-de-siècle kunstenaar Georges de Feure (1868-1943)
Vlaams Cultureel Centrum 'De Brakke Grond'
00-31-20-622.78.60, Nes 45
□ tot 12 dec.: Franklin Engeln
□ 18 dec. - 9 jan. 1994: Ria Pacquée, fotoreportages
□ 18 dec. - 9 jan. 1994: Guy Van Bossche, schilderijen
□ 15 jan. - 6 feb. 1994: Fred Eerdekens, installaties
□ 15 jan. - 6 feb. 1994: Beniti Cornelis, schilderijen
Breda
Breda's Museum
00-31-76-22.31.10 Grote Markt 19
□ vanaf 25 sep.: Keuze uit eigen kunstcollectie

□ tot en met dec.: "Oog op het Hof", een beeld van Breda als eerste residentie van het Huis van Oranje Nassau
□ tot en met dec.: "Speelgoed op zolder"
Dordrecht
Dordrechts Museum
00-31-78-13.41.00, Museumstraat 40
□ tot 9 jan. 1994: "Heimwee naar het hart der dingen", Piet Ouborg (1893-1956), een keuze uit zijn schilderijen, gouaches en tekeningen
Eindhoven
Stedelijk Van Abbemuseum
00-31-40-38.97.30, Bilderdijkstraan 10
□ tot 12 dec.: Uit de eigen collectie: 'Cobra' (Expérience)
□ 20 nov. - 30 jan.: Rebecca Hom. Overzichtstentoonstelling i.s.m. The Guggenheim Museum (U.S.A.)
□ 4 dec. - 16 jan. 1994: Ontwerpen voor tijdelijke tentoonstellingspaviljoens
Groningen
Groninger Museum
00-31-50-18.33.43, Praediniussingel 59
□ 12 dec. - 30 jan. 1994: Kunstkring De Pleog
Helmond
Gemeentemuseum Helmond
00-31-49-204.74.75, Kasteelplein 1
□ tot 9 jan. 1994: "?'s Werk van de Nederlandse kunstenaar Rob Scholte
□ 24 dec. - 30 jan. 1994: F.Franciscus. Mondriaan op Jamaica (schilderijen)
's Hertogenbosch
Noordbrabant Museum
00-31-73-13.38.34, Verwersstraat 41
□ tot 16 jan. 1994: Het Rijks op reis. Italiaanse landschappen van J.A. Knip en tijdgenoten, Prix-de-Rome winnaars (ca. 1800)
□ tot 28 nov.: Gérard Teulings, karkaturen
□ 12 dec. - 10 april 1994: "Licht, lucht en water". De verloren idylle van het rivierlandschap 1780-1920
Leiden
Rijksmuseum Het Koninklijk Penningkabinet
00-31-71-12.07.48, Rapenburg 28
□ tot 31 jan. 1994: De Schat van het Vliegende Hert. Compagniegeld en smokkelgeld uit een VOC-schip
□ tot 31 dec.: Kunst voor de hand. 2600 jaar vormgeving in het Penningkabinet
Rotterdam
Museum Boymans-Van Beuningen
00-31-10-44.11.94.00, Museumpark 18-20

Ateliers, cursussen en performances

□ tot 31 juli 1994: Mens in de spiegel, kledingsaccessoires
□ tot 12 dec.: Afscheidstentoonstelling Wim Crouwel: Schoonheid en transparantie, logica en vernuft: 1928

□ 21 nov. - jan. 1994: Ben Zegers, installaties
□ vanaf 28 nov.: Jawlensky
Museum voor Volkenkunde
00-31-10-411.10.55,
Willemsskade 25
□ tot 31 dec.: Leeuwen en draken: de mythische relatie tussen mens en dier

Tilburg
De Pont Stichting voor Hedendaagse Kunst
00-31-13-43.83.00,
Wilhelminapark 1
□ tot 9 jan. 1994: Het thema "Kruisiging" bij de Franse kunstenaar Jean-Michel Alberola, onder de titel "Met de rechter hand"
□ tot 6 feb. 1994: Conceptuele kunst van Wolfgang Laib (°1950, Metzingen, BRD)
Nederlands Textielmuseum
00-31-13-42.22.41,
Goorkestraat 96
□ tot 30 jan. 1994: Flexible 1; pan-european art

Frankrijk

Parijs
Galeries nationales du Grand Palais
00-1-44.13.17.30, Place Clemenceau
□ tot 3 jan. 1994: Nabis. Bonnard, Vuillard, Maurice Denis, Vallotton, ... 1888-1900
Institut du Monde Arabe
Rue des Fossés-Saint-Bernard 1, 75005 Paris
□ tot 16 jan. 1994: "L'Europe et le Monde Arabe", vijf eeuwen brieven en Europese reizigers uit de bibliotheek van de "Arcadian Group"
□ tot 28 feb. 1994: Syrie. Mémoire et Civilisation
Musée d'Orsay
□ tot 2 jan. 1994: De Cézanne à Matisse. Chefs-d'œuvre de la Fondation Barnes

Duitsland

Düsseldorf
Kunsthalle
00-49-211-899.62.40,
Grabbeplatz 4
□ 4 dec. - 9 jan.: Karl Schmidt-Rottluff Stipendium
Kassel
Museum Fridericianum
00-49-561-77.00.33,
Friedrichplatz
□ 28 nov. - feb. 1994: De voorbije toekomst. Tsjechische Modernen 1890-1918

□ 28 nov. - feb. 1994: Oppositionen & Schwestermfelder
München
Alte Pinakothek
00-49-89-238.05.215,
Barerstrasse 27
□ tot eind 1993: Vlaamse barokschilderkunst.
Kunstschatten uit het depot
□ voorjaar 1994: Jacopo Tintoretto: "De Gonzaga-cyclus"
Staatsgalerie moderner Kunst
00-49-89-292.27.10
Prinzregentenstrasse 1
□ 1 dec. - febr. 1994: De verzameling en galerij Otto en Etta Stangl. De kunstscène der 60'er jaren tussen Utopie en Traditie
Stuttgart
Staatsgalerie Stuttgart
00-49-711-212.50.50, Konrad-Adenauer-Strasse 30-32
□ tot 12 dec.: Van Bernini tot Piranesi: architectuurtekeningen
□ 11 dec. - 13 febr.: Henri Matisse: tekeningen en "papiers collés"

Groot-Brittannië

Londen
Britisch Museum
00-44-71-63.555, Great Russelstreet
□ tot jan. 1994: Hindoeïsme
□ tot jan. 1994: Tekeningen van Oude Meesters

Antwerpen
Museum voor Fotografie
03/216.22.11, Waalse Kaai 47, 2000 Antwerpen
□ Foto-ateliers voor jongeren en volwassenen rond de themata "Zelf de fotografie opnieuw uitvinden" en "Fotografie verder ontdekten" telkens 4 sessies van 2 uur. Prijs: 500,- BF (11 tot 18 jaar) - 1000,- BF voor volwassenen. Inlichtingen en inschrijvingen: Educatieve Dienst, Ann Van Dyck, tel.: 03/216.22.11.

Brussel
Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis
02/741.72.11, Jubelpark 10, 1040 Brussel
□ 5, 12, 19 dec.: Verhalen in hout (Verzameling Sierkunst, retabels). Voor jongeren van 6 tot 12 jaar. Van 10.30 u. tot 12.30 u. Bijdrage: 130,- BF (V.E.D.: 80,- BF). Info: 02/741.72.14
□ 29 en 30 dec.: Pop up (Tentoonstelling Pop up). Voor kinderen van 5 tot 10 jaar. Twee dagen van 9.30 u. tot 16.30 u., Hallepoort, Zuidlaan 1000 Brussel, 02/534.25.52. Bijdrage: 1250,- BF (V.E.D.: 1000,- BF). Info: 02/741.72.14
□ 5, 6 en 7 jan. 1994: Japanse ridders: de Samurai (Tentoonstelling Samurai). Drie dagen van 9.30 u. tot 16.30 u. in de Japanse Toren, Van Praetlaan 44, 1020 Brussel, 02/268.16.08. Bijdrage: 2000,- BF (V.E.D.: 1700,- BF). Info: 02/741.72.14

Gent
Museum voor Schone Kunsten
091/22.17.03, Citadelpark, 9000 Gent
□ Ateliers voor kinderen van 6 tot 12 jaar; telkens op zaterdag tussen 10.00 u. - 12.00 u. én op woensdag tussen 14.00 u. en 16.00 u.
Prijs: 160,- fr. per keer, telefonisch in te schrijven per trimester
□ Jeugd ateliers tijdens de schooluren voor kinderen en jongeren van 5 tot 21 jaar, aangepast aan het niveau en telkens voorafgegaan door een rondleiding over een bepaald thema of een bepaalde periode. Prijs per leerling: 100,- fr.; gratis voor Gentenaars en Gentse scholen (behalve tijdens tentoonstellingen)
Aanvragen minstens 14 dagen op voorhand

Lezingen

Antwerpen
□ In het kader van Antwerpen 93 wordt een lezingenreeks op woensdagavond om 20 u. georganiseerd over "Visies over Europese Stedebouw", tot januari 1994 in de Blauwe Zaal van de Singel, Desguinlei 25, 2018 Antwerpen. Toegangsprijs 100,- BF, abonnement 900,- BF. Reservatie: 03/248.38.00. De data zijn: 1, 8 dec.. In het Centre Pompidou, Parijs op maandag. Data zijn: 6, 13 dec.; 10 jan. 1994. Informatie: Antwerpen 93, Forum Open Stad, Grote Markt 29, 2000 Antwerpen, fax: 32/3/226.15.55
Koninklijk Museum voor Schone Kunsten
Leopold de Waelplaats, 2000 Antwerpen
□ 19 dec.: "Iconologie en liturgie. Over een wensbare toekomst voor het beeld", door Prof. Dr. Sylvain De Bleckere. Hoogleraar aan het Provinciaal Hoger Architectuur Instituut, Diepenbeek. Deze lezing gaat door op zondagmorgen van 11 tot 12.30 u. in de voordrachtzaal van het museum. Toegang: 100,-fr.
□ 16 jan. 1994: "Vlaamse wandtapijten", door Dr. Eric Duverger, onderzoeksleider bij het N.F.W.O.. Deze lezing gaat door op zondagmorgen van 11 tot 12.30 u. in de voordrachtzaal van het museum. Toegang: 100,-fr.

Brussel
Bibliotheca Wittrockiana
02/770.53.33, Bemelstraat 21, 1150 Brussel
□ 12 dec.: "De menselijke figuur in de Chinese kunst. Het enigma rond het portret van de eerste keizer van de Ming-dynastie (14de eeuw n.C.)", door Mevr. M. Bongers, sinologe. Om 10.30 u. in het Jubelparkmuseum, ingang Park. Bijdrage 100,- BF; studenten, CJP, 60+; V.E.D., leden Per Musea: 80,- BF. Info: 02/741.72.14
Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België
02/508.32.11, Regentschapsstraat 3, 1000 Brussel
□ 8 dec.: "S. Conca: De H. Familie met de H. Nicolaas van Bari en de H. Carolus Borromeus", door Willy Laureyssens. Om 13.30 u. aan de infobalie. Toegang gratis.
□ 15 dec.: "M. Preti: Job door zijn vrienden bezocht", door Leen Huet. Om 13.30 u. aan de infobalie. Toegang gratis.

Hasselt
Museum Stellingwerff-Waerdenhoff
011-24.10.70, Maastrichterstraat 85
De eerste zaterdag van elke maand, om 15 u. wordt door een specialist een kunstwerk uit de museumcollectie voorgesteld:
□ 4 dec.: "Zilver - Zonnemonstrans, 1669, N. Sigers en S. van der Locht", door Lic. Jef Arras, ondervoorzitter v.z.w. Vrienden van het Stedelijk Museum.

Wandelvoordrachten

Antwerpen
Project ANTWERPEN 93
□ In het kader van Forum Open Stad worden stadsparcours georganiseerd: "Tussen twee kathedralen", "De Oude stad", "19de eeuw: kroon op de stad", "De moderne stad", "Stad aan de stroom". Voor max. 20 deelnemers (niet voor groepen), donderdag om 14 u., zondagochtend van 10 tot 12 u. en maandag om 10 u., prijs 200,- fr.
Info: INFO 93, Grote Markt 29, tel.: 03/234.11.88
Brussel
Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis
02/741.72.11, Jubelpark 10, 1040 Brussel
□ 12 dec.: "19de- en 20ste-eeuws glas", door B. Van Den Abele. Bijdrage: 150,- BF; 100,- BF voor studenten, CJP, 60+, V.E.D., leden Per Musea, Jubelparkmuseum, Jubelpark 10, 1040 Brussel, om 14.30 u. tel.: 02/741.72.11

Kunstboek René Magritte

D E K U N S T V A N

QuadriPack®

KWALITEIT • SNELHEID • PROFIJT

QuadriPack, een unieke formulering, ten behoeve van de uitgeverijen, drukkerijen, reclamebureau's, desktop-gebruikers en adverteerders, die losse selecties of beelden nog te verwerken hebben in hun publikaties.

QuadriPack is de succesformule voor degenen die vandaag op een verantwoorde wijze aan economisch inkopen willen doen. De kracht van **QuadriPack** is de hoogstaande kwaliteit en de snelheid ongeacht de hoeveelheid, van een paar scans tot ettelijke honderden per dag.

Méer dan 12 scanoperators scannen 24 uur op 24 tot op het scherp van de snede, haarfijn en puntgaaf. Zij zijn supergespecialiseerd op hun terrein, weten onmiddellijk iedere dia te interpreteren en maken razendsnel hun scans. Ons gesoffistikeerd machinepark zorgt voor de feilloze verwerking van de filmen en proefdrukken.

QuadriPack is ook synoniem voor het leveren van lage- of hoge resolutiebeelden op removable hard disc of op optical disc, om uw ontwerpen te presenteren op beeldscherm. U ziet, de mogelijkheden zijn legio.

Daarom, contacteer snel onze vertegenwoordiger voor een afspraak en nog méér profijt...

DE ULTIEME TOP

Photogravure DBL n.v. - Kortrijksesteenweg 1142 A - Sint-Denijs-Westrem (Gent) - Belgium

Tel.: 091/20 40 40 - Fax: 091/22 90 67